

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Opowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmickowski
wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 534 A

Poznań, czwartek dnia 19 listopada 1931

Rok XXVI

Daleki Wschód a sprawy europejskie

Rząd sowiecki odzegnaje się bardzo energicznie od posądzeń, że pośrednio i po cichu uczestniczy w zatargu mandżurskim. Komisarz Litwinow złożył pod tym względem stanowcze oświadczenie ambasadorowi japońskiemu w Moskwie. Istotnie dla Rosji interwencja w sprawy chińskie byłaby dziś bardzo nie na rękę. Rosja przeżywa ciężki kryzys finansowy, tak zwana „piatiletka” stanęła na martwym punkcie z braku dopływu kredytów od państw kapitalistycznych, pewne informacje wskazują również, że do armii sowieckiej, znajdującej się nad granicą Chin, zakradły się nieporządki.

Nie znaczy to, aby Rosja mogła pozostać obojętna wobec tego, co się dzieje w Mandżurji. Wypadki, jakie tam się rozgrywają, zakrojone są na szeroką skalę. Wszystko wskazuje, że mamy do czynienia z początkiem akcji japońskiej, mającej na celu opanowanie przedziei, czy później Mandżurji, będącej jednym z najbogatszych krajów azjatyckich. A kto wie, jakie Rosja ma tam interesy, związane choćby z posiadaniem Władowostoku, ten zrozumie, że nie będzie ona mogła przypatrywać się polityce japońskiej na dłuższą metę z biernością i obojętnością. Tam mimo wszystko skieruje się obecnie główna uwaga Moskwy.

Nie jest zatem rzeczą przypadku, że właśnie teraz p. Mołotow, zastępca p. Litwinowa, z takimi akcentami pokojowemu zwrócił się do Polski w swem ostatnim, głośnym przemówieniu. P. Mołotow znowu wysunął sprawę polsko-sowieckiego paktu o nieagresji, powołał się na to, co mówił na ten temat w sejmowej komisji spraw zagranicznych p. Zaleski i wysunął z tego wniosek, że nie już dziś właściwie nie stoi na przeszkodzie w zawarciu tego paktu.

Wystąpienie Sowietów w stronę Polski tłumaczy się jeszcze czem innym. Mianowicie ich stosunkiem do Niemiec. Właśnie w chwili obecnej Sowiety prowadzą z Rzeszą rokowania na tematy gospodarcze. Chodzi głównie o kredyty handlowe, udzielone Rosji przez Niemcy. Kredyty te wynoszą około miliard marek, płatnych w latach 1932 i 1934. Reichsbank zdyskontowała weksli sowieckich na sumę 150 milionów marek. Zaden bank na świecie nie był dla Rosji tak łaskawy. Ale dziś Niemcy chcą ściągnąć te kredyty, bo same są winne swym wierzycielom, którzy im zresztą zarzucają lekkomyślność w kredytowaniu „piatiletki”.

Tymczasem Sowiety już są podobno niewypłacalne. Rezerwa złota w banku sowieckim wynosi już tylko miliard marek. Eksport rosyjski jest bardzo utrudniony a import trudno zahamować, bo jest potrzebny dla działania „piatiletki”. Sowiety chcą więc uzyskać nowe kredyty od Niemiec.

Ze względu na rokowania z Rzeszą, nawiązanie przez Sowiety pertraktacji

Warszawa pod znakiem strajków

Strajk tramwajarzy, pracowników wodociągowych i miejskich — Strajk drukarzy

Warszawa, 19. 11. (Tel. wł.). Sytuacja w mieście staje się coraz poważniejsza.

Pomimo zobowiązań związków zawodowych strajk tramwajarzy trwa dzisiaj w dalszym ciągu. Wprawdzie niektóre linje zostały częściowo uruchomione, jednakże zaszły objawy sabotażu i teroru wobec pracujących.

Związek Zawodowy Pracowników Wodociągowych na zebraniu w nocy z środy na czwartek uchwalił przyjąć z pomocą pracownikom tramwajowym i proklamować od piątku rana strajk wodociągów.

Jednocześnie rada zawodowa pracowników miejskich oświadczyła swoją solidarność ze strajkującymi.

Z Modlina przybyły dwie kompanie saperów, ażeby być w pogotowiu na wypadek zajść w wodociągach. (w)

Warszawa, 19. 11. (Tel. wł.). — Na tle tendencji do obniżenia płac drukarzy zostały zerwane rokowania, prowadzone pomiędzy Związkiem Wydawców a Związkiem Drukarzy, którzy proklamowali strajk zecerów gazetowych od piątku. Dzisiejsze pisma popołudniowe jeszcze wyjdą normalnie. (w)

Tajemnice Ligi Narodów

Wszystkie posiedzenia Rady są tajne — Bez pozytywnych wyników

Paryż, 19. 11. (Tel. wł.) Prace Rady Ligi Nar. prowadzone są w dalszym ciągu w ścisłej tajemnicy, a tylko skąpe wiadomości przedostają się na zewnątrz.

Wczoraj rano Rada Ligi odbyła znowu poufne posiedzenie, na którym zaznajomiła się z przebiegiem rokowań, wszczętych z przedstawicielami Japonji i Chin. Rokowania te nie dały żadnych pozytywnych wyników. Popołudniu odbyło się ponownie poufne posiedzenie, na którym również nie osiągnięto żadnych wyników. Publiczne posiedzenie oczekiwane jest dzisiaj, choć istnieje możliwość odwołania go w ostatniej chwili, nadchodzące bowiem z Dalekiego Wschodu wiadomości nie są bynajmniej uspokajające.

Na ostatnim posiedzeniu przedstawiciel Japonji miał złożyć w imieniu swego rządu zapewnienie o uszanowaniu nietykalności terytorjum Chin. Tymczasem popołudniu nadeszła wiadomość o zajęciu przez Japończyków Czikaru, co znacznie skomplikowało sprawę, gdyż miasto to znajduje się w sferze wpływów republiki sowieckiej.

W łonie delegacji japońskiej wylała się nowy projekt zlikwidowania konfliktu. Korespondent „Timesów” donosi w tej sprawie z Tokio: Japoński minister spr. zagran. upoważnił delegację w Paryżu do przedstawienia Radzie Ligi Narodów nowego projektu kompromisowego.

Projekt ma zasadniczo polegać na zwróceniu się Chin do Ligi Narodów z prośbą o wysłanie grupy osób któreby przeprowadziły ankietę w Chinach i Mandżurji, w celu zadecydowania, czy Chiny zdolne są utrzymać ład i pokój w republice.

Przedstawiciel Polskiej Agencji Telegraficznej dowiedział się u źródeł miarodajnych następujących szczegó-

z Polska jest im bardzo wygodne. Nic tak nie przeraża polityków niemieckich, jak ewentualność zlikwidowania nieporozumień polsko-sowieckich. Zresztą ilekroć Niemcy zbliżają się do państw zachodnich, a zwłaszcza do Francji — co dzieje się obecnie ze względu na przymusowe, finansowe położenie Rzeszy — tylekroć Sowiety szukają zbliżenia z Polską.

Jest to normalna gra interesów politycznych, które zawsze szukają równowagi Sowiety niewątpliwie grożą Niemcom, zmuszonym pertraktować z Francją, że rozbijają traktat w Rapallo. o ile Rzesza posunie się zbyt daleko w swoich rokowaniach z Francją. Mimo to zarówno w położeniu Niemiec, zmu-

łów z tajnego posiedzenia Rady Ligi Narodów, które odbywało się wczoraj do północy.

Przedstawiciel Japonji Yoshizawa proszony był o udzielenie szczegółowych wyjaśnień co do traktatów, których uznania przez Chiny domaga się rząd japoński przed wycofaniem wojsk japońskich z terenu kolei południowo-chińskiej.

Min. Briand próbował przeprowadzić pewne rozgraniczenie pomiędzy wzmiankowanymi traktatami. Pragnął on, ażeby Japonja domagała się jedynie uznania traktatów, dotyczących bezpieczeństwa obywateli japońskich w Mandżurji. Co do innych traktatów, obejmujących zagadnienia natury politycznej lub gospodarczej, to sprawy te mogłyby być zdaniem Brianda omówione później.

Delegat japoński Yoshizawa wystąpił stanowczo przeciwko propozycji min. Brianda. Yoshizawa oświadczył, iż Japonja domaga się uznania przez Chiny wszystkich traktatów, jakie podpisały i ratyfikowały. Nie myśli ona bynajmniej o uzależnieniu wycofania japońskich sił zbrojnych od rozstrzygnięcia wszystkich problemów, żąda jedynie, aby osiągnąć zasadnicze porozumienie, którego szczegóły stanowią będą przedmiot dalszych rokowań.

Przedstawiciel Chin dr. Sze przedstawił z kolei tezy swego rządu. Następnie dr. Sze zaprotestował gwałtownie przeciwko zajęciu Czikaru. Z kolei delegat Chin zaznaczył, iż Chiny nie godzą się na żadne rokowania w sprawie zmiany zawartych między Japonją i Chinami traktatów, dopóki wojska japońskie znajdują się będą na terytorjum chińskim.

szonym patrzeć dziś na Francję, jak i w położeniu Rosji, zmuszonej patrzeć na Daleki Wschód, jest wiele momentów trwałych, które powinny być z całą trzeźwością wyzyskane. Zwłaszcza przez Polskę. O Polsce lansowano teraz fantastyczną wiadomość, o której donosił nasz rzymski korespondent, że ma wejść do sojuszu francusko-japońskiego, zwróconego przeciw Chinom i Sowietom. Czy wiadomość ta nie wyszła czasem w celu uniemożliwienia rokowań polsko-sowieckich? Czy nie wyszła od kół, stojących na usługach polityki niemieckiej? Nie zapominajmy, że uspokojenie na odcinku polsko-sowieckim byłoby największym ciosem dla rewizjonistycznej akcji niemieckiej. Znany po-

lityk amerykański Simonds dawno już napisał, że bez poparcia Rosji wszelkie przedsięwzięcia Niemiec wobec Pomorza będą bezcelowe. Sytuacja na Dalekim Wschodzie otwiera więc przed polityką polską, duże możliwości.

Kolonizacja niemiecka na wschodzie

Wiadomo, że parlament Rzeszy w r. 1926 uchwalił na następne pięciolecie po 50 milionów marek rocznie na kolonizację na ziemiach pogranicznych. Do roku bieżącego wydano zatem na cel powyższy ćwierć miljarda marek. Jeżeli zważymy, że Prusy przedwojenne, od r. 1886 począwszy, wydały na osadnictwo i na utrwalenie niemieckiej własności ziemskiej na wschodzie niecały miliard marek, przekonamy się, że zubożałe rękoma i niewypłacalne wobec zagranicy Niemcy powojenne uprawiają kolonizację przeciwpolską z nakładem pieniędzy o wiele większym, niż bogate i przodujące Europie Niemcy przedwojenne. Ale nie dosyć na tem.

W ostatnich dwóch latach stworzono bank osadniczy (Deutsche Siedlungsbank), uchwalono ustawę o „pomocy wschodniej” (Osthilfegesetz) i ustawę o forsowaniu osadnictwa rolnego. Prace nowego banku osadniczego tudzież prace, nakazane przez owe dwie nowe ustawy, finansowane są nie z funduszu ćwierćmiljardowego, lecz z funduszu innych, osobno na ten cel wyznaczonych. Wszystko to razem wzięte daje nam dopiero należyte wyobrażenie o tem, w jak gorączkowy sposób Niemcy stwarzają sobie na naszej granicy zachodniej potężne straże przednie.

Wynik niemieckiej działalności osadniczej jest istotnie imponujący. W ciągu 10 lat, od r. 1919 do 1928, stworzono w całej Rzeszy Niemieckiej 26.343 nowe osady. Aby zrozumieć, co ta cyfra znaczy, trzeba sobie uświadomić, że poznańska Komisja Kolonizacyjna w ciągu 25 lat działalności swojej w Poznaniu i na Pomorzu utworzyła 21.683 osady, czyli o 5 tysięcy mniej, niż niemieckie władze republikańskie w pierwszych dziesięciu latach powojennych.

Cyfrы powyższe podaje organ „Ostmarkenvereinu” z października r. b. na str. 164 i 165. Autor odnośnego artykułu z radością podnosi, że nowi osadnicy gospodarują bardzo dobrze, że zaległości w płaceniu renty są minimalne (do 1-go stycznia 1931 r. 11 proc.), że nawet osadnicy wschodniopruscy, mimo ciężkiego przesilenia, dającego się we znaki szczególnie Prusom Wschodnim, dzięki pracowitości i oszczędności prosperują dobrze.

Jeżeli zaś tym nowym osadnikiem wcale nie szkodzi oddzielenie terytorjalne Prus Wschodnich od Rzeszy, toć zapewne nie szkodzi ono i starym gospodarstwom, małym i wielkim.

Ale już następny artykuł p. t. „Umierający wschód” („Der sterbende Osten”) zapomina o tych, niewątpliwie zgodnych z prawdą, wywodach poprzedniego artykułu. To też czytamy tam, że wobec tak rzekomo absurdalnego pociągnięcia zachodniej granicy polskiej („die unsinnige Grenzziehung im Osten”), cały wschód niemiecki musi runąć w przepaść pod względem gospodarczym. — Wróżba ta opiera się na faktach, że w ostatnich latach coraz częściej na wschodzie sprzedaje się gospodarstwa na subhaście.

Dlatego więc, że w ostatnich 5 latach na wschodnich połaciach Niemiec sprzedano na licytacji 65 tysięcy morgów magdeburskich, hakatyści, a za nimi rząd i naród niemiecki, domagają się rewizji naszej granicy zachodniej i wszczynają z tego powodu niepokój i zamęt nie tylko w Europie ale i w Ameryce.

A. Wojtkowski

Z dziedziny współzycia władz państwowych z Kościołem

Jeszcze sprawa rewizji lecznicy dla niemowląt w Gnieźnie, przeprowadzonej brutalnie przez dr. Zmigrada, jako szefa wydziału zdrowia publicznego przy urzędzie wojewódzkim, nie przebrzmiała, a już staje się głośny występ władz administracyjnych w Nowym Tomyślu, podlegających województwu poznańskiemu.

Bez wywierania sugestji na czytelnika ustalimy wydarzenia, pozostawiając mu wyciągnięcie wniosków.

1) Jak corocznie tak i w b. r. wydał ks. Prymas orędzie, w którym nakazał uroczyste obchodzenie t. zw. „święta młodzieży”, przypadającego na niedzielę po 13 listopada, jako dniu św. Stanisława Kostki.

2) Jak wszędzie, tak i w Nowym Tomyślu, gdzie jest proboszczem raczej prorządowo usposobiony ks. Kulizak, zabrało się Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej do przygotowania święta, zwracając się 3 i 6 bm. do Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego o potrzebne na publiczne występy pozwolenia.

3) Przygotowany program uroczystości zapowiada w części pierwszej: rekolekcje, 14 bm. wspólną spowiedź, 15 bm. o 7.45 rano zbiórka Towarzystwa przed „Kresowianką” i wymarsz do Kościoła na uroczyste zakończenie rekolekcji; — w części drugiej: 15-go bm. o godz. 8 wieczorem a k a d e m i e ku czci św. Stanisława Kostki, zagajenie, śpiew „O Stanisławie Patronie, Ty nasz”, deklamacja „Manifest młodzieży”, referat „św. Stanisław”, przedstawienie p. t. „Dwaj bracia” dramat w 3 aktach z życia św. Stanisława Kostki (1550—1568), deklamacja „Toaś młodzieży”, śpiew „Rota Katolików”, zakończenie.

Afisz z programem powołuje się na odezwę ks. Prymasa.

4) W czwartek 12 bm. o godz. pół do 4 po poł. doręczono pismo z podpisem burmistrza — l. dz. 4463/31 — donoszące, że Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego postanowił prosić Ich o zezwolenie na urządzenie Święta Młodzieży Polskiej

w dniu 15 listopada 1931 r. oddalić ze względu na bezpieczeństwo publiczne.

5) Stwierdzamy: Biskup diecezji nakazuje urządzenie święta. Burmistrz zakazuje, albowiem pochód do kościoła na zakończenie rekolekcji i akademja z dramatem „Dwaj bracia” zagrożają bezpieczeństwu publicznemu.

6) „Orędownik Nowotomyski” w nr. 90 z dnia 11 listopada rb. daje ogłoszenie: „Oddział Związku Strzeleckiego w Starym Tomyślu urządza w niedzielę, dnia 15 listopada br. w lokalu p. Świdorskiego przedstawienie amatorskie, połączone z zabawą taneczną, na które zaprasza Zarząd”.

Wypada nadmienić, że Stary Tomyśl leży tuż obok Nowego Tomyśla.

7) Należy przypomnieć, że w tym samym powiecie nowotomyskim zabroniono w roku ubiegłym zlotu Sokolów w Zbąszyniu, zlotu okręgu S. M. P. w Nowym Tomyślu, natomiast na ten sam dzień pozwolono na zabawę niemieckiego Turnvereinu. Dalej w tym samym powiecie nowotomyskim robiły władze przez zakazy dosłownie do ostatniej chwili trudności w organizowaniu XI Zjazdu Katolickiego w Zbąszyniu.

8) W innych państwach, choćby protestanckich, byłby urzędnik administracyjny, tak się ustosunkowujący do władz kościelnych, niemożliwy. W Polsce p. starosta nowotomyski może być spokojny...

9) Tak wygląda współzycie Kościoła z państwem w województwie, na którego czele stoi ziemianin o nazwisku dobrze w historii zapisanym, katolik. Jakże musi wyglądać w województwie, którym rządzi autor „Djabła zwycięży”.

Nie ulega wątpliwości, że w tej chwili przeżywa Polska okres, w którymby Katyliną miał zapewnić wysokie szarże, najwyższe stanowisko administracyjne, orderu pierwszej klasy i czuły się „ojcem ojczyzny”, czekającym w każdym Nowym Tomyślu na zasłużony pomnik.

Fantazje niemieckie o źródłach finansowych propagandy polskiej we Francji

Prasa niemiecka w dalszym ciągu żywo zajmuje się sprawami polskimi. W artykułach tych roi się oczywiście o tendencyjnych oświeltach i fałszach bądźco bądź jednak oświadczają one o szerokim zainteresowaniu dla wszystkiego, co dotyczy Polski i jej polityki. M. i. dużo miejsca sprawom polskim poświęca prasa t. zw. Zakonu Młodoniemieckiego (Jungdeutscher Orden), a mianowicie miesięcznik „Volk und Reich” i dziennik „Der Jungdeutsche”.

Świeżo w obu tych pismach ukazał się anonimowy artykuł, poświęcony stronie propagandowej stosunków polsko-francuskich. Artykuł ten zawiera dużo danych zupełnie fantastycznych, ze względów jednakowoż informacyjnych przytaczamy najważniejsze jego ustępy. Autor zaczyna od stwierdzenia, że Francja potrzebuje Polski, by wypełnić lukę na wschodzie, jaka powstała przez odpadnięcie dawnego sprzymierzeńca — Rosji. Stąd pochodzi fakt, że propaganda polska na terenie francuskim ma łatwe pole do sukcesów. Artykuł poświęcony jest tej właśnie propagandzie i jej rzekomym źródłom finansowym.

Polski preliminarz budżetowy — czytamy — przewiduje tylko około czterdziestu milionów franków rocznie na propagandę we Francji (?), a więc trochę więcej niż trzy i pół miliona franków miesięcznie. Cyfrę tę — oświadcza autor — mieliśmy możność wielokrotnie stwierdzić w budżecie wydatków ambasady polskiej w Paryżu (?).

Suma ta jest wprawdzie stosunkowo wysoka — czytamy dalej — ale w części nawet nie pokrywa kosztów propagandy polskiej we Francji (?). Ponieważ jednak rząd polski ze swej strony poczynił już poważne wysiłki finansowe, znaleziono wyjście z sytuacji, wyprosiwszy pieniądze na propagandę u francuskich organizacji finansowych i przemysłowych (?), które mają interes w utrzymaniu lub popieraniu dobrych stosunków między Francją a Polską.

Środki na propagandę polską we Francji w większej części dostarczane

są przez francusko-polską izbę handlową (?), która znów jest tylko gospodarzem odgałęzieniem innego, politycznego związku, a mianowicie „Association France — Pologne”.

W tej francusko-polskiej izbie handlowej zespalone są wszystkie interesy francuskie w polskich przedsiębiorstwach. Siedziba jej znajduje się w Paryżu, 5 rue Godot de Mauroy.

W jaki sposób jest ona skonstruowana? — pyta autor artykułu. Szczegóły te posiadają ogromne znaczenie (?). Przedewszystkiem znajdujemy w niej trzy potężne organizmy bankowe. Na pierwszym miejscu stoi „Crédit Lyonnais”, który, skłoniwszy rentjerów francuskich do ulokowania wielu miliardów w Rosji, objął także dla Polski rolę głównego, skutecznego pośrednika. Następuje potem grupa banków paryskich, znana pod określeniem „banques d'affaires”; są to „Comptoir nationale d'escompte”, „Banque de l'Union parisienne”, dalej „Banque de Paris et des Pays Bas”, co do którego spekulacyjnej działalności w zakresie papierów rosyjskich i ewentualnego jej ponownego podjęcia przez państwa sukcesyjne dąłoby się dużo powiedzieć (?), — następnie „Société Générale de Crédit industriel et commercial”, „Banque Française d'acceptation”, „Banque Louis Dreyfus”, „Banque Nationale Française du Commerce extérieur”, urzędowy względnie półurzędowy instytut, kontrolowany przez rząd francuski, oraz „Union Européenne Industrielle et Financière”. Nie ulega również wątpliwości, że biorą tu także udział instytucje finansowe o interesach środkowo i wschodnio-europejskich, np. „Banque des Pays de l'Europe Centrale”, „Banque des Pays du Nord” i naturalnie „Banque Franco-Polonaise”, który założony został w r. 1920 przy współudziale „Banque de Paris et des Pays Bas”, „Société Générale”, „Banque de l'Union Parisienne” oraz „Société Générale de Crédit industriel et commercial”.

Handlarze karabinów, amunicji i

samochodów — ci ostatni od czasu wyposażania nowoczesnych armij w pojazdy motorowe są związani ściśle z handlarzami broni — reprezentowani są przez najpotężniejsze firmy „Soc. été Anonyme des Anciens Etablissements Hotchkiss et Cie” oznajmia w poufnym wykazie francusko-polskiej izby handlowej (?), że sporządza „sprzęt wojenny, samochody itd.”. Panowie Creuzot et Cie nazywają się wstrzemięźliwie i skromnie „właścicielami hut”. „Société Hotchkiss” mogłaby także ogłosić, że jej pełnomocnik w Warszawie jest zarazem przedstawicielem agencji Hava. Cóż za osobliwe — oświadcza autor artykułu — współdziałanie polityki i interesów gospodarczych...

„Aciéries de La Marine - Homécourt” uważają za właściwsze nie wskazywać na swój udział, podobnie jak dyskretny „Comité des Forges”, który niechybnie widzi publiczne stwierdzenie swej działalności; natomiast znajdujemy tu przedstawiciela „Tréfileries et Laminoires du Havre” i „Société de Construction des Batignolles”.

Po nich ma swe miejsce nafta. Najpierw jest tu „Société Française des Pétroles de Małopolska”, której papiery spowodowały ruinę „Crédit Général des Pétroles” — instytucji, wciągniętej w t. zw. „Krach Devildera”, mający jeszcze stosunkowo niegroźny przebieg. Papiery te po cichu podążają obecnie na t. zw. „rynek mokrych nóg”, t. j. rynek, odbywający się swobodnie, przed giełdą. Dalej idzie „Compagnie Franco-Polonaise des Pétroles” i „Société des Pétroles de Dąbrowa”, których akcje straciły również 97 procent swej wartości.

Wśród fabryk samochodów dostarczają rzekomo funduszy na propagandę polską (?) „Automobiles Industriels Latil”, firma „Japy frères”, fabrykanci w Beaucourt, firmy Peugeot, Renault, Berliet.

Przemysł górniczy reprezentowany jest niemiernie licznie (?); są to: „Comité Central des Houillères de France”, „Société des Houillères de Dombrowa”, której kapitał francuski i włoski jest bardzo zagrożony (?), „Société Anonyme des Mines et Usines de Zinc de Silésie” wraz z wszystkimi jego członkami rady nadzorczej itd.

Z kolei idzie przemysł elektryczny: „Compagnie d'Electricité de Varsovie” (francuskie towarzystwo), „Société Générale des Constructions Electriques et Mécaniques Als — Thom”, „Société Financière Electrique”, oraz „Syndicat pour l'Electricité de Pologne” („Synel-pol”). Przemysł chemiczny reprezentuje „Société Usine Chimiques Rhône Poulenc”. Północno-francuski przemysł włókienniczy i lyoński przemysł jedwabniczy zainteresował swe najpotężniejsze firmy dla propagandy polskiej, podobnie wielkie księgarnie, słowem wszystkie kierownice czynnik francuskiej arystokracji gospodarczej.

Tyle autor artykułu, pełnego — jak już zaznaczyliśmy — fantastycznych bajek i fałszów a opartego widocznie na nieudolnie przeprowadzonym wywiadzie.

Artykuł kończy się słowami: „W tych warunkach propaganda polska we Francji rozporządza nieograniczonemi środkami”. Twierdzenie to stoi w oczywistej sprzeczności z cytowanymi już przez nas niedawno wynurzeniami przywódcy „Jungdeutscher Orden” p. Aba, który twierdzi właśnie, że propagandzie polskiej we Francji grunt usuwa się spod nóg; i że tezy niemieckie coraz większe wywalczyają sobie tam wpływy.

Jak wielką jednak „Jungdeutscher Orden” przywiązuje wagę do swych „rewelacji” na temat rzekomych źródeł finansowych propagandy polskiej we Francji, o tem świadczy fakt, że artykuł wyżej cytowany ukazał się w formie osobnej odbitki z czasopisma „Volk und Reich”.

„Dobrowolna” praca nauczycieli w „Strzelcu”

Jakimi metodami organizuje się „Strzelca” w Poznańskiem i na Pomorzu, o tem wszyscy dobrze wiedzą. Ponieważ wysychają źródła finansowe i pieniędzy coraz mniej, przeto coraz częściej „ideowi” „sanatorzy” od bezpłatnej pracy uciekają. Na to miejsce znaleźć trzeba innych bezpłatnych. Jak w dym więc do nauczycielstwa. Poniższy okólnik rozestany został do szkół:

Do
Wszystkich Szkół Powsz. i Wydz.
w/m

Komenda Okr. VII. Poznań, Związku Strzeleckiego zwróciła się do mnie z prośbą o podanie nazwisk i adresów tych pp. nauczycieli, a nadewszystko nauczycielek,

które nadawałyby się i jednocześnie wyraziły chęć pracy oświatowo-społecznej w żeńskich oddziałach Z. S. Wobec tego zwracam się za pośrednictwem Pp. Kierowników i Kierowniczek do P. T. Nauczycielstwa z gorącą zachętą do współpracy z Z. S. i zgłaszanie się wprost w Inspektoracie dodnia 27 bm. P. P. Kierownicy (czki) postarają się, by niniejsza odezwa została przyjeta do wiadomości.

Inspektor Szkolny
(—) Biliński.

II.

Okólnikiem nr. ... zwróciłem się do szkół z prośbą o podanie nazwisk nauczycieli, chcących pracować w Związku Strzeleckim.

Ponieważ na 34 szkoły w Poznaniu wpłynęły zgłoszenia tylko z 7-miu szkół, nasuwa się przypuszczenie, że nie wszyscy P. P. Kierownicy podali ten okólnik do wiadomości Gronom.

Wobec tego proszę powtórnie o zebranie zgłoszeń (już przyjętych nie potrzeba powtarzać) i doniesienie do Inspektoratu w nieprzekraczalnym terminie do 10 bm. Proszę również o zgłoszenia negatywne.

Inspektor Szkolny
(—) Biliński.

W niektórych powiatach sprawę jeszcze prościej postawiono. Oto z komendy „Strzelca” wysyła się pisma nominacyjne, bez pytania o zgodę: „Mianuje się Pana (czy Panią) referentem oświatowym „Strzelca” w ... — i sprawa skończona. Niechby kto odmówił, to się już sposób na niego znajdzie...

Iście „sanacyjne” metody, tworzące „dobrowolnych” agitatorów „Strzelca”.
Fr. K.

WIELKA SPRZEDAŻ OKAZYJNA

PONCZOCH i SKARPETEK
fabryki ZYRARDOW S. A.

SKŁAD FABRYCZNY
Poznań, plac Wolności nr. 4.

Liga Zielonej Wstążki

„Nasz Przegląd” informuje, iż na ulicach Warszawy rozdawane są ulotki „Ligi Zielonej Wstążki”.

Za żydowskim „Naszym Przeglądem” podajemy poniżej 4 zasadnicze punkty i wskazania ulotki:

„1) Nie kupować w sklepach żydowskich, ani nie najmować do pracy żydowskich robotników i rzemieślników, ani nie korzystać z usług Żydów, adwokatów, lekarzy itd. Nakaz sumienia polskiego stanąć musi ponad możliwością chwilowej osobistej korzyści lub wygody.

„2) Nie utrzymywać z Żydami żadnych stosunków towarzyskich ani koleżeńskich. Jeżeli zaś należycie do związków lub stowarzyszeń społecznych, których członkami są także Żydzi, dokładajcie wszelkich starań, ażeby żywił żydowski jaknajszybiej z organizacji tych został usunięty.

„3) Walczyć niezłomnie, aż do zwycięstwa o „numerus clausus” dla Żydów na wyższych uczelniach.

„4) Głoście hasło solidarności wszystkich Polaków bez różnicy przekonań politycznych i klas społecznych w walce z zalewem żydowskim. W chwili, gdy tysiące Polaków, podobawionych pracy, przymierają głodem, zbrodnią wobec narodu jest grozić każdy, oddany w ręce żydowskie.”

Oznaką przynależności do „Ligi” jest zielona wstążeczka.

Snowden — wicehrabia

Londyn, 19. 11. (Tel. wł.) B. minister skarbu i poseł socjalistyczny Snowden otrzymał od króla angielskiego tytuł wicehrabiego i został członkiem izby lordów. Snowden jest członkiem rządu, pełniąc czysto honorową funkcję lorda pieczęci prywatnej.

Bartel wrócił do Lwowa

Warszawa, 19. 11. (Tel. wł.) — B. premier Bartel wyjeżdża dzisiaj do Lwowa. Podczas swojej bytności w Warszawie nie składał żadnych wizyt. (w)

Waldemarasz pisze o stosunkach polsko-litewskich.

Kowno, 19. 11. (PAT). Waldemarasz przebywa obecnie w Paryżu, gdzie zajmuje się wydaniem swojej pracy o stosunkach polsko-litewskich. W kościołach dobrze poinformowanych mówi się, że podróż Waldemarasa jest finansowana przez rząd kowieński.

Proces przeciw posłom „Centrolewu“

Zeznania b. woj. Dunin-Borkowskiego i gen. Kukieła

Warszawa, 19. 11. (Tel. wł.). Na czwartkowym posiedzeniu sądu zeznał nasamprzód b. woj. Dunin-Borkowski. Oświadczył on, że nie widzi żadnego związku pomiędzy akcją sabotażystów ukraińskich a centrolewem.

Mec. Szurlej: Czy to prawda, że w r. 1928 obiecywał pan utopić endecję w krwi?

Świadek: To była rozmowa prywatna w czasie rokowań o zjednoczenie obozu polskiego w Małopolsce.

P. Borkowski chce tłumaczyć tę rozmowę, ale przerywa p. Szurlej i dziękuje za odpowiedź potwierdzającą.

Następnie zeznał emerytowany generał Kukiel, obecnie profesor uniwersytetu krakowskiego, który zaprzeczył, jakoby kiedykolwiek w jego mieszkaniu odbywały się jakiegokolwiek konferencje polityczne. Zresztą on sam udziału w życiu politycznym nie bierze.

Była natomiast w jego mieszkaniu jedna rozmowa pomiędzy gen. Sikorskim a p. Witosem. Sikorski wrócił wtedy z zagranicy i zajechał do niego do mieszkania, a chcąc się zorientować w nastrojach, prosił go czy nie ma nic przeciwko temu, ażeby Witos go odwiedził. Było to na dwa dni przed aresztowaniem Witosy. O godz. 3 przybył do mieszkania Kukieła Witos i wówczas toczyła się ta rozmowa. Świadek chciał się usunąć, ale obaj prosili go o obecność przy rozmowie.

Rozmowa dotyczyła wyborów, przyczem Witos wyraził się niepewnie o wy-

borach z racji obaw o ich czystość i uczciwość. Nic nie wskazywało na jakiegokolwiek tendencje rewolucyjne. Witos bowiem był cały pochłonięty kampanją wyborczą. Odnosił wrażenie, że była to rozmowa dwóch byłych premierów. Sikorski wypowiadał się o konieczności zmiany „składu chemicznego” stronnictw i konieczności wprowadzenia elementów zawodowych. Na pytanie Witosy, czy nie zamierza Sikorski wrócić do życia politycznego, odpowiadał, że narazie nie.

Obrona: Czy była tam mowa o jakimkolwiek zamachu?

Świadek: O żadnym zamachu nie było mowy. Sikorskiego uważa za męża stanu w rodzaju Cavoura albo Poincarégo, ale uważa, iż nie nadaje się na dyktatora.

Obrona: Jaki jest stosunek gen. Sikorskiego do spraw wojskowych?

Świadek: Jest on przeciwnikiem mieszania się wojska do polityki.

Następnie zeznał socjalista Statter, a po nim prof. Koc z Krakowa, który charakteryzował nastroje centrolewu i kongresu. (w)

Demonstracje młodzieży w Cieszynie

Cieszyn 19. 11. (Tel. wł.). We wtorek rano odbyła się w Cieszynie msza św. za duszę ś. p. Wacławskiego, w której uczestniczyli tłumy słuchaczy Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego. Po nabożeństwie akademicy ruszyli pochodem przez miasto, zatrzymując się przed magistratem, gdzie odśpiewano „Rotę“.

Podczas pochodu wznoszono okrzyki anty-żydowskie. W południe panował w mieście względny spokój, natomiast na uczelni nastroje były bardzo podniecone z powodu wiadomości o sprowokowaniu młodzieży akademickiej przez Żydów.

W godzinach popołudniowych po mieście krążyły grupy manifestantów, urządzając blokadę sklepów żydowskich. Wieczorem znowu studenci zgromadzili się w pochod, który przeciągał ulicami miasta.

Na niektórych ulicach doszło do wybijania szyb w sklepach żydowskich. Interwenjowała policja.

Także na Wołyniu młodzież manifestuje

Łuck, 19. 11. (Tel. wł.). W Równem i innych miastach wołyńskich odbyły się nabożeństwa żałobne za duszę ś. p. Wacławskiego.

W Zdobunowie uczniowie szkół średnich manifestowali przeciwko Żydom.

Jeszcze nie zwolnieni

Świecie, 19. 11. (Tel. wł.). W końcu ubiegłego tygodnia bawił tutaj prokurator i przesłuchiwał szereg świadków głośnych zajęć świeckich, powstałych w związku z odbyć się mającym zjazdem O. W. P.

Cztery osoby swego czasu aresztowane, m. in. red. Łukaczyński, pozostają nadal jeszcze w więzieniu.

Wydobywanie złota z morza.

Brest, 19. 11. (PAT). W czasie poszukiwań, dokonywanych w zatopionym 10 lat temu statku „Egipt”, jeden z nurków dostał się do skarbcza, w którym odnalazł sztabę złota. Dziś rozpoczęło pracę nad wydobyciem na powierzchnię morza 126 milj. złota, które przez 10 lat spoczywało na głębokości 135 mtr. pod powierzchnią morza w zatopionym statku.

KONTO KOMITETU

niesienia pomocy biednym i bezrobotnym na miasto Poznań P. K. O. nr. 213 005.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.928 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 210.70 zł., gotówką 209.65 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.61 do 173.87 zł., gotówką 173.27 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań 19. 11. 1931 r. Warunki: Handel hurtowy, paryet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierci litrowego gęstościomierza 1) żyta 713 kg (121 l w h.), 2) pszenicy 748 kg (127 l w h.), 3) jęczmienia a) 64 kg do 68 kg. b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg (74.1 l w h.).

Ceny orientacyjne	
Żyto	25.75 — 26.00
Usposobienie stałe	25.00 — 25.50
Usposobienie spokojne	22.25 — 23.25
Jęczmień a) 64—66 kg.	23.75 — 24.75
Usposobienie spokojne	27.50 — 29.00
Jęczmień b) 68 kg.	24.50 — 25.00
Usposobienie stałe	38.00 — 39.00
Usposobienie spokojne	37.50 — 39.50
Otręby żytnie	17.25 — 18.00
Otręby pszenne	16.50 — 17.50
Otręby pszenne (grube)	17.50 — 18.50
Rzepak	33.00 — 34.00
Gorzyczka	39.00 — 43.00
Groch Victoria	25.00 — 29.00
Groch Folgera	30.00 — 32.00
Ziemiaki jadalne	3.80 — 4.00
Ziemiaki fabr. za kilo %	0.00 — 0.20

Ogólne usposobienie stałe. Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 75 tonn, pszenicy 45 tonn, jęczmienia 30 tonn, owsa 15 tonn, grochu 15 tonn, rzepaku 15 tonn.

Ziemiaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań 19. 11. 1931 r. Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana. Kursy naogół bez zmiany, obroty średnie.

Z pap. państw. płacono za 5 proc. pożyczk. 40 1/2 proc. bez notowania poszukiwano 4 proc. pożyczk. inwestycyjną po 77.50. Z pap. lokacyjnych P. Z. K. doznaly malej nizki 8 proc. listy dolarowe (stare), które handlowano po 79 1/2 proc., również 6 proc. listy żytnie osłabiły się lekko i notowały 14.75—14.50 w placeniu, zaś 4 proc. listy zast. konwert. zwykływały na 30 proc. i pozostały po tym kursie w placeniu.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bank Polski 108—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu):
5% Pożyczka konwersyjna 40 1/2 % P
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kred. 79 1/2 % O.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 30 % P.

(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 14.75—14.50 P.

Akcie bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcie)
Bank Polski I em 108— P.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 19. 11. 1931 r.
Waluty **Gotówka**
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.89 1/2, sp.: 8.91 1/2, kup.: 8.87 1/2.

	Dewizy:		
	trans	sprzed	kup.
Holandja	858.75	359.65	357.85
Gdańsk	173.65	174.08	173.22
Londyn	33.64	33.72	33.56
Newy Jork	8.927	8.947	8.907
kabel			
Pravż	34.95	35.04	34.86
Praga	26.44	26.50	26.38
Szwajcaria	173.73	174.16	173.50
Berlin	211.75		

Tendencja niejednolita
Papiery wartościowe i obligacje:
4% prem. dol. 42.50 42.25
3% pożyczk. bud. 31.75
5% pożyczk. konw. 41.75 42.00
10% pożyczk. kol. 104.00
7% pożyczk. stabil. 61.50 59.00

Akcie w złotych:
Bank Polski 0.00—110.00
Sole Potasowe 0.00—82.00
Tendencja utrzymana.

Komentarz.
Dla papierów państw. i listów zastawnych tendencja niejednolita, dla akcji utrzymana. Bank Polski i Sole Potasowe utrzymane.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 19. 11. 1931 r.

Pszenica march 75—78 kg	225.00—228.00
Porosłe i słabe ziarno w wyjątkach dopuszczone.	
Tendencja mocniejsza.	
Pastewna pszenica march 70—71 kg	211.00—213.00
Tendencja mocniejsza.	
Jara pszenica march 78 do 79 kg	228.00—231.00
Tendencja mocniejsza.	
Żyto march 72—73 kg.	199.00—201.00
Tendencja mocna.	
Jęczmień	166.00—175.00
Tendencja stała.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	162.05—165.00
Tendencja stała.	
Owies march	147.00—152.00
Tendencja mocna.	
Mąka pszena	28.50—32.50
Tendencja utrzymana.	
Mąka żytnia 70%	27.15—29.50
Tendencja mocniejsza.	
Otręby pszenie	10.50—11.00
Tendencja utrzymana.	
Otręby żytnie	10.50—11.00
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	24.00—30.00
Groch drobny jadalny	25.00—28.00
Groch pastewny	17.00—20.00
Peluszka	17.00—14.00
Bób	16.50—18.00
Wvka	17.00—20.00
Lubin niebieski	11.00—12.50
Lubin żółty	13.00—15.00
M. kuchy. lniane	13.60—13.90
Makuchy arachid. 50% loco Hamburg	13.20—13.60
Mączka arachid. 50% loco Hamburg	13.10—13.30
Wyłoki suche paryet Berlin	6.10—6.20
Srót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—11.80
Srót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—12.40
Ziemiaki jadalne białe	1.30—1.40
Ziemiaki jadalne czerwone	1.40—1.60
Ziemiaki jadalne nerkowe	1.60—1.80
Ziemiaki jadalne 26lte bez nerkowych	1.70—2.00
Ziemiaki fabryczne	7—8 fg.
pro % mączki.	
Ogólna tendencja mocniejsza.	

Notowania złotego w Berlinie z dnia 19. 11. 1931 r.
Wyplaty na Warszawę 47.25 — 47.45
Noty wielkie 47.175 — 47.575

4000 Chińczyków poległo w walkach

Londyn, 19. 11. (Tel. wł.). Donoszą z Tokio: W ostatnich walkach między wojskami chińskimi i japońskimi zginęło po stronie chińskiej zgorą 4000 żołnierzy, po stronie Japończyków przeszło 300 zabitych i rannych.

Londyn, 19. 11. (Tel. wł.). Jak donoszą z Tokio, wywiadowcy japońscy zdolali ustalić, że po stronie chińskiej w sztabie armji Heilun - Kiang jest zatrudnionych również 5 odkomenderowanych oficerów armji sowieckiej.

Echa prowokacji żydowskich

W Krakowie Żyd Blumenfeld zranił poważnie akademika polskiego Gąsiorowskiego — Wykłady na uniw. Jagiellońskim wznowione od poniedziałku

Kraków, 19. 11. (Tel. wł.). Ofiarą rozwydrzenia bojówkarzy żydowskich padł akademik polski Gąsiorowski, którego subjekt Żyd, 23-letni Samuel Blumenfeld ugodził ciężarkiem kilowym w głowę. Gąsiorowski został ranny.

W gmachu Akademii Sztuk Pięknych doszło do starcia między dwoma żydowskimi studentami malarzami, komunistami, a resztą studentów którzy owych dwóch komunistów wyrzucili za bramę gmachu Akademii. Zajęcie to wywołało w godzinach przedpołudniowych zbiegowisko, które rozproszyła policja. Jak się dowiadujemy, rektor Akademii Sztuk Pięknych w tej sprawie wszczął dochodzenia dyscyplinarne.

Wczoraj w Krakowie panował zupełny spokój. Stan zdrowia rannego studenta Gąsiorowskiego tak się poprawił, że przewieziono go z kliniki do mieszkania jego matki.

Senat akademicki wczoraj wydał do młodzieży odezwę, w której oznajmia, że Bibliotekę Jagiellońską oddaje do u-

żytku od czwartku popołudnia a wykłady wznowi od poniedziałku. Przestrzega równocześnie, że powtórzenie zaburzeń grozi młodzieży utratą semestru i zarządzeniem nowych wyborów.

Warszawa, 19. 11. (Tel. wł.) Rektorzy uczelni akademickich wystosowali do młodzieży akademickiej następującą odezwę:

„Do młodzieży akademickiej uczelni warszawskich. W trosce by młodzież akademicka nie straciła roku studjów, konferencja rektorów uczelni akademickich m. st. Warszawy, w dniu 18 listopada 1931 r. uchwalila wznowienie wykładów i zajęć w sobotę dnia 21 b. m. Rektorzy uczelni akademickich ufają, że zachowanie się młodzieży będzie zgodne z prawami i przepisami życia akademickiego.

„Podpisy: Pszenicki, rektor Politechniki, Biedrzycki, rektor S. G. G. W. Jackowski, rektor W. S. H. i w. z. Michałowicz, rektor uniwersytetu“.

Manifestacje w Częstochowie i Kaliszu — Konfiskata klepsydry żałobnej w Piotrkowie

Częstochowa, 18. 11. (Tel. wł.). Wczoraj w katedrze św. Rodziny w Częstochowie odprawione zostało o g. 7.30 rano przez ks. prałata Wróblewskiego nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. Wacławskiego. Zarówno w kościele jak i na placu przed katedrą zgromadziły się liczne zastępy młodzieży, między którą znajdowali się zarówno akademicy, jak uczniowie szkół średnich, a także młodzież rzemieślnicza i robotnicza. Pomimo rannej godziny widać było na mieście niebывały ruch; tu i ówdzie krążyły patrol policyjne.

Wkrótce miasto obiegła wieść, że młodzież tuż po nabożeństwie udaje się na punkty zbornie przy klasztorze jasnogórskim i przy dworcu kolejowym, aby w pochodzie ruszyć ku placowi magistrackiemu gdzie odbędzie się wiec.

Nastój w mieście był podniecony. Żydzi zamykali niektóre sklepy, na rynku, mimo dnia targowego liczba przekupniów była minimalna.

Nagle przed stacją rozległ się okrzyk: bij Żydwł! W jednej chwili zrobił się popłoch. Tymczasem, jak się okazało, owo wezwanie rzucił 20-letni Abram

Magiera, tragarz, sam Żyd, któremu wzrostki żydowskie przeszkadzały w odniesieniu walizek jakiegos podróznego. Magiera został przytrzymany i jako podejrzany o prowokację odprowadzony do komisariatu, jednak stwierdzono, iż nie jest on w pełni władz umysłowych, wobec czego puszczono go do domu.

Policja wystąpiła przeciw manifestantom. Aresztowano kilkanaście osób, m. i. znanego działacza narodowego p. Stanisława Malko.

Kalisz, 19. 11. (Tel. wł.). W Kaliszu doszło do manifestacji antyżydowskich, wywołanych przez młodzież szkół średnich. Władze szkolne zagroziły represjami.

Piotrków, 19. 11. (Tel. wł.). W dniu 17 b. m. starostwo piotrkowskie zarządziło konfiskatę klepsydry żałobnej o nabożeństwie za spokój duszy ś. p. Wacławskiego, studenta uniwersytetu wileńskiego, organizowanem przez młodzież akademicką w Piotrkowie.

Po konfiskacie udała się do starosty delegacja Akademickiego Koła Piotrkowian, która złożyła protest.

Opinia francuska wobec zwycięskiego pochodu Hitlera

Francuscy przyjaciele socjaldemokratów niemieckich boją się nad upadkiem ich sił

Paryż, 19. 11. (PAT.) Socjalistyczny „Le Soir”, który dotąd wyróżniał się gwałtownością, z jaką napadał na organy prawicowe, odnosząc się sceptycznie do wszelkich prób zbliżenia z Niemcami, drukuje dziś wieczorem artykuł p. t. „Pokój w niebezpieczeństwie”, w którym daje wyraz zaniepokojeniu z powodu postępów, które czynią w Niemczech narodowi-socjaliści pod wodzą Hitlera.

Obrazy izby deputowanych — pisał „Le Soir” — otworzyły się pod znakiem ostatnich wyborów w Hessji. — Powstaje pytanie, w jaki sposób okaże się możliwa praca nad zbliżeniem francusko-niemieckim. Należy zaznaczyć, że wszystkie manifestacje polityczne lub wyborcze, mające miejsce na terenie Rzeszy niemieckiej, są w wysoki m stopniu niepokojące dla prawdziwych przyjaciół pokoju. Obdarzamy oczywiście całkowitem zaufaniem

prastarą socjal-demokrację niemiecką, która w najokropniejszych warunkach prowadzi tam z wielką odwagą walkę przeciwko Hitlerowi i broni zarazem solidarnych interesów republiki i pokoju. Zmuszeni jesteśmy jednak, niestety, stwierdzić, że socjaldemokracja niemiecka słabnie powoli, tracąc przy każdym wyborach poważną ilość głosów, które padają na hitlerowców. W ciągu 15 miesięcy prawie w dwójnasób zmalały ich zastępy.

Musimy przyznać otwarcie, że podobny stan rzeczy przyprawia nas o wielki niepokój. Niemcy potrzebują naszej pomocy i proszą o nią. Mamy prawo, wobec tego, co się dzieje, zapytać, czy opinia publiczna niemiecka zdaje sobie z tego sprawę, że poparcie, którego udziela ona Hitlerowi, czyni niemożliwym wysiłek, którego oczekuje od Francji.

W obronie sakramentu małżeństwa

Wielkie zebranie Narodowej Organizacji Kobiet w Gnieźnie

Na ubiegły wtorek Narodowa Organizacja Kobiet w Gnieźnie zwołała na salę hotelu Europejskiego wielkie zebranie w sprawie projektu nowego prawa małżeńskiego. Zebranie zgabiła prezeska p. Anna Łęgowska, udzielając głosu p. redaktorowi Cieślakowi, który wygłosił znakomity obszerny referat pod tytułem: „Małżeństwo jako zagadnienie społeczne i narodowe w Polsce”.

W dyskusji zabrał jeszcze głos ks. dziekan Zabłocki, wypowiadając zasadnicze uwagi co do tego projektu. Uchwalono następującą rezolucję:

„Zebranie Narodowej Organizacji Kobiet, odbyte dnia 17 listopada rb. w Gnieźnie, po zaznajomieniu się z głównymi punktami opracowanego przez komisję kodyfikacyjną projektu prawa małżeńskiego oraz z zasadami, na których się cały powyższy projekt opiera, stwierdza z naciskiem, że

„1. projekt godzi w sakramentalny charakter małżeństwa,

„2. swymi radykalnymi pomysłami prześciga wszystkie znane dotąd ustawy o małżeństwie, obowiązujące w państwach cywilizowanych,

„3. jest sprzeczny z historycznymi interesami narodu polskiego, który swą cywilizację opiera na cywilizacji katolickiej,

„4. wobec powyższego zebrane Polki z grodu Lecha 1. apelują do wszystkich czynników miarodajnych by nie dopuściły do przekształcenia tego projektu w obowiązujące prawo, 2. wzywają ogół kobiet polskich do podjęcia energicznej walki o zdrowie moralne i o czystość życia rodzinnego w Polsce”.

Wielka sala hotelu Europejskiego była po brzegi wypełniona publicznością. (br)

Protest kobiet polskich w Grudziądzu

(KAP.) Dnia 12 bm. Grudziądz był świadkiem przepięknej manifestacji kobiet katolickich, która niechaj będzie ostrzeżeniem dla tych, co chcą igrać ze sprawą taką, jaką jest małżeństwo i rodzina katolicka.

Zebranie, mimo że było zapowiedziane późno, było tak imponujące, że wielka sala „Tivoli” nie mogła pomieścić wszystkich uczestniczek, których przybyło około 10 tysięcy. Była to manifestacja kobieca, jakiej Grudziądz jeszcze nie widział. Zebranie zgabiła prezeska Kat. Stow. Polek p. Helena Kruszonowa. Referat wygłosiła p. Krzyżagórska z Poznania, która też w dłuższych wywodach wykazała, że w katolickiej Polsce zaprowadzenie ślubów cywilnych byłoby upadkiem zasad katolickich. Projekt komisji kodyfikacyjnej zbliża nas nie tylko do Bolszewji, ale tem samem wprowadza się i legalizuje bezbożnictwo. Mówczyni napiętnowała jak najostrzej, że w dniu Chrystusa Króla otwarto w Warszawie t. zw. poradnię regulacji urodzin. Jest to bezwstyd, który się u nas w katolickiej Polsce wprowadza, co idzie na rękę masonerii i wszelakiemu bezbożnictwu.

Następnie zabrał głos prezes Akcji katolickiej w Grudziądzu, znany działacz katolicki p. prof. Egon Tkaczyk, który stwierdził, że w dziedzinie świę-

tości sakramentu małżeństwa nie może być mowy o kompromisie. Wkońcu ks. prob. Partyka nawoływał do organizowania się społeczeństwa w Akcji katolickiej. Nakoniec zaśpiewano pieśń „My chcemy Boga”.

Na zebraniu powzięto następującą rezolucję:

„Polki - katolicki miasta Grudziądz, zgromadzone w liczbie 10,000 osób, wyrażają swoje oburzenie ze względu na treść ujawnionego projektu prawa małżeńskiego. Projekt ten nietylko, że nie przynosi oczekiwanego wyzwolenia od niemiecko-protestanckiego, w wyrażnej walce z Kościołem Katolickim narzuconego tworu obowiązkowych ślubów cywilnych, lecz nawet posuwa się o wiele dalej, lekceważąc prawo przyrodzone i boskie, gwałcąc pojęcia chrześcijańskie i katolickie, godząc w świętość i nierozzerwalność, a tem samem w istotne podstawy związku małżeńskiego. Do głębi przeraża nas troska o los przyszłego pokolenia i ojczyzny i dla tego jak najuroczyściej protestujemy przeciw projektowi, obrażającemu najświętsze uczucia nasze. Wyrażamy przekonanie, iż władze Rzeczypospolitej, stojące na straży dobra ojczyzny i narodu, nigdy nie dopuszczą, aby podobny krzywdzący projekt miał zostać narzucony jako prawo.”

Bratnie dusze

(KAP.) W tygodniku plockim „Głos Prawdy”, wydawanym przez przywódcę marjawitów Kowalskiego, znalazł się ostatnio (w Nr. Nr. 41, 42, 43) szereg artykułów, poświęconych Boyowi-Zeleńskiemu. Kowalski tak entuzjastycznie się teorii Boy'a:

„Pan Boy napisał piękne dzieło pod tytułem „Piekielno kobiet”, w którym wykazał nieszczęścia, na jakie kobiety są skazywane wskutek nieuzasadnionych uprzedzeń i nieroztropnych zarządzeń społecznych, normujących związki małżeńskie. Czy zakaz wielożeństwa nie należy do tych nieroztropnych zarządzeń?... Wielożeństwo to nie erotyzm, ale istotna potrzeba społeczna.

Tę potrzebę mistycy nowszych czasów dobrze znali i, być może, sami, swoim własnym przykładem początek reformie dać chcieli, tak samo jak dr. Marcjan Luter... Pan Boy, jako człowiek światły i życiowo doświadczony, rozumie, że uprawnione wielożeństwo nie byłoby równoznaczne z osławionym haremem. Wymagałoby ono po sobie tytuł i tak wielu ofiar, że ludzie tylko z niepospolitym charakterem i wielkim sercem byłiby zdolni przyjąć na siebie te obowiązki, jakiego na nich nakładało wielożeństwo. A nietylko ze strony mężów, lecz i z on ten nowy stan wymagałby wielkich ofiar serca! Ale też byłby wielką szkołą niepospolitych charakterów i wielkich serc”. I t. d. w tym stylu,

Nie dziwimy się wcale, że Kowalski entuzjastycznie się teorii p. Boy'a Zelenkiego, którego często w swych artykułach tytułuje: „Kochany kolego”. Ambo moliores.

Młodzież akademicka za Naczelnym Komitetem Akademickim

Oświadczenie Kół Prowincjonalnych

Na konferencji prezesów Akademickich Kół Prowincjonalnych w Poznaniu, zwołanej przez prezesa Zrzeszenia Akademickich Kół Prowincjonalnych p. Waszaka uchwalono m. in. następujące oświadczenie w sprawie Związku Narodowego Polskiej Młodzieży Akademickiej:

„Wobec ataków z rozmaitych stron na centralne organizacje akademickie i wyrażnych chęci ich zupełnego nawet rozbitcia — stwierdzamy stanowczo, co się tyczy zwłaszcza naczelną reprezentacji ogółu akademików polskich, którą był i jest de facto Naczelny Komitet Akademicki i jego środowiskowe oddziały jako organy wykonawcze Związku Narodowego Polskiej Młodzieży Akademickiej:

„że uważamy za konieczne dla dobra jednolitości organizacyjnej istnienie centralnych organizacji środowiskowych oraz naczelną reprezentacji ogółu akademików polskich.

„że uważamy pracę Poznańskiego Komitetu Akademickiego, w której nasza organizacja brała i bierze również żywy udział za pożyteczną i niezbędną,

„że uważamy wreszcie Poznański Komitet Akademicki za naczelną reprezentację studentów środowiska poznańskiego bez względu na orientację polityczną — i za taką nadal będziemy go uznawali

„Zrzeszenie Akademickich Kół Prowincjonalnych: Zarząd, Prezydium Rady Delegatów. Rada Delegatów.

Koło Kresów Wschodnich. Koło Kujawian. Koło Pomorskie. Koło Torunian. Koło Bydgoszczan. Koło Pałuczan. Koło Gnieźnian. Koło Radomian. Koło Krotoszyńców. Koło Trzemeszian. Koło Rawiczian. Koło Wrześnian. Koło Szamotulan. Koło Czarnkowskich. Koło Śremian. Koło Piotrkowskich. Koło Chodzieżan. Koło Ostrowian. Koło Gostyniaków.

Borahowi w odpowiedzi

Otrzymujemy następującą odezwę: W sobotę 7 listopada rb. z okazji 600 rocznicy bitwy pod Płowcami manifestował Poznań przeciw rewizjonistycznym enuncjacjom amerykańskiego senatora Boraha, apostołującego samozwańczo idei niemieckiej odwetu, zabobroczności prusactwa. Manifestacja ta odbyła się w szczerze zapelnionej auli Uniwersytetu Poznańskiego, tuż obok niedawno wzniesionego Pomnika Wdzięczności, poświęconego „Sacratissimo Cordi” — Najświętszemu Sercu Jezusowemu — Sercu Króla Pokoju — Najszczodroliwzszemu Sercu, które nas Polaków obdzieliło wolnością, oswobodzeniem od wrogów w postaci Moskwy, Austrii i Niemców.

W czasach niewoli manifestowaliśmy w chwilach osobiwej udręki pieniem pobożnem: „Przed Twe ołtarze zanosim błaganie: Ojczyznę, Wolność racz nam wrócić Panie!”

I Bóg łaskawie wrócił nam wolność! Dlaczego więc teraz pomijamy tę niezawodną najwyższą instancję, a ograniczamy się tylko do słownych protestów, zamiast przedewszystkiem do Tronu Najwyższego wnieść błaganie: Ojczyznę wolną zachowaj nam Panie!

Bo istotnie zaniedbujemy się w tym względzie, skoro po 13 latach Odrodzenia Ojczyzny nie zdobyliśmy się jeszcze na ukończenie wspomnianego Pomnika Wdzięczności, któremu dotąd brak najistotniejszej części, bo posągu Chrystusa, którego błagamy, by czuwał nad całością naszej Ojczyzny.

Nieukończenie pomnika przypisać należy okoliczności, że zebrana dotąd, aczkolwiek wielka, suma półmilion złotych nie pokrywa wszystkich kosztów okazałego monumentu. Brak jeszcze poważnej kwoty, mimo jak najoszczędniejszego szafowania groszem przez Komitet budowy.

Atoli w obecnym momencie żywiołowych protestów przeciw zakusom na całość Ojczyzny naszej wydaje się nie od rzeczy — za wzorem akcji składkowej „W odpowiedzi Treviranusowi” wszcząć nową akcję składkową na rzecz ukończenia Pomnika Wdzięczności Odrodzonej Polski, wnoszonego

w Poznaniu ku czci Najśw. Serca Jezusa, Króla Pokoju, Boskiego Sprawcy oswobodzenia naszej Ojczyzny i najlepszego, najskuteczniejszego Stróża granic Rzplitej Polskiej.

Tak manifestujemy „Borahowi w odpowiedzi”.

Składki na rzecz Komitetu budowy Pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu przysyłają Administracja pisma naszego, banki oraz P. K. O. na konto nr. 207 470.

Zgon b. konsula w Zurychu

W Warszawie zmarł, przeżywszy lat 62, śp. inż. Jan Czaplicki, b. konsul polski w Zurychu. Zmarły pracował przed wojną w przemyśle rosyjskim. W czasie wojny znalazł się w Szwajcarii i po pewnym czasie wstąpił do Centralnej Agencji Polskiej w Lozannie, gdzie zajmował się zwłaszcza uporządkowaniem archiwum. Od r. 1919 do r. 1929 pełnił funkcje konsula polskiego w Zurychu, zdobywając sobie uznanie wśród swoich i obcych. R. i p.

Proces o zniewagę

Dziś w sądzie grodzkim pod przewodnictwem sędziego Paszkiewicza rozpoczęła się rozprawa sądowa o oskarżenia przyw. przeciwko b. urzędnikowi Ubezpieczalni Krajowej Franciszkowi Bartoszkiewiczowi. Oskarżony jest obecnie drogerzystą i mieszka w Swarzędzu. Na rozprawę, która budzi wielkie zainteresowanie, powołano około 50 świadków, m. in. prezesa Samulskiego, dyrektora Baranowskiego, komisarza Żbikowskiego, radców Szybkę, Cybulskiego, Pospieszalskiego, Czajkowskiego i dr. Gumowskiego. Oskarżenie wnieśli starosta Begała, zastępca starosty dr. Hubert, radca Wybieralski i radca Baumgarten.

Powodem wniesionego oskarżenia jest broszura p. t. „Dziwy w Ubezpieczalni Krajowej”, wydana przez oskarżonego. W broszurze tej, która przez władze swego czasu została skonfiskowana, zarzucał oskarżony wymienionym panom, występującym dziś jako oskarżyciele, cały szereg przestępstw. Autor broszury, jak mówi o oskarżeniu, dopuścił się w treści zniewagi i oszczerstwa. W piśmie tem bowiem zarzucał oskarżycielom takie rzeczy, jak to, że dr. Hubert jest pochodzenia żydowskiego, że toczył się przeciwko niemu dochodzenie dyscyplinarne i że za jego wpływem dr. Baumgarten otrzymał mieszkanie w gmachu urzędowym. Dalej, że ludzie ci łatwo zmieniali swe przekonania polityczne oraz że do stanowisk tych, zwłaszcza p. B., nie dorosli i t. p. Sąd po stwierdzeniu obecności oskarżonego, świadków i stron odczytał szereg pism, uniewinniających niestawieństwo kilku świadków, m. in. dyrektora P. K. E. inż. p. Masalskiego, właściciela fabryki mebli p. Nowakowskiego i p. Zenktelera. Po załatwieniu szeregu dalszych formalności przystąpił sąd do badania oskarżonego, który widąc przygotował się do sprawy, bo w rękę trzyma grube akta. Oskarżonego broni adwokat Howorka i adw. Mikolajewski. Oskarżycieli prywatnych zastępują adwokaci dr. Rosner, Krzyżankiewicz i Marciński. Sprawa potrwa kilka dni. (z)

Rozmowy waszyngtońskie Grandiego

Nowy Jork, 19. 11. (Tel. wł.) — Grandi udał się wczoraj przedpołudniem po rozmowie z sekretarzem Stimsonem do Białego Domu, gdzie odbył dłuższą konferencję z Hooverem.

O przebiegu rozmów, prowadzonych z ministrem Grandim, nie został, jak donoszą z Waszyngtonu, wydany żaden urzędowy komunikat. W konferencji Hoovera z Grandim wziął udział również Stimson. Tematem rozmowy były, jak donoszą nieoficjalnie, wszystkie zagadnienia obecnej polityki światowej.

Matki!...

Pamiętajcie, iż najlepszym i najskuteczniejszym środkiem przeciwszczajającym jest roślinny lek **Purgan „Erbe”**. Purgan „Erbe” daje zupełną gwarancję leku aktywnego, nie wywierającego żadnych ubocznych działań. Jest przytem lekiem łagodnym co pozwala stosować go nawet u niemowląt. Użyty przy jednej spożytecznych żółdkowych w ilości jednej pastylki, powoduje ustanie nieprawidłowości pokarmu w żołądku w 10-20 min. rozkładu pokarmu w żołądku w 10-20 min. 2 pastylek powoduje łagodne wyciszenie kiszki nie wywołując uczucia wzdęcia i bólów.

Dr. L. K.

Pw 8 490-39 205

Kabel telefoniczny Polska — Skandynawja

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

G d y n i a, 16 listopada

Chociaż jest to przykrem, jednak stwierdzić trzeba, że w dziedzinie zagranicznej telefonji, Polska jest w regranicy Niemiec. Jeżeli Warszawa chce rozmawiać z położoną na wschód stolicą Finlandji, Helsinkami, to musi się łączyć przez Berlin. Podobnie, gdy Gdynia pragnie telefonować ze Sztokholmu lub nawet Rygą, to jedynym pośrednikiem jest Berlin. Zagraniczne średniki telefoniczne z Polski są bardzo drogie, ponieważ Berlin każe do siebie płacić; tranzyt przez Niemcy wynosi 30 — 50% opłat telefonicznych. Poza tem Niemcy puszczają nas na swoją sieć kablową dopiero wtedy, gdy zalatwią swoje rozmowy. Dlatego gdy zamówione są wypadki, że w Polsce na wykonanie zamówionej zagranicznej rozmowy telefonicznej można czekać od rana do wieczora. O podsluchu, możliwym dla Niemców, wspomnieć można tylko mimochodem.

Mimo rozwoju radjotechniki, telefonja w całym świecie nadal posługuje się kablami; i przy ich pomocy niezależnie się od wpływów atmosferycznych i osiąga zawsze konieczną dobroć porozumiewania się.

Dla rozwijającego się polskiego handlu zamorskiego ważna jest bardzo bezpośrednia komunikacja telefoniczna z największymi jego klientami, mianowicie krajami skandynawskimi: Szwecją, Danją i Norwegją. Na dalszym planie, ale nie mniej ważne, byłoby połączenie z Anglią.

Kwestja kabla Polska — Skandynawja jest już projektowana przez nasze ministerstwo poczt i telegrafów. W ostatnich zeszytach „Przeglądu Teletechnicznego“ znajdujemy obszerny artykuł inż. Adama Spiry, zajmujące się tą sprawą bardzo gruntownie.

Punktami wyjściowymi dla kabla polsko-skandynawskiego byłaby z jednej strony Gdynia, a z drugiej szwedzkie miasto Malmö, które wybrane jest przez kraje skandynawskie jako punkt węzłowy dla komunikacji z Europą. Kabel morski Gdynia — Malmö ma nie tylko połączyć polską sieć telefoniczną ze szwedzką, duńską i norweską, ale służyć ma również do ruchu przejściowego naszych północnych sąsiadów, to jest do tranzytu w kierunku Litwy, Łotwy, zachodniej Rosji i Rumunji.

Istnieją dwie zasadnicze możliwości połączenia Gdyni z Malmö — a mianowicie: wybranie krótszej drogi morskiej a dłuższej lądowej. W obu wypadkach kabel wchodziłby w morze koło latarni morskiej w Jastrzębiej Górze. W wypadku pierwszym wychodziłby na ląd w porcie Karlskrona, a w drugim wypadku przecinałby duńską wyspę Bornholm i wychodził na ląd w szwedzkim porcie Ystad. Uwzględniając dna morskiego oraz niezbędny luz, otrzymuje się następujące długości.

W wypadku pierwszym: odcinek lądowy Gdynia — Jastrzębia Góra 48,4 km Odcinek morski Jastrzębia Góra — Karlskrona 230 km, odcinek lądowy Karlskrona — Malmö 222,5 km; razem 500,9 km.

W wypadku drugim: Gdynia — Jastrzębia Góra 48,4 km, Jastrzębia Góra — Nexö (morze) 204,7 km, Nexö — Rönne (Bornholm) 26,4 km, Rönne — Ystad (morze) 62,1 km i Ystad — Malmö 65,4 km; razem 407 km.

Ponieważ na wiosnę roku bieżącego Danja zamówiła już kabel morski dla odcinka Ystad — Rönne, jako część projektowanego połączenia Kopenhagi z wyspą Bornholm i w kablu tym mają być zarezerwowane przewody dla połączenia Gdyni z Malmö, więc realny jest tylko drugi projekt kabla polsko-skandynawskiego przez wyspę Bornholm. Trasę kabla przedstawia załączony szkic.

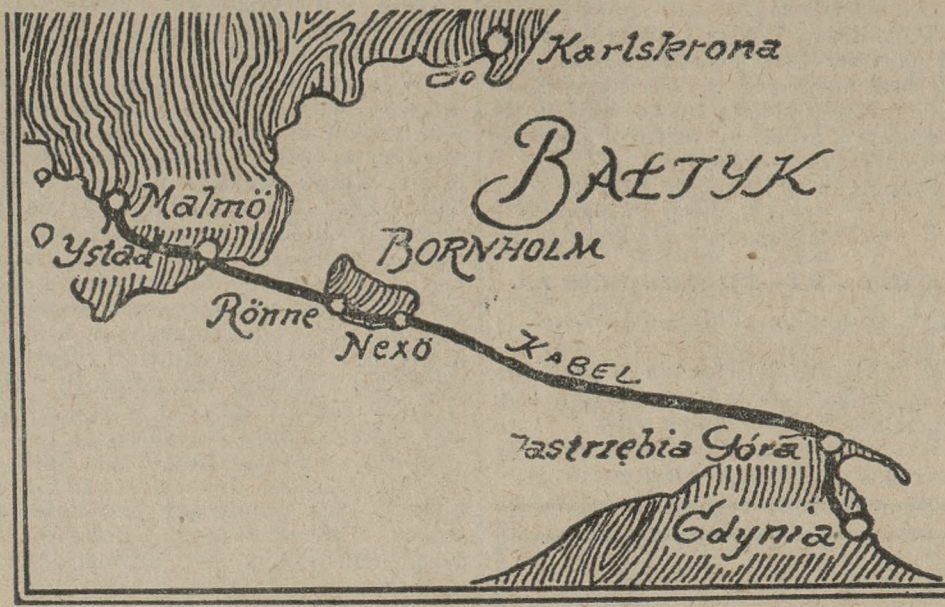
Ilość przewodów w kablu polsko-skandynawskim oblicza się na dziesięć. Projektuje się połączenia: Gdynia — Sztokholm, Katowice — Göteborg, Warszawa — Sztokholm, Warszawa — Kopenhaga, Gdynia — Kopenhaga, Gdynia — Oslo, Poznań — Lwów — Malmö, Gdynia — Rönne — Kopenhaga, Constanza — Bukareszt — Kijów — Równe — Warszawa — Gdynia — Malmö i Ryga — Kowno — Wilno — Warszawa — Gdynia — Malmö, oraz cztery rezerwowe połączenia, wliczwszy w to przewody telegraficzne.

W ciągu ostatnich 10 lat położono

cztery kable pomiędzy, Szwecją i Niemcami, gdyż ilość rozmów wzrastała w tak szybkim tempie, że zdolność przepustowa kablów okazywała się po kilku latach niedostateczna. Stwierdzono, że po ulepszeniu komunikacji wzrasta ona kilkakrotnie, mianowicie proporcjonalnie do dobroci kabla, t. zn. im lepsze są właściwości przenoszenia mowy i im krótszy okres oczekiwania na połączenie. Dlatego proponowanej ilości połączeń nie powinno uważać się za zbyt wielką, tembardziej, że stosun-

ki handlowe Polski ze Skandynawją są dopiero w stadium rozwoju i w niedalekiej nawet przyszłości mogą osiągnąć bardzo wielkie rozmiary.

Sfery gospodarcze Polski, przede wszystkim dwa ośrodki: Katowice i Gdynia domagają się koniecznie bezpośredniej komunikacji telefonicznej ze Skandynawją. Możliwość uzyskania szybko dobrej rozmowy telefonicznej z klientem skandynawskim powiększy ilość polskich transakcyj zamorskich i zacieśni węzły gospodarczej współpracy. Dobrzeby było, gdyby projekt kabla polsko-skandynawskiego, roztrząsany i omówiony w „Przeglądzie Teletechnicznym“, został przez ministerstwo poczt i telegrafów zrealizowany możliwie szybko. F o b.

Przeigrana partji prezydenta w Stanach Zjednoczonych

Zwycięstwo demokratów w Michigan — Republikanie w mniejszości w obu izbach kongresu — Zablokowanie prez. Hoover'a

Wybory do kongresu Stanów Zjednoczonych mają naogół znaczenie i rezonans lokalny, o ile nie zbiegają się z oborem prezydenta. Tym razem jednak wybory w okręgu Michigan, który od 30 lat wybiera republikanina do izby deputowanych, rozległy się głośnym echem nie tylko w Stanach, ale nawet i w Europie. M. T. Hart, wybrany deputowanym z ramienia partji demokratycznej, przechylił szalę na korzyść demokratów w izbie deputowanych: mają oni teraz o dwa głosy więcej od republikanów, od partji, do której należy prezydent Hoover. Przy wyborach częściowych do senatu w roku ubiegłym republikanie stracili również mandaty i większość senacka znajduje się w obozie demokratów. Obie zatem izby kongresu Stanów Zjednoczonych reprezentują dziś większość nieprzychylną prezydentowi. Co więcej — wobec znalezienia się w mniejszości — republikanie nie będą mieli już teraz prawa do obioru swego przewodniczącego w izbie, ani też przewodniczących różnych komisyj.

W obliczu nowopowstałych przesunięć na terenie parlamentarnym, prezydent Hoover, jako reprezentant partji, znajdującej się obecnie w mniejszości, straci swobodę ruchów i inicjatywy politycznej, zmuszony będzie do zachowania daleko idącej ostrożności i wstrzeźliwości w wykonywaniu swych praw współkierownika polityki państwowej. Już podczas najbliższej sesji kongresu musi prezydent przedłożyć do ratyfikacji obu izbom morderczym czerwcowe. Demokraci będą

niewątpliwie głosowali za ratyfikacją, ale... żądają wzajemian za to uchwalenia ustaw przykrych dla republikanów, jak n. p. subwencji dla bezrobotnych lub zniżki taryf celnych. Hoover jest zagorzałym przeciwnikiem obu tych posunięć. Ale pod presją większości, która może przez systematyczną obstrukcję uniemożliwić prezydentowi wykonywanie funkcji przyznanych mu przez konstytucję, może być Hoover zmuszony do abdykowania ze swych postulatów.

Na politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych wybory w Michigan wywrą również swój wpływ. Polityka interwencji w sprawach europejskich, którą Hoover zainicjował wbrew tradycjom dotychczasowym Ameryki, może być mocno podminowana. W każdym razie teraz już prezydent będzie musiał się odwołać do aprobaty izb i komisji przy decydowaniu posunięć w kwestjach takich, jak n. p. długów wojennych, taryf celnych, zbrojeń etc.

Kadencja prezydenta Hoovera jeszcze trwa. Już dziś jednak jest widoczne, iż przyszły prezydent Stanów wyjdzie z szeregu partji demokratycznej, która w ten sposób wywierać będzie decydujący wpływ na treść i kierunek polityki wewnętrznej Stanów Zjednoczonych. Wybory w Michigan wywrą też pewien wpływ na politykę Francji i W. Brytanji, których pewne posunięcia mogłyby pogorszyć jeszcze sytuację, w jakiej znajduje się prez. Hoover. E. R.

Rzemiosło wielkopolskie wobec bezrobocia

Z pozn. Izby Rzemieślniczej otrzymujemy poniższy komunikat z prośbą o zamieszczenie:

Dnia 17. listopada rb. odbyło się w Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu zebranie dyskusyjne członków Izby celem zajęcia stanowiska do projektu Naczelnego Komitetu dla spraw bezrobocia przy Prezesie Rady Ministrów uchwalenia przez rzemiosło dobrowolnego podatku na rzecz bezrobotnych w zasadniczej wysokości 50 proc. ceny opłacanego przez danego rzemieślnika świadczenia przemysłowego łącznie z dodatkami.

Na zebraniu tem, w którym wzięła udział większość członków Poznańskiej

Izby Rzemieślniczej, wypowiedziano się jednogłośnie za tem, ażeby rzemiosło ze swej strony poparło czynnie akcję niesienia pomocy bezrobotnym przez uchwalenie odpowiednich świadczeń lub datków na rzecz bezrobotnych, deklarowanych przez poszczególne cechy do Komitetów lokalnych i powiatowych. — Stwierdzono równocześnie, że już cały szereg cechów, nie czekających na zawezwanie, w takiej formie deklarował swój współdziałanie w komitetach lokalnych względnie powiatowych, a zebranie uchwaliło, ażeby Zarząd Izby Rzemieślniczej wystosował zawezwanie do wszystkich cechów przystąpienia w tej formie do akcji na rzecz bezrobotnych.

Zebrani jednogłośnie oświadczyli, że forma opodatkowania, tak jak ją przewiduje Naczelny Komitet, nie jest wskazana ze względu na bardzo ciężkie polo-

zenie przeważającej liczby samoistnych rzemieślników tak, że nałożenie nowego podatku byłoby niemożliwym do przeprowadzenia, a poza tem spowodowałoby konieczność wycofania się rzemiosła z świadczeń w komitetach lokalnych i powiatowych.

Zapowiedź redukcji emerytur urzędniczych

Od dłuższego czasu obiegiwały pogłoski, że nad emeryturami urzędniczymi zawisła groźba redukcji. Obecnie delegacja Naczelnego Komitetu Pracowników Państwowych otrzymała w tej mierze miarodajne wyjaśnienia od ministra skarbu p. Jana Piłsudskiego.

Minister skarbu oświadczył delegacji, że o ile idzie o uposażenie urzędników w czynnej służbie, to jakiegokolwiek zmiany nie są obecnie przewidywane. Nie będzie dalszej obniżki poborów, ale też sytuacja skarbu państwa nie pozwala na żadne podwyżki, zarówno w postaci t. zw. dodatku zimowego o którym się mówiło, jak też przywróceniu odjeleż części poborów.

Natomiast w razie pogorszenia się sytuacji finansowej sięgnie rząd do emerytur urzędniczych. Obecnie pracują nad zmianą podstawy wymiaru emerytury. Mianowicie ma być powiększona ilość lat służby, upoważniająca do zaopatrzenia emerytalnego. Nadto, za lata służby w państwach zaborczych licznoby tylko 75 proc. należności, a jedynie za lata służby polskiej 100 proc.

Naczelny Komitet Pracowników Państwowych oświadcza w swym ostatnim komunikacie, że użyje wszelkich środków, aby przekonać czynniki miarodajne, iż obniżanie i tak niedostatecznych i znacznie ukróconych zaopatrzeń emerytalnych zwłaszcza przez naruszanie praw dobrze nabytych, które są odpowiedzialnym opłacanych i na rzecz Skarbu Państwa odstąpionych wkładek emerytalnych, nie powinno żadną miarą wchodzić w rachubę przy równoważeniu budżetu.

Z różnych stron Polski

Powszechna wystawa kościelna w Radomiu.

Generalny sekretarjat Kongresu Eucharystycznego diecezji sandomierskiej w Radomiu organizuje Powszechną Wystawę Kościelną w dniach od 25 czerwca do 3 lipca 1932 roku.

Wystawa ta budzi wielkie zainteresowanie w sferach katolickich jako pierwsza impreza tego rodzaju w ziemi radomskiej i sandomierskiej, a nawet kieleckiej.

Wystawa zainteresowały się już różne firmy krajowe, a nawet kilka zagranicznych, jak wytwórnia organów i dzwonów i t. d. w Paryżu, oraz zakłady witrażowe i sprzętów liturgicznych.

Biuro Wystawy mieści się w Radomiu przy ul. Sienkiewicza 13.

Śmierć na posterunku.

(KAP) W niedzielę zmarł jeden z najlepiej zasłużonych przywódców ruchu polskiego na Śląsku czeskim, ks. Franciszek Moron, proboszcz w Ropicy. Mimo wątłego zdrowia brał on wybitny udział w działalności Związku Śląskich Katolików, Macierzy Szkolnej, której był sekretarzem, Związku Spółek Zarobkowych i Gospodarczych, gdzie był prezesem rady nadzorczej. Był on jednym z założycieli i redaktorów tygodnika „Nasz Kraj“, brał udział w pracy samorządowej. Przedewszystkiem poświęcił swe siły organizowaniu młodzieży, założył Związek Młodzieży Katolickiej na Śląsku czeskim, był jego głównym kierownikiem. Wśród ukochanej przez niego młodzieży spotkała go nagła śmierć. W czasie przedstawienia urządzanego z okazji święta młodzieży, padł na posterunku, w budce suflerskiej. Śmierci ks. Moronia, który dzięki swoim zaletom serca, niezmiernie wiele przyczynił się do polskiej mniejszości w Czechosłowacji, towarzyszy ogólny żal naszych rodaków w Czechach, bez względu na różnice wyznaniowe i polityczne.

Falszywe 100-złotówki

Toruń, 19. 11. (PAT) W ostatnim czasie pojawiły się na terenie Torunia fałszywe banknoty 100-złotowe. W wyniku zarządzanej obserwacji władze przytrzymały dwie kobiety 47-letnią Władysławę Ahlową, pochodzącą rzekomo z Grudziądza i Stanisławę Mrozowicz, lat 40 z Kutna. W czasie przeprowadzonej rewizji u jednej z wymienionych znaleziono większą ilość pieniędzy, z których znaczna część była fałszywa. Dalsze dochodzenia w toku.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Misja akademicka

Poznań przeżywa wielki wstrząs duchowy. Staraniem XX. Proboszczów miasta odbywa się we wszystkich kościołach, dla wszystkich stanów „Misja powszechna”

Tajemnicze fale łaski, poznania samego siebie, żalu i postanowień łączą ludzi z Bogiem. Mamy niejako wielkie święta pojednania i miłości.

Młodzież uczelni wyższych nie może pozostać bierna, gdy wszyscy krzątają się około Królestwa Bożego i zbawienia swoich dusz.

Niżej podaję program „misji akademickiej”, ustalony przez XX. Proboszczów, a do całej młodzieży akademickiej zwracam się z gorącym i serdecznym apelem, aby rozpoczęła w szeregach potężną propagandę przez modlitwę, przykład i dobre słowo, aby słuchacze i słuchaczki wyższych uczelni poznańskich gromadnie, punktualnie i

Program misji św. akademickiej w d. od 24—29 listopada rb.

Dla akademików — w kościele OO. Jezuitów.

Dla akademikzek — w kaplicy sodalicyjnej OO. Jezuitów.

We wtorek d. 24 listopada, w środę d. 25 listopada, w czwartek d. 26 listopada, w piątek d. 27 listopada wieczorem

wytrwale brali udział w pobożnych ćwiczeniach misyjnych, wieńcząc uroczystą pracą duchową Spowiedzia i Komunią św.

„Zasieć im tedy mówił Jezus: Jam jest światłość świata; kto za mną idzie nie chodzi w ciemności, ale będzie miał światłość żywota”. (św. Jan VIII 12.)

„Ojcze, któreś mi dał, chcę, aby gdzieś ja jest, i oni byli ze mną, aby oglądali chwałę moją, którąś mi dał”. (Z modlitwy kapłańskiej Zbawiciela u św. Jana VIII 24.)

Z modlitwą Waszą i pracą apostołską na rzecz „misji akademickiej” łączyć będą memento w codziennej mszy św. i prośbę o bogate żniwo łaski Bożej w Waszych młodych, pełnych szlachetnego porwy — sercach

Poznań, d. 19 listopada 1931 r.

(—) X Józef Prączyński
Duszpasterz Uniwersytecki

o godz. 8. nauka, błogosławieństwo i nauka.

W sobotę, d. 28 listopada — spowiedź św. od godz. 4 po poł.: wieczorem o g. 8 — nauka i błogosławieństwo.

W niedzielę, d. 29 listopada na mszy św. — o godz. 8 rano Komunia św.

Dzepenka i Chodia

oryginalny list o Mandżurji i konflikcie japońsko-chińskim.

Na pomoc! złodzieje!

ciekawy feljeton z licznymi fotografjami, w najbliższym (60-tym) numerze „Ilustracji Polskiej”

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy. Nabyć można u kolporterów ulicznych w kioskach dworcowych „Ruchu” w księgarniach oraz w agenturach naszych. Miesięczny abonament 150 zł kwartalnie 4.— z kosztów przesyłki — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań św. Marcina 70)

75-lecie gazowni poznańskiej

Rzadki ten jubileusz odbędzie się w niedzielę — Program uroczystości

W roku bieżącym upływa 75 lat istnienia poznańskiej gazowni miejskiej. Z okazji tego ważnego jubileuszu w naszym życiu gospodarczym odbędzie się w niedzielę o godz. 12 specjalna akademja w sali zebrań gazowni na Grobli 10. Uroczystość zagrają p. prezydent Ratajski jako decernent gazowni miejskiej, a p. dyr. Dziurzyński wygłosi referat o rozwoju gazowni w ciągu 75-lecia. Program przewiduje ponadto występy chóru bratniej pomocy miejskich zakładów światła i wody oraz produkcje orkiestry tych zakładów. Podczas akademji odbędzie się wspólna fotografia wszystkich pracowników gazowni i uczestników akademji.

Z okazji tego jubileuszu na ostatnim posiedzeniu magistrat uchwalił wypłacenie zasiłku wdowom po pracownikach gazowni w sumie 100 zł, a wdowom po urzędnikach — gratyfikacji po 150 zł na osobę. Wdów po pracownikach gazowni jest 23, a po urzędnikach — trzy. Ponadto uchwalono wydać z budżetu gazowni miejskiej sumę 2 tys. złotych przeznaczając ją na fundusz bezrobocia i 500 zł na ubogich miasta Poznania.

Gazownię miejską uruchomiono w 1856 roku, a w dniu 27 marca 1855 r. rozpoczęto jej budowę. Ze skromnych zaczątków gazownia rozwinęła się w wielkie przedsiębiorstwo miejskie użyteczności publicznej. Najlepiej zilustruje to fakt, że początkowa produkcja wynosiła 1800 metrów sześciennych gazu na dobę, a obecnie po rozbudowaniu jej za czasów już administracji polskiej gazownia poznańska wytwarza dziennie 90 000 metrów sześciennych gazu.

Skromne też były budynki dawnej gazowni, w której mieściły się 2 małe zbiorniki znajdujące się wewnątrz gmachów i 2 rezerwuary na smole. — Retorty sprowadzono wówczas z Holandji, a węgiel dla gazowni poznańskiej brano początkowo z Anglii. Obecnie używa się naturalnie polski węgla.

Uroczystość naszej gazowni wywołała duży oddźwięk w szerokich kręgach Poznania ze względu na ruchliwość i wielką inicjatywę jej dyrekcji, której owocna działalność zyskała duże uznanie. (k)

między pieniędzmi, a obligacjami. Następnie miał je oddać, jak należało, na tymczasowe przechowanie do sekretarjatu prezydjalnego. Zaleski nie zjawił się w oznaczonym terminie 30 czerwca 1928 r., a oskarżony tego dnia wyjechał na urlop. Po powrocie zastał akta u siebie na biurku, a nie pamiętając o obligacjach i nie znalazłszy w aktach odpowiednich śladów (usunięte są niektóre kartki), napisał umarzający dekret. Świadek Bujakiewiczówna odkładając akta zauważyła, że nie jest załatwiona sprawa z obligacjami, o czym zareferowała kierownicze sekretarjatu oskarżonego, Hejnatównie. Ta ostatnia kazała jednak akta odłożyć.

W sprawie Trofimiuka dolarowy depozyt podjął z kasy sądowej woźny Kulczyński z upoważnienia podpisanego przez oskarżonego, lecz nie pamięta, komu depozyt wręczył. Śwd. Kulczyński twierdzi stanowczo, że depozyty pieniężne zawsze oddawał nie osobie, podpisanej na upoważnieniu, lecz tej, która mu upoważnienie wręczyła, to jest sekretarzem odnosnych wydziałów prokuratury, od których nigdy nie brał pokwitowań, bowiem wszystko polegało na zaufaniu. Raz tylko w jakiejś sprawie wręczył aserwat oskarżonemu osobiście.

Obrona kładzie nacisk na fakt, że istnieją tu dwa dekrety: prawidłowy z 23. 4. 1926, polecający przelanie na skarb konfiskowanych dolarów, a przed nim wyszyty jest zakwestjonowany dekret z późniejszą o kilka dni datą, polecający urzędowi celnemu nadesłanie aserwatów do konfiskaty. Oba dekrety pisane są ręką sekretarza innego oddziału.

Gdy dolary nadeszły 21 czerwca 1926 r., wysłano na nie odnośne pokwitowanie i wpłacono kwoty do kasy sądowej 24 czerwca. Sekretarz oddziału oskarżonego odszedł z prokuratury 16 września 1926 r., a 21 września t. r. podjęte zostały dolary z kasy sądowej. Akta sprawy następnie zaginęły i znalazł je dopiero przypadkowo registrar Basiniński. Akta te oskarżony zostawił u siebie w biurze na stole, gdzie leżały przez cały czas jego urlopu.

Śwd. Hejnatówna, stwierdziwszy w 1928 r. podjęcie dolarów z kasy sądowej, powzięła podejrzenie przeciw oskarżonemu i zwrzuciła się sekretarzowi, który pisał powyższe dwa dekrety. Ten jednak nie radził robić raportu na piśmie. To też Hejnatówna przedłożyła akta prokuratorowi Konwickiemu, nie wspominając o swych podejrzeniach.

Na wniosek obrony został przesłuchany świadek podprokurator sądu apelacyjnego Konieczny w sprawie wadliwości w urzędowaniu prokuratury. Świadek ten zastrzegł się, że jest związany tajemnicą urzędową. Na zapytanie obrony, czy złożył sprawozdanie władzy przełożonej o wspomnianych wadliwościach i jaka była treść tego sprawozdania, świadek zaznacza, że może tylko powiedzieć o ogromnych zaległościach. Obrona wniosła o wyjednanie u ministra sprawiedliwości zwolnienia świadka z przestrzegania tajemnicy urzędowej. Sąd jednak wniosku nie uwzględnił. (z)

Syn zabił ojca

Skazano go na 10 lat ciężkiego więzienia

Stanisław Nowaczyk z Neryngowa (pow. wrzesiński) żył od dłuższego czasu w ustawicznej niezgodzie z żoną, którą nawet nieraz w przystępie podniecenia bił i znęcał się nad swą ofiarą. Maltretowana kobieta musiała opuścić dom, przenosząc się z synem do Poznania. Niebawem jej oszczędności wyczerpały się i znalazła się ona w skrajnej nędzy. Tymczasem majątny mąż żył sobie dodatnio i bez troski.

Zrozpaczona kobieta postanowiła raz jeszcze spróbować szczęścia i udała się do Neryngowa z synem, by uzyskać od męża pieniądze na życie. Nie zastała go w domu, był bowiem w polu i z obawą oczekiwała przybycia męża; przerażony syn ukrył się w krzakach. Niebawem nadszedł Nowaczyk i zauważywszy już z dala żonę, popadł we wściekłość. Obrzucił biedną kobietę stekiem wywłisk i chciał nawet bić. W tym momencie padł strzał i Nowaczyk zalany krwią

U osób przygnębionych wyczerpanych, niezdolnych do pracy, natura na woda gorzka „Franciszka-Józefa” pobudza obieg krwi wzmacnia zdolność myślenia i chęć do pracy. Żądać w aptekach i drogerjach. nw 7048

runął na ziemię. Strzelał ukryty syn, który nie mógł patrzeć na to, jak ojciec poniewierał jego matkę.

Działo się to wszystko w maju 1929 roku. Syna aresztowano i oddano do dyspozycji prokuratora. Starszy Nowaczyk niebawem zmarł, a młodszy, wyrokiem sądu okręgowego skazany został na 10 lat ciężkiego więzienia i utratę praw obywatelskich przez tyleż lat.

Wczoraj odbyła się rozprawa w sądzie apelacyjnym, który zatwierdził wyrok pierwszej instancji. (z)

Zwłoki na torze

Nieznanym człowiekiem zabity przez pociąg

Wczoraj krótko przed północą w pobliżu dworca towarowego w Poznaniu znaleziono na torze zwłoki nieznanego mężczyzny zabitego przez pociąg. Głowa około 30-letniego człowieka zmiażdżona była przez koła.

Przy zwłokach nie było żadnych dokumentów i tożsamości jego dotychczas niestwierdzono. Znaleziono jedynie kartkę z pieczętką pewnego społeczeństwa w powiecie odolanowskim, którego nazwy niezdolano dokładnie odcyfrować. Na kartce wypisane było nazwisko Stanisław Janiak Zwłoki przewieziono do zakładu medycyny sądowej.

Powstała wersja, że tragicznie zmarły jechał bez biletu pociągiem od strony Ostrowa i chcąc uniknąć kontroli na dworcu poznańskim usiłował wyskoczyć z znajdującego się w biegu pociągu, przyczem wpadł pod koła i poniósł śmierć. (k)

KALENDARZYK

Czwartek, 19 listopada 1931.

Słońce: wschód 6.24; — zachód 17.51; — długość dnia 10 godz 27 min.

Księżyc: wschód 15.05; — zachód 23.12; — po pierwszej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stał. meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek godz 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 3 st. C., pochmurno, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 764 mm — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 5 st. C., najniższa plus 2 st. C.

Przewidywania pogody na piątek: W dalszym ciągu pochmurno i chłodno — Temperatura w ciągu dnia ulewile powyżej zera.

Kal. rzk.: Elżbieta Wd; jutro Feliks.

Kal. słow.: Drogomira; jutro Sędzimir.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek 41 — Apteka Św. Piotra, ul. Półwiejska 1 — Apteka Św. Marcina, ul. Fr. Ratajczaka 12 — Apteka Śródecka, Rynek Śródecki 1. Wilda: Apteka pod Koroną, Górna Wilda nr 61.

Lazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha narożnik ulicy Niegolewskich

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— Z Uniwersytetu Poznańskiego. — Dyplom nauk prawnych uzyskał p. Kazimierz Śmierczalski z Lipnik w wojew. poznańskim — Stopień inżyniera leśnictwa uzyskali pp. Stefan Chrzanowski z Łańcuta w wojew. lwowskim i Robert Fiszkal z Budziaków w wojew. łódzkim.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Zarząd Poznańskiego Koła Tow. Obrony Ziemi Wschodnich zaprasza swych członków oraz obywateli, interesujących się sprawami ziem wschodnich na zebranie informacyjne, które odbędzie się w sobotę, 21 bm o godz. 19 w kancelarii adw. dr. Słotwińskiego, pl. Wolności 8 III ppr. Referat wygłosi delegat zarządu głównego z Krakowa.

— Sekcja apologetyczno-pedagogiczna przy Sodalicji Pań zawiadamia, że zebranie odbędzie się w piątek, 20 bm o godz. 5 popołudniu na sali Księgarni św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego 22. Referat wygłosi ks. prałat dr. Zychliński na tem: „Stan duszy po śmierci człowieka”.

ZYCIE SOKOLE

— Trzydniowy kurs dla przewodników gniazd poznańskiego okręgu odbył się w Poznaniu pod kierownictwem podn. naczelnika okr. drh. Graślewicza w dn. 13 do 15 bm. Zajęcia na kursie rozpoczynały się o godz. 7 i trwały z krótkimi

O sprzeniewierzenie depozytu sądowego

Jak było z aktami spraw Szmyt - Bredary i Trofimiuka — O nieporządkach w prokuraturze

W procesie przeciwko b. podprokuratorowi M. Dembeckiemu obok sprawy Clossa i guld. holend., wchodzi w grę jeszcze dwie. Jedną z nich, Szmyt Bredary tyczy się obligacji pożyczki konwersyjnej, nominalnej wartości 1000 zł. Prócz tych obligacji był również aserwat pieniężny 1000 zł.

Jak wynika z akt, oskarżony następnie wezwał do biura deponenta obligujący Zaleskiego, aby pisać z nim protokół ze względu na zamierzoną konfiskatę obligacji. Oskarżony przyznał, że miał też u siebie obligacje, bowiem zaproponował poszkodowanemu Gottschalkowi dowolny wybór po-

mi przerwami na posiłek do godz. 19. — Prócz ćwiczeń praktycznych wygłosili referaty drubowej dr. Spychała, Fazanowicz, Grzaślewicz i Gaszak oraz p. T. Tomaszewski Kursistów zakwaterowano w nowo wybudowanych szatniach, w których również urządził kuchnię drh. wiceprezes Bytter. Smaczny i pożywny posiłek wydawano pięć razy dziennie, zaś zapotrzebowanie na żywność pokryto przeważnie z darów obywatelstwa. I tak pom. in. wyrobów mięsnych dostarczyły firmy: Wł. Syller, Wierzbice i Figaszewski, ul. Wrocławska; pieczywo za pośrednictwem drh. Liberowej firmy: Łączkowski, ul. św. Marcin, Płoszyński, ul. Długa, Tomiak, Chwaliszewo i Kaczmarek, plac Świętokrzyski; krupy: Sierczewski, ulica Wrocławska i Milachowski, ul. Fr. Ratajczaka. — Zakończenie kursu odbyło się w niedzielę w południe przemówieniami drubow prezesa Kapeli, naczelnika Rutkowskiego i kier. kursów Grzaślewicza; w imieniu kursistów dziękował drh. Minasiewicz z gniazda Poznań VII. Zarząd okręgu składa ofiarodawcom za naszym pośrednictwem serdeczne „Bóg zapłać“.

— **Tow. Gimn. „Sokol” Poznań-Żejce** — oddział piłki nożnej urządził w sobotę, 21 bm. o godz. 20 wieczorem familijny w sali p. Jaszka przy ul. Kraszewskiego 16.

KOMUNIKATY RÓZNE

— **W „Palacu Iluzji”** znajdzie się każdy, kto pospieszy na wielką zabawę jesienną Polskiego Związku Zaw. Drukarzy i Pokr. Zawodów (Oddział Poznański) w sobotę, dnia 21 listopada rb w salach „Łoży” przy Grobli 25, na której znany iluzjonista p. Kazimierz Przybylski zaprodukuje szereg ciekawych rzeczy. Dochód przeznaczony jest na doraźną pomoc dla bezrobotnych drukarzy. Dobrem i pięknym urozmaiceniem zabawy będzie występ znanej i lubianej reprezentacyjnej orkiestry Goertz-Gloksyn-Band pod kier. dyr. Andrzeja Goertza z kawiarni „Grandka” przy pl. Wolności. Ceny wstępu ze względu na kryzys bardzo niskie. Zatem wszyscy na zabawę na rzecz bezrobotnych drukarzy, bo program bogato urozmaicony.

— **Paczki pocztowe do Ameryki.** Do końca bieżącego roku odejdą z Gdyni i z Gdańska 2 okręty, przewożące pocztę z Polski do Ameryki, mianowicie: 23 listopada (okręt „Pulaski”) i 7 grudnia (okręt „United States”). Wobec tego, chcący wysłać paczki pocztowe do Stanów Zjednoczonych Ameryki, jako podarunki świąteczne, winni je nadawać zawczasu w urzędach pocztowych najpóźniej wszakże do dnia 4 grudnia br.

— **Kolo Przyjaciół Harcerstwa przy „Czarnej Trzynastce” im. hetm. J. Zamoyńskiego** urządził w niedzielę, 22 bm o godz. 17 w salach Kasyna Oficerskiego D. O. K VII, pl. Działowy 2, zabawę taneczną. Zaproszenia otrzymać można u pp. Sjdzičkih, ul. Malejki 39, lub w harcowniczym drużynie w gimn. Bergera, ul. Strzelecka.

— **Zapoznawczy wieczorek taneczny** Kola Mat-Fiz S U P. odbędzie się 21 bm. w sali „Restauracji Zamkowej”, św. Marcin 40. Początek o godz. 21. Zaproszenia wydaje się codziennie w lokalu Kola (Zamek — pokój 31a w godzinach dyżurów).

— **Tow. Przemysłowców Żejce** donosi: Dzieci po zmarłych i poległych członkach do lat 14 winny się zgłosić, celem zapisania do gwardzki w skarbnika p. Jankowskiego, ul. Szamarszewska 36 m 7 codziennie od godz. 5-7 wieczorem najpóźniej do dnia 5 grudnia rb.

— **Kino parafjalne w Domu Katolickim na Śródcie** wyświetla w czwartek piątek i sobotę, dnia 19, 20 i 21 bm o godz. 19 piękny film religijny p. t. „Golgota”. Osobne przedstawienie dla dzieci odbędzie się w sobotę dnia 21 bm o godz. 16. Bilety dla dzieci 25 gr. Czysty dochód z przedstawień przeznaczają się na pokrycie kosztów misji w parafii archikatedralnej.

— **Wieczorek towarzyski Kola Historyków St. U. P.** W niedzielę, 22 bm odbędzie się w sali „Philipsa” (w pasażu „Apollo”, wejście z Piekar obok kina „Metropolis”) wieczorek towarzyski Kola Historyków, Studentów U. P., połączony z tańcami.

WYKŁADY

— **Ks. Angelicus Konieczka**, misjonarz z Mariamhill w Południowej Afryce, przebywający tam już przeszło 30 lat, wygłosi w sobotę, 21 bm. wykład n. t. „Misja afrykańskie”, ilustrowany przeszło 100 przepięknymi przeźroczkami. Początek o godz. 5-tej popoł. w sali 17 Coll. Minus (uniwersytet). Bilety do nabycia przy wejściu na salę.

WYCHOWANIE, KURS

— **Kursy dla pomocników ogrodniczych.** Dnia 23 bm. rozpoczyna Poznańskie Towarzystwo Kursów Ogrodniczych miesięczny kurs dla pomocników ogrodniczych, na którym wykłady odbywają się codziennie. Sekretarjat Towarzystwa, mieszczący się przy ul. Śniadeckich 54-58, wydaje prospekty, udziela bliższych informacji i przyjmuje zapisy codziennie od godziny 9-13. Opłata za kurs wynosi 30 zł.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Z Tow. Samodzieln. Fryzjerów.** W ubiegły poniedziałek odbyło się w sali p. Jarockiej miesięczne zebranie Towarzystwa Samodzieln. Fryzjerów. Przy dość liczny udział członków zagaił obrady prezes p. Wallheim, który po odczytaniu porządku obrad przyjętego bez zastrzeżeń, udzielił głosu sekretarzowi p. Ostrzyckiemu,

który z kolei odczytał protokół. Zebranie miało charakter uroczystościowy, to też sala była odpowiednio udekorowana. Referat na temat „Powstanie listopadowe” wygłosił p. Bogdan Piotrowski. Prelegent omówił przyczyny i rozwój powstania, jego upadek i skutki. Zebrani podziękowali licznymi oklaskami prelegentowi za doskonały referat, poczem przyjęto nowych członków a mianowicie pp.: Kulasa, Balcerzaka, Grzelachowskiego, Tuszyńskiego, Hoffmanna, Wałaszczaka, Urbańskiego, Ulinejskiego, Szydłowskiego i Malyszczaka. W komunikatach zarządu poruszono sprawę zabawy, uchwalono wsparcie w wysokości 50 zł. dla jednego z najstarszych członków, złożonego obecnie kilkumiesięczną chorobą.

Po zatwierdzeniu szeregu spraw wewnętrznych, odśpiewano na zakończenie „Rotę”, poczem przewodniczący solwował zebranie. (in)

KRONIKA WYPADKÓW

— **W pobliżu mostu na Warcie** w Międzychodzie zatonała berlińska, naladowana 200 tonnami węgla, własność p. Maksymiljana Wojciechowskiego z Zielonej Góry (pow. szamotulski). Zatonię nastąpiło z powodu niewytrzymania napięcia kotwicy, co spowodowało urwanie się statku, który uderzył o filar mostu. Silny prąd obrócił skutek w poprzek rzeki, powodując jej zatonię. Podczas akcji ratunkowej pilot p. Józef Bartoszek złamał nogę. Ruch statków na Warcie wstrzymano na zarządzenie władz bezpieczeństwa do chwili usunięcia berlińskiej. (k)

— **Kot sprawcą pożaru.** W Mierzwie (pow. gnieźnieński) wybuchł ogień w zabudowaniach rolnika p. Antoniego Wolka, u którego spaliła się stodoła ze zbożem i narzędziami rolnicze. Straty oblicza się na 50 tysięcy złotych. W dochożeniach stwierdzono, że ogień spowodował kot, który zapalił się przy ognisku w kuchni. Wijące się w bólach zwierzę, podobne do płonącej pochodni, wpadło do stodoły, zapalając słomę. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Okradzony przy grze w „konieczkę”.** Pewien mieszkaniec powiatu śremskiego, Stanisław M., podczas pobytu w Poznaniu został zacementowany przez 2 osobników, którzy zaprosili go do restauracji. Po obfitej libacji, zapłaconej przez gościa, rozpoczęto grę w t. zw. „konieczkę” i obrabowano przyjeźdnego z pieniędzy. Jako podejrzanym ujęto zawodowych karcjarzy w osobach 41-letniego robotnika Stanisława Skrzypczaka i 30-letniego robotnika Stanisława Szewczyka, obaj z Poznania. (k)

— **Usiłowane włamanie kasowe.** W nocy na środek trzech nieznanych osobników włamało się oknem do biur cukrowni w Tucznie (pow. inowrocławski). Usiłowali oni rozpruć kasę ogniową — zostali jednak spłoszeni, pozostawiając na miejscu różne narzędzia złodziejskie. (k)

Z WIELKOPOLSKI

— **Modrze.** (Pierwsza wystawa.) Tutajsze organizacje S. M. P. zdały klubny egzamin z swojej działalności organizacyjno-społecznej i wychowawczej, urządzając w niedzielę, 8 bm. pierwszą wystawę prac ręcznych i konkursów przysposobienia rolniczego. Uroczyste otwarcie wystawy odbyło się w południe po sumie. Do zebranych przemówił w imieniu młodzieży prezes okręgowy p. Józef Jakubowski, poczem miejscowy proboszcz a zarem patron okręgu dokonał uroczystego otwarcia wystawy. Po zwiedzeniu wystawy przemówił do zebranych a zapelniających szczególnie obszerną salę gości miejscowy patron S. M. P., ks. Remelski, wyjaśniając cel i zadanie urządzanej przez młodzież wystawy. Następnie przemawiali przedstawiciele Związków M. P. i dyrektor Szkoły Rolniczej z Szamotuł, wyrażając się z uznaniem dla młodzieży, która tak pięknie urządziła wystawę i która może być wzorem dla wszystkich stowarzyszeń wiejskich.

— **Oborniki.** (Z Tow. Pszczelarzy.) — Dnia 14 bm. urządziło Tow. Pszczelarzy wieczorek towarzyski, przychem odgrane zostały dwie jednoaktówki „Polityka p. Florci” i „Pszczola w charakterze kojarki małżeństwu”.

— (S. M. P.) Tegoroczne święto S. M. P. odbyło się dnia 15 bm. Mszę św. odprawił ks. prob. Szymański. Po wyjściu z nabożeństwa zbierali drubowie datki na rzecz kościoła parafjalnego. Wieczorem odbył się wspólny wieczorek, który zaszczylił swą obecnością ks. prob. Tyma z Kiszewa pow. obornickiego. Po przemówieniu ks. Szymańskiego jako protektora, były deklamacje, referat ks. patrona Wolnego o św. Stanisławie Koscie, monolog i śpiewy.

— (Z życia Powstańców i Wojaków.) Tow. urządził 22 bm. przedstawienie amatorskie wodewilu pod tyt. „Robert i Bertrand”.

— **Rogoźno.** (Wiec protestacyjny.) — Wobec wprowadzenia w życie nowego projektu prawa małżeńskiego odbył się ub. niedzieli wiec protestacyjny na sali Hotelu Polskiego, którą zgromadzona publiczność wypełniła po brzegi. Po referacie okolicznościowym uchwalono ostry protest przeciwko temu projektowi, który istotą swą godzi ostrzem w podwaliny Kościoła i usiłuje zniweczyć sakrament małżeństwa.

— (Akademia Śląska.) Staraniem Tow. Nauczycieli Szkół Średnich odbyła się

Akademia Śląska. Słowo wstępne wygłosił p. prof. Delekt. Poza tem na program akademii złożyły się występy chórów męskich gimnazjum i seminarjum pod batutą p. profesora Osmańskiego, produkcje muzyczne i deklamacje itd.

— (Kradzież.) Nieznani dotychczas sprawcy włamali się do składu p. Jakóba Bodziejczyka w Rudzie, zabierając większą ilość herbaty, kawy i różnych towarów kolonialnych, łącznej wartości 300 zł. Dochodzenia policyjne w toku. (ske)

— **Skoki.** (Pożar.) W nocy na 14 bm. wybuchł pożar, który strawił doszczętnie dwa stogi i młockarnię. Straż pożarna z Żelic przybyła, lecz było już za późno. — Stogi i młockarnia należą do majątku p. Niezychowskiego w Żelicach. Zdaniem okolicznej ludności ogień powstał przez podpalenia.

— (Teatr.) Klub sportowy „Wetna” urządził w dniu 8 listopada br. przedstawienie sztuki p. t. „Dwadzieścia dni kozy”. Przed przedstawieniem chór męski odśpiewał kilka wesolych piosenek. W przerwach przygrywała orkiestra. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna.

— **Czarnków.** (Nieszczęśliwy wypadek.) Gospodarz Józef Kawa sprzedał gospodarstwo swe p. Leonowi Dębskiemu z Lubasza, dostając od kupującego 5000 zł wplatę gotówką. Mając taką sumę w mieszkaniu, obawiał się złodziei i przygotował sobie browning. Manipulując przy broni, wymierzył w żarcie do 16-letniego syna, którego położył trupem na miejscu, nie przypuszczając ani na chwilę, że broń jest nabitą. Niech powyższy wypadek będzie przestroga dla posiadających broń. (cn)

— (Z „Sokoła”.) Zarząd „Sokoła” urządził dla członków zawody lekkoatletyczne, ofiarując 20 zł na zakup nagród dla zwycięzców. Zwycięzcami zostali Sikora Bernard, Sikora Jan i Włodarczyk Józef. Z oddziału młodszych Cielusek. Wymienieni zrezygnowali z nagród, prosząc by te 20 zł ofiarowano na rzecz bezrobotnych.

— (Z akademii S. M. P.) W tych dniach odbyło się święto młodzieży. O godz. 5 w sali Hotelu Dworcowego odbyła się uroczysta akademja. Na wstępie odśpiewał chór S. M. P. pod batutą p. Górnickiego pieśń „Zew”, poczem po kilku deklamacjach wygłosił ks. Urban wykład o znaczeniu i zadaniach Stow. Młodzieży Polskiej. (cn)

Z POMORZA

— **Grudziądz.** (Wyjaśnienie.) W nr. z dnia 13 bm. ukazała się na stronie 7-ej notatka, jakoby rada nadzorcza spółki akc. Herzfeld i Victorius zwolniła nieoczekiwanie inż. dypl. p. Koldzkiego, pierwszego dyrektora firmy i jakoby agendy przedsiębiorstwa przejął wicedyrektor inż. dypl. p. Jagodziński. Wiadomość ta jest mylna. P. inż. dypl. Lucjan Koldzki był członkiem zarządu spółki na równi z drugim członkiem zarządu p. inż. dypl. Zbigniewem Jagodzińskim. P. inż. Koldzki ustąpił z zarządu spółki z dniem 30 października br. z powodu złego stanu zdrowia. Od dłuższego już czasu p. inż. K. niedomagał na zdrowiu i od 16 maja rb. przebywał na urlopie. Zastępował go delegowany przez radę nadzorczą członek tejże rady p. inż. Antoni Słaboszewicz z Warszawy. P. inż. Koldzki niedocenając pogarszającego się stanu swego zdrowia, nie wykorzystwał w pełni przysługującego mu urlopu i pracował nadal. Stan jego zdrowia jednak w końcu pogorszył się do tego stopnia, że zrezygnował z zajmowanego stanowiska członka zarządu. Zarząd naszej spółki stanowią obecnie pp. inż. dypl. Zbigniew Jagodziński z Grudziądza i inż. Antoni Słaboszewicz z Warszawy.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **P. St. W.** Odpowiedź była w nr. z dnia 10 bm. (K.)

— **Nr. 10, H. Hoffm.** Siostra powinna wnieść skargę interwencyjną; najlepiej polecić sprawę adwokatowi (K.)

— **Zrozpaczony abonent.** Odpowiedź była z pewnością, tylko jej Pan nie przeczytał. Mogła być brzmić tak: Wkłady markowe w bankach utraciły wartość z powodu dewaluacji; banki prywatne i akcyjne winny wypłacić za te wkłady 5-proc równowartości, zaś spółdzielnie kredytowe, np. t. zw. banki ludowe — odpowiednio tyle, na ile przeliczyły udziały swych członków. — Żadne apelacje i odwoływania się do sprawiedliwości nie pomogą, bo takie są przepisy prawne, a zresztą z próżnego i Salomon nie należy. (K.)

— **Wierna czytelniczka.** Podług umowy, gdy nie jest to ustalone. (K)

— **P. Stanisław Sobkowiak.** Prawo to nie przysługuje Panu. (K.)

— **P. Tad. Klepiński.** Radzimy przedstawić sprawę Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu. (K.)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Żeńskie przy IV Kadrze Morskiej im. Marsz. Focha.** Zebranie odbędzie się dzisiaj o godz. 19.30 w Hotelu Rzymskim, Al. Marcinkowskiego, 22.

— **Kółko Rolnicze Poznań-Winiary** zaprasza wszystkich członków na zebranie plenarne, które odbędzie się dnia 22 bm. o godz. 17 w lokalu p. Kotlińskiego.

— **Związek Niższych Funkcj. Państw. i Sam.** — **Koła Poznań.** Msza św. za zmarłych członków odbędzie się w niedzielę,

22 bm. o godz. 9 w kościele OO. Salezjanów przy ul. Wronieckiej. Po nabożeństwie zebranie w lokalu zebrania, ul. Wroniecka 13.

— **Tow. Młodych Przemysłowców** — **Wydział szewski.** Zebranie wydziału odbędzie się we wtorek, 24 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym, wejście od Wawłów Zygmunta Augusta.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. 10 zł. — Bągiński, Drzym, 3 zł. — Fr. Krzywosw w intencji Bogu wiadome, 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 416,10 zł.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zżony: Wojciech Nowakowski, pom. gastr., 49 l. Pelagia Spychówna, służąca, 32 l. Kazimierz Andrzejewski, robotnik, 26 l. Tadeusz Lyduch, 1 mies. Ludwik Olejniczak, ogrodnik, 51 l. Zygmunt Królikiewicz, 1 r. Czesław Heinrich, robotnik, 20 l. Katarzyna Krüger, z domu Pampecka, 71 l. Andrzej Nogaj, robotnik, 78 l. Aniela Roszyk, z domu Soltysiak, wdowa, 20 l. Zofia Rudnicka, 30 min Stanisława Czwojdzinska, 15 min Władysław Kukawa, elektrotechnik, 18 l. Zygmunt Scholz, kupiec sam., 29 l. Anna Józwiakówna, 1 dziec. Mieczysław Kaczmarek, 22 godz. Ksawery Balwiński, mistrz krawiecki, 73 l. Mieczysław Ziemiński, pom. kraw., 21 l.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

KURSY RYTMIKI I PLASTYKI Walentyny Wiechowiczowej.

Nowe grupy rytmiki i plastyki dla pań i rytmiki dla dzieci w śródmieściu (plac Wolności 14-a). Wpisy i informacje w Poznańskim Instytucie Muzycznym, Ogrodowa 4, godz. 11-1 i 5-7. zw 11962

Sobotni występ

IGNACEGO FRIEDMANA

genjalnego pianisty polskiego

zgrupował w dniu 21 b. m. w auli uniwersyteckiej cały kulturalny świat muzyczny naszego miasta i okolicy. IGNACY FRIEDMAN — to już nie artysta z dobrą marką, to genjusz wśród wszystkich pianistów, którego porównania można tylko z takimi tytanami fortepianu jak Paderewski i Józef Hofmann — Cały świat muzyczny korzy się przed wielką sztuką tego niezrównanego mistrza, to też niema zakątka na świecie, gdzieby IGNACY FRIEDMAN nie koncertował i nie był uwielbiany za swoją cudowną grę. Należy on do tych wyjątkowych artystów, których koncerty są stale wyprzedane.

Leipziger N. Nachrichten (Dr. Goeh'er) pisze po koncercie Friedmana: „Hala Alberta drżała w swych posadach od niesłychanego orkanu frenetycznych oklasków, jakiemu obdarzono Friedmana, po odegraniu przez niego Koncertu e-moll, Ballady, oraz Poloneza Chopina. Wykonanie tych utworów zawierało w sobie pod względem brzmienia tyle subtelnej kultury, a technicznie tyle uroku, tyle wdzięku pikantem i kapryśnej w ujęciu rytmu i temp. że wzniosło się ono wysoko ponad zwykłe wirtuozostwo i ponad zwykłą interpretację Chopina”.

Program sobotniego koncertu składa się z czterech części i przedstawia się imponująco! I tak usłyszymy w mistrzowskim wykonaniu Friedmana: Rondo Mozarta i Hummła, Sonatę op. 111 Beethovena, Chopina: Nokturn, 2 Mazurki, Ballady, Walce, 3 Etiudy, Schumanna Karnawał, Scriabina Impromptu, Liszta La leggierza Friedmana 2 wiedeńskie tańce i t. d. Sprzedaż biletów u p. Szebrówskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. Fortepian koncertowy Bechsteina. zw 11653

Teatr Polski

DZIŚ — „Hula di Bula”. Piątek 20. 11. „Młody las” — Ceny popołudniowe. Sobota, 21. 11. „Hulla di Bulla” — Niedziela, 22. 11. o godz. 15 „Młody las” — Ceny znizone. Niedziela, 22. 11. o godz. 20 „Hulla di Bulla” — Poniedziałek, 23. 11. „Młody las” — Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Vivat Academia” (Stary Heidelberg). Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr „Uśmiech”

DZIŚ — „Kraina uśmiechu”. Początek o godz. 8 wieczorem

Teatr Objazdowy

Wł. Brackiego — „Kajzer” Macieja Wierbińskiego **DZIŚ — Kościelczyna** **Piątek — Kartuz.**

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Zapalny materiał

Myliliby się, ktoby mniemał, że w Polsce już nikt nie robi dobrych interesów. Są „businessmeni”, sprytni i wpływowi, potrafiący mimo kryzysu, mimo biedy i powszechnego zastoju, zbijać milionowe fortuny.

Żądacie przykładów? Prosimy! Poszukamy wspólnie bilansów wytwórni zapalek. Żadna to tajemnica, wszak urzędowy „Monitor Polski” ogłasza „urbi et orbi” bilanse spółek akcyjnych. A więc popatrzmy:

Nazwa s-ki	Kapitał	Czysty zysk akcyjny w r. 1930
S. A. Eksploatacji Monop. Zapalcz. w Polsce	5 000 000	6 485 650
S. A. „Progress-Wulkan”	972 000	744 560
S. A. „Promień”	100 000	276 331
Zjedn. Wytw. „Błonie”, „Mszczonów”, B-cia Stabrowscy	3 000 000	1 902 412
S. A. „Plomyk”	900 000	789 416
S. A. „Maros”	46 250	183 938
S. A. „Watra”	225 000	376 555

Prawda, że ciekawe zestawienie? A więc stosunek osiągniętego zysku do kapitału akcyjnego wahał się w granicach od 63 do 397 proc., i to już po dokonaniu odpływów amortyzacyjnych na budynki, maszyny, inwentarz biurowy etc. I po wypłaceniu królewskich pensyj.

Jak to nazwać? Czytelnik odpowie...

Tabela powyższa jest dla nas zachętą do dalszej, wytrwałej walki z wszelkim wyżyskiem, pod jakąkolwiek by objawiał się formą. Od lat całych domagamy się nadzoru — rozumnego, światłego nadzoru nad wszelkiego rodzaju monopolowymi organizacjami gospodarczymi.

Ten nasz postulat najzupełniej godzi się z zasadniczym naszym stanowiskiem w kwestjach ustroju życia gospodarczego. Czytelnikom naszym dobrze wiadomo, że dążymy do oswobodzenia twórczych sił gospodarczych narodu zarówno z pętów etatystycznych, jak i z kajdan, nałożonych przez niektóre, nie przebierające w środkach kartele.

Właśnie dlatego, że jesteśmy naszczerczej pro-kapitalistycznie nastawieni i nastawieni, żądamy oswobodzenia organizmu gospodarczego od pasyżów, żerujących na nim bezkarnie, pod okiem władz... Wiemy bowiem, że pasyży, mnożąc się i żywiąc sokami, kradzionymi społeczeństwu, z czasem doprowadzają organizm gospodarczy do anemii, wyczerpania i obumarcia.

Lecz postulat nasz przebrzmiewa, jak dotychczas, bezskutecznie. Ale nie bez echa. Przyjdzie bowiem czas, gdy echo się odezwie.

Tylko, że do tego czasu różne pasyży gnębić będą organizm gospodarczy, już i tak dość wąty i bezkrwisty. I dlatego nie przestajemy wołać o nadzór. Czyż rząd nie przygotował odnośnego projektu ustawy? Czyż nie przeszedł on przez obrady kół gospodarczych? Czemuż więc rząd zwleka z oficjalnym wystąpieniem na drogę sejmową? Jakież to motywy i czynniki decydują o zwłoce?

W obecnym stanie rzeczy musimy przyjąć do przekonania, że i na tym, tak bardzo sanacji potrzebującym odcinku frontu gospodarczego „sanacja” się załamala. Widocznie dlatego, że natrafiła na silniejszego od siebie.

Krótkie informacje gospodarcze

— Olejarnia gdyńska, w której większość udziałów została, jak wiadomo, nabyta przez koncern Schicht - Unilever, przystępuje w najbliższych dniach do rozbudowy swoich zakładów w ronce na nadbrzeżu indyjskim.

— Jak donosi „Neue Freie Presse” z Zagrzebia jugosłowiańskie min. skarbu zarządziło zupełne wstrzymanie obrotu dewizami z Austrią i Węgrami.

— Rząd egipski zawiadomił Międzynarodowy Instytut Rolniczy w Rzymie, że tegoroczne zbiory pszenicy zostały oszacowane na 12 539 000 q., to znaczy, że są większe o 15 proc. od zbiorów zeszłorocznych.

— Produkcja ropy naftowej w Stanach Zjedn. spadła we wrześniu r. b. do poziomu najniższego w ciągu ostatnich pięciu lat.

— Obroty amerykańskiego przemysłu opon samochodowych w październiku r. b. wzrosły w stosunku do odpowiedniego miesiąca 1930 r. o 42 proc.

Po konferencji dewizowej w Pradze

Dnia 6 bm. została zakończona w Pradze konferencja dewizowa przedstawicieli banków emisyjnych krajów środkowo-europejskich. Konferencja została zwołana z inicjatywy bazyjskiego Banku Wypłat Międzynarodowych i miała na celu uregulowanie względnie usunięcie trudności, wywołanych mnożeniem się w różnych krajach ograniczeniami obrotu dewizowego. Ponieważ zainteresowanie — i to bezpośrednio — problemem, jakim stwarzają owe ograniczenia, wybiega daleko poza koła państw, które owe ograniczenia u siebie wprowadziły, konferencja zdołała zgromadzić wyjątkowo liczne przedstawicielstwo państw, a mianowicie: Austrii, Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Grecji, Niemiec, Polski, Rumunii i Węgier.

Konferencja zajęła się w pierwszym rzędzie ustaleniem przyczyn, które spowodowały narodziny całego owego systemu przymusowej gospodarki walutowo-dewizowej w Europie środkowej. Jednymyślnie zgodzono się, że najistotniejszą z przyczyn istniejącego stanu rzeczy jest pogłębiający się kryzys kredytowy, wywołany ucieczką kapitałów zagranicznych. Inaczej mówiąc, zostało — nie poraz pierwszy zresztą — stwierdzone, że cierpiące na brak kapitałów własnych kraje środkowo-europejskie zostały poważnie zaszachowane dyspozycjami i niedyspozycjami finansowymi swoich zachodnich i poza europejskich kredytorów. Trudności powstałe na rynku kapitałowym, spotęgowane zachwianiem się zaufania do niektórych światowych walut, stworzyły niebezpieczeństwo dla miejscowych walut krajowych i popchnęły banki emisyjne do zastosowania różnych środków ostrożności.

Na tem tle ogólnem rozwinęła się sytuacja w poszczególnych krajach dość różnolita; doprowadziła ona jednak w konsekwencji do stworzenia całej sieci przepisów dewizowych, które w dzisiejszym stanie rzeczy czynią już niemożliwym niemal wszelki międzynarodowy obrót towarowy.

Wytworzył się mianowicie paradoksalny niemal stan, że formalnie wstęp na rynek pozostał wolny tj. niezwiązany z żadnym systemem pozwoleń (poza nielicznymi wyjątkami), natomiast faktycznie przywóz został zatamowany w najbardziej bezwzględny sposób przez uniemożliwienie wpłacania przez odbiorcę towaru zagranicznemu dostawcy przypadającej mu należności. W zależności od mniej lub więcej krytycznego położenia, w jakim się dany kraj znajduje, ograniczenia dewizowe polegają już to na zwykłej kontroli wywozu dewiz, już to na reglamentacji względnie całkowitym zakazie tego wywozu. Rzecz oczywista, że ostatnie formy systemu ograniczeniowego nie mogą być objęte dla normalnego wykonywania konwencji handlowych, które w ten sposób zostały niejako ominięte i straciły całą swą praktyczną wartość. Zamierzeniem inicjatorów konferencji praskiej było doprowadzić do usunięcia tej nieprawidłowości ze stosunków międzynarodowych przez zastosowanie clearingu dewizowego, którym ewentualnie zajęłyby się banki emisyjne odnośnych państw. Tu jednak z miejsca wyłoniła się trudność, polegająca na niemożności wyrownania sald, jakie w obrotach handlowych powstają, z przewagi wywozu jednego kraju nad drugim.

Okazało się, że obok techniczno-bankowego zaangażowany jest w tę sprawę pierwiastek polityczno-gospodarczy i to w stopniu znacznie wyższym, bo dominującym. Własnowolność banków emisyjnych została w danym wypadku skrupowana dyspozycjami otrzymanymi przez banki od rządów, dyspozycje te zaś nie ograniczały się wyłącznie do celów, podyktowanych koniecznością finansowo-walutową kraju, lecz w szerokim zakresie zaczęły przybierać cechy zarządzeń związanych z programem przebudowy handlu zagranicznego. Z uwagi na delikatność materji trudno byłoby przeprowadzić rozgraniczenie, gdzie w danym zarządzeniu tego czy innego rządu kończyła się zwykła zapobiegliwość i obowiązkowa troskliwość o walutę, a gdzie zaczyna się posunięcie mające inny polityczno-gospodarczy cel do spełnienia. Zgromadzeni w Pradze przedstawiciele banków emisyjnych, nie mogąc zaprzeczyć faktu zależności w pewnych sprawach od swoich rządów, woleli też uznać swoją

niekompetencję do uregulowania tych zagadnień, w których pierwiastek polityczno-gospodarczy jest na pierwszym planie. W ten sposób cały problem clearingu dewizowego został uznany jako nadający się do uregulowania wyłącznie w drodze porozumienia międzypaństwowego.

Konferencja uzależniła sobie tylko sprawę ujednolicenia pod względem technicznej formalistyki bankowej wprowadzonych już w poszczególnych krajach przepisów i rozporządzeń. Wykonaniem praktycznym tego zadania zajęć się ma bazyjski Bank Wypłat Międzynarodowych który też dla zbadania niezbędnego materiału informacyjnego rozesłał do interesowanych banków emisyjnych opracowany w tym celu kwestionariusz. Czy i to zadanie będzie niemożliwe do spełnienia, okaże najbliższa przyszłość. W każdym razie odnosić się należy do jego wyników raczej sceptycznie, przepisy bowiem dewizowe niemal wszystkie dostosowane bywają do potrzeb miejscowych i stąd pochodzą właśnie ich regionalny charakter. Czy usunięcie tej cechy nie pozabaw ich równocześnie istotnych walorów, na to najlepszą odpowiedź dadzą same zainteresowane banki.

Bądź co bądź sprawa formy, w jaką ewentualnie mają być ujęte przepisy krępujące swobodny obrót dewizami jest kwestją stosunkowo drugorzędną, nie forma bowiem, a treść

tych przepisów jest dla obrotu dewizowego rzeczą istotną.

Tymczasem banki emisyjne wyraźnie uchyliły się od brania odpowiedzialności za wszelkie reformy w tej materji, pozostawiając je do omówienia bezpośredniego rządowi tych krajów.

Dla Polski wypływają z tego faktu niezwykle cenne wskazania zwłaszcza w stosunku do tych krajów, których zarządzenia dewizowe uderzyły boleśnie polski eksport. Wypadek ten zachodzi przedewszystkiem na Węgrzech i w Austrii. Konferencja dewizowa w Pradze dowiodła niedwuznacznie, że na płaszczyźnie czysto bankowych porozumień nie dojdzie do żadnej zmiany systemu, któryby wrócił poprawę warunków wstępu na rynek czy to austriacki czy węgierski. Konieczne do tego są rozmowy międzynarodowe i z przeprowadzeniem takich rozmów nie należałoby zwlekać. Stopień, w jakim zagrożone zostały nasze pozycje na wymienionych rynkach, świadczy najlepiej o wielkości niebezpieczeństwa, jakie przedstawia dla nas pozostawienie à la longue bez zmiany wprowadzonego ostatnio w środkowej Europie regime'u dewizowego.

Rozproszenie złudzeń co do istotnych zadań tego regime'u, jak również co do drogi i sposobów wiodących do jego zmiany — jest największą jeździ nie jedyną prawdziwą zasługą, którą przypisać możemy bez zarządzeń praskiej konferencji dewizowej.

St. G.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Kredytowanie podatków od cukru dla wolnych składów cukru.** W ostatnim zeszyście „Polski Gospodarczy” czytamy iż ministerstwo skarbu na prośbę przemysłu cukrowniczego, okólnikiem z dn. 5 września r. b. upoważniło władze skarbowe na zasadzie art. 11 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 13. 9. 1927 r. o opodatkowaniu cukru — do udzielania w drodze wyjątku na okres kampanji 1931/32 6-miesięcznego kredytu podatku spożywczego od cukru tym wolnym składom cukru, które zostaną otwarte, względnie będą nadal prowadzone przez cukrownie, nie mogące pomieścić całej swej produkcji w magazynach fabrycznych na warunkach, określonych w zarządzeniach min. skarbu z dn. 27. 10. 1928 r. i 4. 10. 1929 r.

Z KRAJU

(k) **Aktualny odczyt.** Staraniem Stowarzyszenia Polskich Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych, oddział w Poznaniu, dyr. Marceli Scheffs wygłosi odczyt n. t. „Rewizja przedsiębiorstw (zagadnienie nadzoru i kontroli na tle kryzysu)” w sali W. S. H. w Poznaniu (Al. Marcinkowskiego 3), dzisiaj, w czwartek o godz. 9-tej wieczór. Wstęp 0.50 zł.

(k) **Ostrzeżenie.** Ministerstwo skarbu podaje do wiadomości, że na terenie województw poznańskiego i pomorskiego operują w ostatnim czasie osoby, podające się za przedstawicieli zagranicznych grup finansowych, obiecując długoterminowe pożyczki na różne objekty, przedewszystkiem na majątki ziemskie. W rzeczywistości „grupy finansowe”, na które rzekomi przedstawiciele powołują się, nie istnieją wcale, względnie wyrzekają się jakiegokolwiek kontaktu z tymi przedstawicielami. Oszukańcza akcja prowadzona jest w jedynym celu wyłudzenia zaliczek na rzekome koszty administracyjne. Przestrzega się osoby i instytucje zainteresowane przed zaciągnięciem jakichkolwiek zobowiązań w stosunku do przedstawicieli nieznanymi grup finansowych.

(k) **Ustawa o monopolu spirytusowym.** Opiniując projekt noweli do ustawy o monopolu spirytusowym, Związek Izb Przemysłowo-Handlowych na zjeździe w dniu 16 bm. wypowiedział się za rządowym projektem wprowadzenia przymusu mieszanek spirytusowych i podniósł jednocześnie potrzebę powiększenia minimalnego kontyngentu dla gorzelnii przemysłowych, które mogą zapewnić monopolowi spirytusowemu tani spirytus na cele napędowe. W sprawie patentów dla fabryk wódek, Związek wypowiedział się przeciwko trzykrotnemu ich zwiększeniu i przyspieszeniu tą drogą procesu likwidowania się mniejszych fabryk wódek. Nadto Związek Iz podniósł potrzebę wyraźnego sformułowania wyjątków powodujących zamykanie zakładów produkujących i sprzedających wyroby spirytusowe.

(k) **Nowe projekty uporządkowania dróg bitych.** Wśród różnych projektów uporządkowania dróg bitych wysunięto ostatnio propozycję aby rozdzielić jezdnię na wszystkich drogach bitych, posiadających szerokość najmniej 12 m. (a takie są prawie wszystkie trakty państwowe o największym ruchu) na dwie samoistne jezdnie, jedną o szerokości 5 m dla ruchu

konnego, a drugą o szerokości 6 m wyłącznie dla ruchu samochodowego. Pierwsza jezdnia byłaby pozostawiona w stanie obecnym po przeprowadzeniu jej tylko do porządku, na drugiej zaś, po usunięciu nawierzchni tłuczniowej, ukladaloby się na istniejącym podłożu kamiennym z odpowiednią sypką żwiru bruk z kamienia łamanego, dokładnie wykonany i dobrze zaszabrowany.

(k) **Winkelhausen — „Polskim przemysłem wódczonym” S. A.** Fabryka wódek Winkelhausena zmieniła swą nazwę na „Polski Przemysł Wódczany” S. A. Siedziba spółki przeniesiona została ze Starogardu do Warszawy. Naczelny dyrektor Gotthard Seiferth został odwołany. Kapitał akcyjny został podwyższony o dalsze 800 000 zł.

Z ZAGRANICY

(z) **Teoria a praktyka.** Uchwały zapadłe na ostatnim październikowym posiedzeniu rady Międzynarodowej Izby Handlowej zostały obecnie opublikowane. Z pomiędzy nich na szczególną uwagę zasługują rezolucja, dotycząca odbudowy zaufania, jako środka zaradczego na zażegnanie obecnego kryzysu gospodarczego. Wychodząc z założenia, że „pora studiów i dyskusyj minęła, a wybiła godzina działania”, Międzynarodowa Izba Handlowa zwraca uwagę rządów na konieczność urzeczywistnienia idei międzynarodowej solidarności w celu zrealizowania w atmosferze pokojowej rzeczywistej polityki rozbiorzenia, podkreśla również konieczność zaniechania wszelkich wydatków publicznych, które nie są niedozwolne, oraz zredukowania ciężaru świadczeń na rzecz skarbu do poziomu, zabezpieczającego ścisłą równowagę budżetu państwowego, wreszcie zaleca zastosowanie takich środków, jak: ostateczne uregulowanie sprawy długów międzypaństwowych, utrzymanie, względnie przywrócenie stałości walutowej, normalne funkcjonowanie międzynarodowej organizacji kredytu i przestrzeganie takiej polityki gospodarczej, która by z uwzględnieniem przejściowej sytuacji każdego kraju zmierzała ostatecznie do swobodniejszego obrotu towarów, kapitałów, osób i usług.

(z) **Nowy projekt Hoovera — czyży inflacja w Stanach Zjedn.** Donoszą z Waszyngtonu że prezydent Hoover zamierza przedłożyć Kongresowi projekt utworzenia 12 banków hipotecznych, zorganizowanych na wzór amerykańskich banków federalnych. Nowe instytucje będą uoważnione do wydawania obligacji i krótkoterminowych kredytów do dwunastokrotnej wysokości własnego kapitału. Kapitał własny poszczególnych banków — wynosić będzie od 5 do 30 milionów dolarów. W ten sposób stworzonaby została rezerwa kredytowa wynosząca przeszło 2 miliardy dolarów z której udzielane byłoby pożyczki przeważnie budowlane i inwestycyjne, nie większe jednak jak 15 000 dolarów dla jednej firmy. Nowe instytucje nie miałyby prawa wykonywania normalnych operacji bankowych. Nowa akcja Hoovera ma na celu ożywienie ruchu gospodarczego.

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI

Co powinno zawierać nasze pożywienie?

Wszystkie objawy życiowe człowieka warunkowane są ostatecznie pewnym bardzo skomplikowanym procesem, który bez przerwy odbywa się w jego organizmie i objęty jest wspólną nazwą przemiany materji. W czasie rozwoju i wzrostu, człowiek, jako bezwiedny budowniczy swego ciała, zużywa pochłonięte materiały do wytwarzania nowych, przedziwnych tkanek w wszystkich swych narządach. U dorosłego ogranicza się ta czynność do zabezpieczenia sprawności i odnawiania organów, które, na wzór trybów i łożysk w mechanizmie, stale się zużywają. Zrozumiałem jest, że materiały, dostarczane od zewnątrz, muszą ulec różnym przeobrażeniom, aby mogły jako stałe składniki wejść w skład ciała ludzkiego.

Pozatem jednak człowiek potrzebuje bez przerwy dostatecznej ilości produktów świata zwierzęcego i roślinnego, bogatych w ukrytą siłę życiową, któreby umożliwiły mu wytwarzanie ciepła i pracy mechanicznej. Tlen, potrzebny do wyzwolenia tej ukrytej siły z naszego pożywienia, czerpiemy przez nasze płuca z powietrza. Pożywienie zaś jest przeznaczane do pokrycia wszelkich zapotrzebowań tej nieustannej przemiany materji, która odbywa się pod wpływem tlenu. Koniecznym jest więc, aby nasze pożywienie było jaknajlepiej dostosowane do wymogów naszego ciała i sprzyjało przemianie.

W pożywieniu człowieka muszą wobec tego być zawarte:

1. Zwierzęce lub roślinne ciała białkowe. Przy budowie bowiem i utrzymaniu sprawności narządów nie można ich niczem zastąpić, gdyż wszystkie komórki ciała ludzkiego zawierają białko. Mają one pozatem również brać udział w wytwarzaniu ciepła i siły, potrzebnej do pracy mechanicznej.
2. Tłuszcze i węglowodany. Tłuszcze są częściowo pochodzenia zwierzęcego (smalec, łój, masło, tran itd.), częściowo roślinnego (wszystkie rodzaje oliwy i oleju). Węglowodany są, za wyjątkiem cukru mlekowego i tzw. glikogenu, zawartego w wątrobie, a także w mięsie, przede wszystkim końskim pochodzenia roślinnego. Do nich należą wszystkie rodzaje cukru mączka, dekstryna itd.
3. Tłuszcze i węglowodany służą organizmowi przede wszystkim do wytwarzania ciepła i pracy mechanicznej.
4. Woda. Jest ona w 60 proc. składni-

kiem naszego ciała. Do wszystkich procesów życiowych potrzeba koniecznie wystarczającej ilości wody, gdyż mogą one jedynie dojść do skutku przy pewnym rozwodnieniu, rozpuszczeniu lub napęcznieniu innych podstawowych materiałów naszego pożywienia.

4. Sole. Są one konieczne przy budowie i renowacji naszych tkanek. Stale użytkowanie soli w tym celu wymaga odnawiania jej zasobu w organizmie ludzkim.

5. Witaminy. Oprócz wymienionych materiałów organizm ludzki wymaga, jak się o tem coraz dobitniej przekonujemy dla swej sprawności, a przede wszystkim dla swego wzrostu jeszcze pewnych, chemicznie dotychczas niezupełnie dokładnie określonych substancji, które nazywamy witaminami (od łacińskiego vita = życie). Zawierają one azot, nie są jednak ciałami białkowymi. Znajdujemy je w zmiennej, nierównej ilości w zbożach, chlebie, warzywach, ziemniakach, soczewicy itd., ale także w produktach zwierzęcych, jak w wołowinie, w mózgu bydłym i owczym, w mięsie rybiem, w żółtku jaja, w mleku itd. Za specjalnie bogate w witaminy uchodzą marchew i pomidory. — Ryż zawiera witaminy w swej łusce. Niema ich natomiast w wyluszczonej, a nawet wyluszczonej, którego nadmierne i wyłączne używanie jak to się dzieje u wielu ludów azjatyckich wywołuje nawet ciężką chorobę, t. zw. „beri-beri” którą cechują porażenia, zanik mięśni, degeneracja mięśnia sercowego itd. Na tej chorobie wykazano także konieczność witamin, gdyż leczono ją i zapobiegano jej przez podawanie pożywienia bogatego w te substancje, które hbrak zupełnie gładkiemu ryżowi. Ogólnie jednak powiedzieć można, że rola witamin nie jest jeszcze całkowicie ustalona.

O ile dostarczamy dostateczną ilość powyżej przytoczonych materiałów naszemu organizmowi, to mówimy wówczas o równowadze w przemianie materji. W czasie dorastania ponad tę ilość potrzebny jest dodatek na budowę nowych tkanek. Nadmiar dostarczonego materiału ciała nasze magazynują, jako rezerwę.

Regulatorami pożywienia są łaknienie (uczucie głodu) i pragnienie. Uprytomniają one bowiem potrzebę nowego dowozu pożywienia i wody. Len.

Prof. Piccard najczulszym ojcem i mężem

Korespondent jednego z pism francuskich odwiedził niedawno prof. Piccarda w Brukseli i nadesłał swemu piśmie poniższy zajmujący opis bytności swej u wielkiego uczonego:

Gdy się otwiera drzwi salonu profesora Piccarda w zacisznym mieszkaniu jego w Brukseli, czując widok rzuca się w oczy: dziesięć fotografii, z których uśmiechają się twarzyczki dziecięce, nad którymi pochyla się serdecznie i ojcowsko sylwetka profesora. Piccard ma dwie pasje w życiu: rodzinę i fizykę. Tym samym serdecznym gestem pochyla się nad mikroskopem, co nad główką najstarszego syna, pieszcząc równocześnie dłoń najmłodszej córeczki, przerywającego naukowy związy wykład, by odpowiedzieć na naiwne pytania dziecka. Czas jego zależy jest od dwóch ograniczeń: Idę do laboratorium — tłumaczy się żonie. — Żona na mnie czeka wyjaśnia, usprawiedliwiając się współpracownikowi.

Mieszkańcy Brukseli znają tę wysoką sylwetkę, zdążającą do swego ogniska domowego ku uniwersytetowi. — To Piccard! — szepcą, i niejedna głowa odkrywa się przed człowiekiem, którego oczy zatopione są w chmurach i który — pierwszy z ludzi — wznosił się do fantastycznej wysokości 15.782 metrów. August Piccard przebywa bardzo wysoko w atmosferze spekulacji naukowych, a jedynym jego schronieniem na ziemi jest ciepłe środowisko miłości rodzinnej.

— Balem się tylko jednej rzeczy — opowiada o swym wlocie — chwili, w której z zewnątrz zamknięte zostają drzwi kabiny. Brzydki moment. Otóż tak byłem zajęty — że nawet tego nie zauważyłem. Mówimy o powrocie jego na ziemię do Obergeurcl.

— Zaraz opadł mi dziennikarze... Nie chcą tego zrozumieć, że mogę nie mieć nic do powiedzenia. Wzniosłem się tak wysoko, żeby sprawdzić niektóre dane o promieniu kosmicznym — a nie żeby studjować warunki nawigacji. Konstruktorzy pytają mnie o rady... Cóż im mogę poradzić? Gdy powróciłem stamtąd z góry, wszyscy mną trzęśli poprostu! Pewien młody Niemiec zmusił mnie literalnie, abym przemówił kilka słów przez radio w Monachjum Odmówiłem najpierw, lecz okazało się że już w moim imieniu zapowiedział moje deklaracje, cóż było robić? Przed moim przemówieniem zostałem zaproszony na „prywatny” obiad przez dyrektora poczty. Było nas 5 osób. Za krzesłem każdego z nas stała... pokojówka w białym fartuszkach i czepeczku. Byłem tem trochę zdziwiony. Okazało się, że były to najszerzej przyjacielki pani domu, które w ten sposób chciały mnie zbliska zobaczyć.

Od czasu swego powrotu ze stratosfery.

prof. Piccard zasypany jest dekoracjami i orderami. Na wiosnę projektuje nową ekspedycję w przestworza. Ekspedycja ta ma się składać tylko i wyłącznie z Belgów.

Zwiedzałem laboratorium wielkiego uczonego. W pewnej chwili prof. Piccard spojrzal kolejno na dwa zegarki:

— Pan daruje — rzekł mi — żona na mnie czeka!

Barwne aluminium

Wypracowano wreszcie sposób zabarwienia wierzchniej warstwy aluminium bądź też jego stopów za pomocą elektrolizy. Sposób ten pozwala na nadanie temu metalowi różnych kolorów jak to: kolor srebra, czerwony, zielony, niebieski i inne, przyczem barwy te można otrzymywać w różnych odcieniach. Wielką zaletą tak zabarwionego aluminium jest jego odporność na działalność ługów i kwasów oraz na rozkładające go działanie słonej wody oraz powietrza.

Tak zabarwiony metal nazwano alumiitem, można go krajać ostrym instrumentem, któremu stawia dość duży opór. Tepe narzędzie robi w nim zagłębienie, nie łamiąc go. Przy nagrzewaniu alumiitem, wierzchnia zabarwiona warstwa opisany sposobem wykazuje wyższy stopień topliwości, niż warstwy wewnętrzne, które przy nagrzewaniu nie wykazują żadnych zmian.

Alumiitem bardzo łatwo daje się malować i lakierować. Używa się go zagranicą do wyrobu armatur elektrycznych, śmigieł lotniczych, przyrządów optycznych, tarcz zegarowych, zabawek i t. p. Sekretariat floty w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej zalecił używanie w szerokim zakresie alumiitem do budowy łodzi podwodnych oraz samolotów. Szczególniej w lotnictwie tworzywo to będzie miało duże zastosowanie jako trwały, dość elastyczny, a przytem bardzo lekki materiał, którego zastosowanie w szerszym zakresie pozwoli na usunięcie wielu niedomagań w dzisiejszej budowie płatowców. Aka.

Nieszczęśliwy diament

Rozwód znanego milionera nowojorskiego Macleana, wydawcy „Washington-Post” wzbudza w Nowym Jorku olbrzymie zainteresowanie. Maclean żył ze swoją żoną przez 25 lat w najlepszej zgodzie. Niedawno nabyła pani Maclean za 300 tys. dolarów znany diament „Hope”. W kilka dni później przejechała na śmierć najmłodszego syna państwa Maclean. Na tem tle powstały rozdziewki w małżeństwie, których rezultatem jest rozwód.

Diament „Hope” waży 111 karatów i ma opinię, że przynosi wszystkim posiadaczom nieszczęście. Kamień ten był ongiś okiem jakiegoś bożyszcza w Indjach. Skradł go pewien francuski awanturnik i ofiarował królów francuskiemu Ludwиковi XIV. Przez sto lat był pierścień w posiadaniu Bourbonów a potem stanął ozdobą diademu królowej Marii Antoniny.

4.000 harcerzy angielskich zebrało się u pomnika ofiar wojny światowej, celem uczczenia pamięci poległych harcerzy.

Po jej ścięciu diademem znikną! Przed wojną światową nabył go sultan Abdul Hamid. Po jego zdeponowaniu sprzedano go Hiszpanowi, który padł ofiarą katastrofy okrętu. Wydobyl go z dna morskiego pewien nurek, który później został zamordowany. Jednym z ostatnich posiadaczy kamienia był lord Hope, który ożenił się z artystką May Jou, ale ta mu uciekla i zabrała ze sobą pierścień, który nie przyniósł jej szczęścia albowiem zmarła w nędzy. Diament przeszedł potem przez wiele rąk, aż wreszcie dostał się w posiadanie pani Macleana.

Zbiór 27 tysięcy banknotów

W Anglii, w mieście Aronmore, istnieje niezwykle zbiór, składający się z 27 tysięcy sztuk banknotów, własnością numizmaty Catlinga. Jest to — jak donosi prasa londyńska — największy zbiór banknotów, jaki istnieje na świecie. Najstarszy okaz tej niezwyklej kolekcji pochodzi z Chin i został puszczony w obieg około 600 lat temu; posiada on tę właściwość, że jest odbity na listku z drzewa. Pierwszy banknot angielski, będący własnością zbieracza, pochodzi z 1712 r., a wartość jego wynosi 100 funtów. Wśród najbardziej ciekawych okazów zbioru istnieje banknot, wypuszczony w 1772 r. przez „kolonję” Nowego Jorku. Wybito na nim podobiznę kolonizatora amerykańskiego i Indianina, podtrzymujących godło i herb angielski. W zbiorze jest również „asygnata” z 1792 r., na której widać — wydrukowane po francusku — następujące słowa: „Prawo karze fałszerzy karą śmierci”. S. F.

Ulepszenie telefonu

Nowe ulepszenie w ruchu telefonicznym zaprowadzone zostało w Stanach Zjednoczonych. Do tarczy przypina się aparat rejestracyjny, poczynający działać podczas nieobecności właściciela telefonu. Gdy telefon się odezwie, aparat wskazuje wołającemu, że jest włączony. Wołający powtórza następnie numer swego telefonu, który zostanie zanotowany na taśmie papieru, w jaką zaopatrzony jest aparat rejestracyjny.

Skoro właściciel aparatu wróci, może z łatwością stwierdzić, kto go w międzyczasie wołał.

Urządzenie to szczególnie posiada znaczenie dla lekarzy, adwokatów, kupców i t. d. W i P.

Ile Ameryka wydaje na reklamę?

Dobra i na prawdzie opierająca się reklama wciąż jeszcze jest najskuteczniejszym środkiem zdobywania klientów. Zasada ta wyznawana jest przedewszystkiem w Ameryce. Jak wynika z sprawozdania rocznego właścicieli pism amerykańskich wydano tam w roku 1929 na reklamę przeszło 565 milj. dolarów z tego 206 milionów na reklamę gazetową. Największe wydatki na reklamę ponieśli fabrykanci samochodów (64 milj.), następnie fabryki tytoniu (22 milj.), fabryki środków żywnościowych (20 milj.), wytwórnie radiowe i gramofonowe (16 milj.), przemysł farmaceutyczny (13 milj.), firmy naftowe (10 milj.), fabryki mydła (7 milj.), towarzystwa kolejowe (6 i pół milj.) itd. W i P.

Wzruszająca opiekunka dzieci

Frederick Smith, poczciwy obywatel amerykański, miał już ośmioro dzieci, gdy pewnego dnia, może nie tyle dlań pięknego, jak pamiętnego, żona obdarzyła go sześć trojczkami Gromadka małych Smithów powiększyła się do liczby jedenastu. Lekarski świat był zdziwiony tym faktem, gdyż pani Smith w chwili przyjścia na

świat trojczków, miała już 42 lata. Zazwyczaj badać nie zwykłą matkę. I wtedy pani Smith uczyniła mężowi wyznanie: — Kochany Fredericku, — powiedziała — żadne z naszych dzieci nie jest twoim dzieckiem — ale nie bój się, nie jest i mojem. Brałam dzieci z domu podrzutek, a bojąc się ciebie, symulowałam ciążę.

Pan Smith chciał w pierwszej chwili wypędzić dzieci z domu, ale na błagalne prośby żony, pozwolił im zostać. Uparł się tylko przy zwróceniu trojczków do przytulku.

Osemka nam wystarczy — wytłumaczył amatorce dzieci.

Barwne drapacze chmur

Słynny architekt amerykański, W. B. Chalfont, twórca kolorowych domów mieszkalnych w Miami, na Florydzie, podpisał kontrakt na budowę pierwszego różnobarwnego drapacza chmur w Nowym Jorku. Gmach nosić będzie nazwę Pałacu Mody, mieścić zaś będzie stałą wystawę mody i różnorodne przedsiębiorstwa krawieckie. Najniższe piętra przyszłego pałacu mody będą złote i żółte, następnie zaś wznosić się będą piętra zielone, błękitne, i szare. Wyniosła wieża tego drapacza chmur będzie u podstawy jasno-niebieska, poczem przejdzie przez wszystkie odcienie błękitu i granatu, a ostatnie jej sześćdziesiąt piętro zbudowane będzie w kształcie złotej korony. Różnobarwne szyby okienne imitować będą klejnoty, a purpurowe ramy okien — aksamit, jakim jest zwykle od wewnątrz wyłożona korona każdego monarchy. Na szczyt korony wznosić się będzie kilkometrowy posąg, wyobrażający „Modę”, jedną z tych naszych abstrakcyjnych monarchi, które rządzą nie mniej bezwzględnie, niż dawni władcy absolutystyczni.

20 domów drewnianych z jednego drzewa

Amerkański leśnik, A. W. Elam, znalazł w Kalifornii, w Humboldt - County, gdzie znajdują się wielkie lasy, olbrzymi okaz t. zw. drzewa mamutowego. Mamut ten liczył 100 metrów wysokości, a pień jego w odległości 2 metrów od ziemi liczył 6.00 metra obwód. Na wysokości 76 metrów pień sięgał jeszcze 4 metrów grubości. Według wyliczeń Elama drzewo to miało dać 120.000 mtr. drewna budowlanego, czyli aż nadto, by można było zń wybudować 20 domów średniej wielkości, zawierających po 4 pokoje każdy.

VII koncert symfoniczny st. m. Poznań

który odbędzie się w niedzielę, dnia 22 listopada 1931 roku wieczorem o godzinie 8-mej, w Teatrze Wielkim, przedstawi się ze względu na osobę dyrygentki p. Antonji Brico wielce ciekawie. Pierwszym to wypadku, że na czele naszej znakomitej orkiestry stanie kobieta-dyrygent, to też publiczność nasza wyckuje niedzielnego koncertu z ogromnym zainteresowaniem. Felicjan Szopski, znany krytyk warszawski, pisze po koncercie p. Brico w Warszawie:

„Sensacją i atrakcją koncertu było kierownictwo dyrygentki p. Brico. Trzeba jej przyznać, że nie tylko pokonała nieufność jaką się publiczność odnosi do działalności kobiet-dyrygentek, ale dość szybko zdobyła sobie uznanie. Jej sposób dyrygowania opiera się przedewszystkiem na widac na pogłębionem przetrwaniu muzycznym wykonywanego dzieła na wnikliwym subtelnym we wszystkie jego szczegóły na opanowaniu całości, która w jej batuta jawia się jako kreacja o znaczeniu wybitnym”. Orkiestra wykona pod dyktando pani Brico: Beethovena uwerturę „Egmont”, Mozarta Symfonię g-moll, Brahmsa Symfonię II i wstęp do opery „Śpiewacy Norymberscy” Wagnera. Przeprowadził biletów po cenach popularnych u p. Szejbrowskiego, ul. Gwarna 20

Emalja
aluminiowa, nikiel, sztuczne alpacowe, termowy, nożycki, aparaty, nożyki do golenia maszynki do chleba, misa białe, wanny do prania, kąpiel, maszyny do prasowania

hurt. i detal.
A. Koszewski,
Poznań, St. Rynek 61
Pw 8644-41.121

Mereżka
metr. 20 gr., okrętka 15 gr., dekativowanie 30 gr., dziurki 3 gr., plusowanie 30 odn 2 zł., halaty tanio wykonuje terminowo

„HAFTOPLIS“ St. Rynek 10
(wejście z murza obok F-m w Trzciny sił i Krak) Pw 8481-5585

Polowanie!
Który z panów urządzających polowanie **przynie strzelca** obustronnego wynagrodzenia. Oferty „PAR” **Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11** pod nr 58 46 Pw 8 881-58.46

TEREN
około 3 000 m² w Poznaniu, przy ulicy **kupię**. Podać położenie, cenę i warunki do Kurjera Pozn. pod **zw 11905**

Polowanie gminy Kopanica
wydzierżawi się w drodze publicznego przetargu dnia 28. 11. b. r. o godzinie 16. Warunki zostaną ogłoszone przed licytacją. Zbiórka w lokalu p. Józefa Kaczmarka. dw 1 629 **Feliks Kaczmarek**, przew. Spółki Łow

Dla szybko decydującego się kupca.
Z powodu wyjazdu sprzedam moją **nieruchomość w Gnieźnie przy ruchliwej ulicy** za cenę 40 000 zł, roczny dochód wynosi 5 500 zł nie licząc własnego mieszkania 2 pokoi i kuchni. Obciążenie 11 500 zł. Informację udzieli Gurtler, Gniezno, Warszawska 28. **zw 7 049**

Józef Zieliński w Poznaniu, ul. Mickiewicza 15, dział przez kuratora Jana Zielińskiego w Poznaniu. Słowackiego 52, zast. przez adwokata H. Majera w Poznaniu, wniosł o pozbawienie mocy 2 listów hipotecznych dla 200 000 mk i 300 000 mk z tytułu pożyczek, zapisanych w księdze wieczystej Poznań-Jeżyce tom 38, lwh 830 w dziale III pod lb 8 i 9 na rzecz Hoffmanna Stanisława w Poznaniu. Posiadacza listów wzywa się, aby się zgłosił w podpisanym Sądzie, pokój 69 najpóźniej w dniu 3 marca 1932, godz 12 i przedłożył list, gdyż w przeciwnym wypadku list zostanie pozbawiony mocy. Poznań, dnia 10 listopada 1931 r. **nw 6 987** **Sąd Grodzki.**

W sprawie upadłościowej nad majątkiem Mieczysława Buży w Poznaniu, ul. Grobla 13, wzywa się wierzycieli na dzień 21 grudnia godz. 10, pokój 29, celem rozpatrzenia wniosku zawiadującego o uchylenie postępowania upadłościowego w myśl § 204 Poznań dnia 7 listopada 1931 r. **Sekretarjat 2-a Sądu Grodzkiego.** **nw 6 985**

Sprzedż w drodze ofertowej.
W drodze ofertowej sprzedana zostanie najwięcej dającym **NIERUCHOMOŚĆ** położona we Wrześni przy ulicy Dworcowej, składająca się z: domu mieszkalnego ze ślusarnią, szopy do maszyn, warsztatu i chlewow o obszarze 47 a 47 m². Zabudowanie, w którym mieści się obecnie budowa aparatów mleczarskich, nadaje się również na inne warsztaty mechaniczne, a w szczególności dla kotłarni wzgl ślusarzy. Sprzedaż nieruchomości nastąpić może również z całkowitem urządzeniem warsztatem. Nieruchomość obejrzać można przed złożeniem oferty, każdego czasu, za poprzednim porozumieniem się z podpisanym Zarządcą, który poda bliższe warunki sprzedaży i t. d. Oferty pisemne z podaniem ceny kupna złożony należy na ręce Zarzący najpóźniej do dnia 16 grudnia 1931 r. godz 10-tej przed południem. Zastrzega się wolny wybór oferenta. (—) Stanisław Banaszak Zarządca masy upadłościowej firmy K. Stier i S-ka, Budowa aparatów mleczarskich we Wrześni.

IV. K. 1831. 2. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Radomiu i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Radom karta 40 na imię Anny Schlaak z domu Rose i rolnika Ryszarda Schlaak, żyjących w ogólnej wspólności majątkowej małżeńskiej, zostaje w drodze egzekucyjnej 22 stycznia 1932 r., o godz 9 przed poł., wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr 4. Wymieniona nieruchomość jest gospodarstwem wiejskim zabudowana a) domem mieszkalnym, b) stodołą ze stajnią, szopa i świnia, c) siewkarnią. Wielkość 9.17,69 ha (rola, łąka, podwórze, ogród). Czysty dochód 22.79 talarów roczna wartość użytkowa mieszkania 45 marek Matrykula nr. 33, księga podatku budynkowego nr. 7. Wzmianka o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 2 listopada 1931 r. Rogoźno, dnia 5 listopada 1931 r. **Sąd Grodzki.** **nw 6 984**

UCHWAŁA. W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy Hurt Polski, wł. J. Skibiński, Poznań, Wrocławska 12, otwiera się postępowanie układowe. Poznań, dnia 4 listopada 1931 r. **Sąd Grodzki II.** **nw 6 980**

Licytacja obuwia
W piątek, 20-go, oraz w sobotę, 21 b. m., sprzedawane będą w dalszym ciągu od godz 11-tej do 18-tej przy ulicy Półwiejskiej 2 na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającym za gotówkę: **większą partię obuwia damskiego, męskiego i dziecięcego.** **Brui on Trzczaek,** zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonar na wójeńdźtwa poznańskie, ul. Wroniecka 4. Tel. 21 26 i 31 75

PRZETARG PRZYMUSOWY
Kom. Sadowy Czub sprzedaje w piątek, 20 b. m. o godzinie 11 w Grodzisku **wielki wóz meblowy**
Adres: Handel żelaza, Grodzisk. Plac św. Anny 10. **zw 11 969**

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 3 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów

OGŁOSZENIA DROBNE
Ogłoszenia wśród drobnych: **1-lamowy milimetr 50 groszy**

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Parcele
Jeżyce i Debiec pięknie położone pod wille na sprzedaż. Zgłoszenia osobiste L. Jaszewski Strzelecka 32 telefon 26-51. **zdw 85 379**

Brylanty
wszelką inną biżuterię najkorzystniej kupisz w firmie „Occasion” Aleje Marcinkowskiego 23. **zdw 85 883**

Piekarnia
dobrze prosperująca w dużym powiatowym mieście przy głównej ulicy w pełnym biegu do odstepienia. Zgłoszenia Kurjer Pozn. **zdw 85 445**

Sprzedam
lub wydzierżawie zaraz dobrze prosperującą restaurację w mieście powiatowym pełną konfesję do broni warunkami. Oferty Kurjer Poznanski **zdw 85 342**

Okazjal
Mamy do oddania ca. 45.000 kg prima powideł buraczanych po cenie bardzo korzystnej. Ewentualnie oddamy również mniejsze ilości. Oferty Kurjer Pozn. **zdw 85 496**

Parcele 50 gr metr²
Każdy kupujący może otrzymać 19-letnia 6% pożyczkę na spłatę ziemi, budowę, założenie gospodarstwa i warsztatu pracy. Informacje — Aleje Marcinkowskiego 13, pokój 15, telefon 37-15. **Pw 8 465 13.57**

Kwiaciarnia
zaprowadzona od lat 10-ciu w dużym mieście pow. (około 90 000 ludn.) zaraz do sprzedania. Adres wskaże Kurjer Poznanski **zdw 84 351**

Skład
towarów krótkich w powiatowym mieście wojsko gimnazjum przy ruchliwej ulicy, dobrze prosperujący. Wpłaty 12—15 000. Oferty Kurjer Poznanski **zdw 83 663**

Majątek
386 mórg powiat Mogilno w wysokiej kulturze i z doskonałym pełnym inwentarzem budynki maszynowe przy 100 000 zł wpłaty na sprzedaż lub wydzierżawie. Lokalne mu rolnicze. Do objęcia 50 000 zł potrzebne. Oferty Kurjer Poznanski **zdw 84 620**

Synialnie
nadzwyczaj tanio sprzedaje tylko stolarnia Kwiatowa 6 **zdpw 84 662**

Fabryka mechaniczna
w Poznaniu w biegu bardzo korzystnie do nabycia. Oferty do Kurjera Poznanski **zdw 84 915**

Piece
kucharki kaflowe przenośne tanio poleca Miłuch, Dolna Wilda 21.

Parcele
budowlane Wąsy Leszczyńskiego. Brama Warszawska Szlag ul. Bukowska. Jawica. Górczyn sprzedaje. „Osadopol” Rzeczypospolitej 9 **zdw 84 133**

Okazyjnie
sprzedaje kupuje meble używane garderobe różne inne przedmioty Nowy Dom Komisowy Wz na 16 **Pw 8573-57 406**

Gwiazdkowe
radości i nadzieje zbliżają się. — Polecam żetarki od 10 zł, pierścionki od 4 zł, obrączki od 8 zł i wybór lepszych rzeczy. Chwilkowski, Św. Marcin 40 **zdw 85 737**

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy Dom nikańska 3 Telefon 24-42 **Pw 3472-1.65**

„Centrala mebli”
Swarzędz naprzeciw poczty poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór **Pw 3477-8.30 32 5**

Plaszcz
jesienno zimowe nadeszły Piękne modele w olbrzymim wyborze po cenach rewelacyjnych. niskich poleca P. Szczawińska: Ska ul. Wodna 1 — Przyjmujemy asygnaty Kredytu! **Pw 3469-39.69**

Pianino
i harmonjum sprzedam. Górna Wilda 29, miesz. 11 **zdw 85 753**

Fortepian
sprzedam. Wąsy Królowej Jadwigi 2, Pietryga. **zdw 85 752**

Sklep
spożywczy dobre położenie za raz do sprzedania Adres wskaże Kurjer Poznanski **zdw 85 790**

Sypalnie
sprzedaje tanio Stolarnia, Rybaki 15. **nw 7 029.30**

Parcele
Debiec przy tranwaju korzystne warunki Właściciel Wierzbicie 59 m 3 od godz. 1—3. wieczorem od 8—11 **zdw 83 592.3**

Warsztat
siodlarski i tapicerski w bardzo dobrym położeniu wśród miasta na Górnym Śląsku zaraz do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. **zdw 85 688**

Wózek
dziecięcy (angielski) prawie nowy korzystnie sprzedam. Św. Wojciech 31 IV mieszkanie 13 **zdw 85 567**

Mleczkarnia
motorowa czyszczenie, sortowanie także platforma obie dobrym stanie tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Jakób Stawiski, Lwówek. **zdw 85 576**

Żaluzje
używane w dobrym stanie na 16 okien sprzedam Strzelecka 2, m. 2. **zdw 85 670**

Plaszcz
damski korzystnie na sprzedaż. Adres Kurjer Poznanski **zdw 85 665**

Duże
lustro, stółik z marmurową płytą sprzedam. Adres Kurjer Poznanski **zdw 85 695**

Dom
w Krakowie, jednorodzinny komfort. okródek sprzedam 45 000 zł. Sadowska, Kraków Długa 31. **zdw 85 678**

Skład
towarem lub bez sprzedam. — Marsz. Pocha 65, mieszkanie 3. **zdw 85 715 6**

Pies
polowy zaraz tanio na sprzedaż. Św. Marcin 5, m. 1. **zdw 85 718**

Sprzedam
skład kolonialny z pokojem w śródmieściu, nadający się również dla krawca lub szwacza sprzedam. Adres Kurjer Pozn. **zdw 85 677**

2 stoły
okrągłe, debowe, korzystnie sprzedam. Grobla 4, m. 2. **zdw 85 770**

Regulator 1½ konny
tanio sprzedam Mylna 19 mieszkanie 17. **jw 1995**

Kolonjalka
mieszkanem, maglem. — Adres Kurjer Poznanski **zdw 85 791**

Konia
sprzedam Przepadek 2 **zdw 85 822**

Skład
kolonialny sprzedam z powodu wyjazdu. — Wskaże Kurjer Poznanski **zdw 85 827**

Rzadkość filatelistyczna!
Polski Czerwony Krzyż-Okręg Śląski w Katowicach ulica An drzeja 3 ma na składzie jeszcze pewną ilość znaczków powstańców, które były w obiegu początkowo w czerwcu 1921 roku w czasie 3-go powstania śląskiego. Dochód ze sprzedaży tych znaczków (1 seria 2 zł) przeznaczone jest w całości na cele dobroczynne. **zdw 85 839/40**

Firany
tulowe w jalo we madrasowe koldry na wacie i welne własnej fabrykacji już od 14.50 Welna chemiczne czyszczone na koldry kg od 12 zł Wata od 2 zł ki lozgram W. Grodzkiwicz — Poznań, ul. Wrocławska nr. 3 — Hurtownie: detalnie. **Pw 8 498-44.34**

Obrazy
znanych mistrzów sztuki bardzo tanio Antykwarium Marcinkowskiego 28 **Pw 8785-45.17**

Urządzenie
fryzjerskie sprzedam korzystnie na raty. Oferty Kurjer Poznanski **zdw 83 562**

Futro
męskie norki sprzedam 175 Mazurek, Św. Marcin 30, **zdw 85 655**

Z powodu
przesiedlenia na kilka lat do Włoszech sprzedam za bezcen w bardzo dobrym stanie sprzedam meble z prawdziwych niedźwiedzi czarnych, do obejrzenia w Firmie Lehmann, Wrocławska 18. **zdw 85 589**

Piec
szamotowy nr. 2. Szkolna 9, mieszkanie 10. **zdw 85 744**

Plaszcz damski
cztery, okazjnie bardzo tanio skunksowe kołnierze Matejki 56, m. 4. **zdw 85 750**

Harmonjum
sprzedam. Ogrodowa 13, Dom ogrodowy, miesz. 23 **zdw 85 754**

Parcele
Wielka (Śląsk) do sprzedania. — Oferty Kurjer Pozn. **zdw 85 837**

Pianino
nowe, butony bekieszka, palto fokowe sprzedam pilno, Grunwaldzka 5 gospodarz. **zdw 85 583**

3 kamienice
w Poznaniu (śródmieście) z rocznym dochodem ca 20 30 i 60 tys. od właściciela wprost tanio do nabycia Oferty Kurjer Poznanski **zdw 85 585**

Duży
bufet kredens, dobrym stanie, debowy tanio sprzedam, Debiec, Plac Lipowy 4. **zdw 83 625**

Dobrze
zaprowadzony skład materiałów opałowych na przedmieściu Poznania z inwentarzem za 2 500 zł oddam Interes Zbożowy, Półwiejska 31, m. 5 telefon 39-03. **zdw 85 623**

Sprzedam
futro damskie średnia figure etole gronostajowa. Adres Kurjer Poznanski **zdw 85 617**

Fortepian
300 zł sprzedam, Kopernika 2, mieszkanie 4. **zdw 85 615**

Włosie
ogonowe ca 3 centary sprzedam. Oferty Kurjer Poznanski **zdw 85 638**

Gospodarstwo
70 mórg budynki murowane pod dachówką pełny żywy martwy inwentarz prywatne bez długów spiesznie sprzedam lub zamienie na dom względnie przyjmę pewną hipotekę krótkoterminową. — Zgłoszenia Kurjer Poznanski **zdw 85 636**

Dom
4 pokoje wiatrak piekarnia. — przy szosie wielka wieś dwór, od miasta 8 km bez konkurencji, cena 10 000, wpłaty 2 500 reszta na 5 lat. Sowiński Poznań, Św. Marcin 22, telefon 18-97. **zdw 85 663**

Z powodu
rozwiązania gospodarstwa meble sprzyt domowe pierzynny itd na sprzedaż. Gwarna 8 III. prawo. **zdw 85 656**

Parcele
około 1 200 m² Poznań — Rataje dobrze położona sprzedam. Oferty do Kurjera Poznanski **zdw 85 652**

Skórki
rłamy ceny hurtowne Hankiewicz Wielka 9 (wchód Szewska) **rw 3431**

Meble
wyprzedaje z powodu przeniesienia magazynu na ul. Wenerjańska 1, K. Bakoń ul. Wielka 12. **rw 3513**

Linotyp
dwumagazynowy w dobrym stanie okazjnie sprzedam za gotówkę, ewentualnie na raty. Oferty: Skotnicki, Warszawa, Mokotowska 23. **Pw 8 410-62.351**

Probiernia
wódek i detal, sprzedaż tytoniu w śródmieściu z koncesją sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznanski **zdw 85 778**

Lokomobilę Lanza
o powierzchni orzwałnej 15 855 m² w bardzo dobrym stanie sprzedam bardzo tanio Plus Parowy, Fr. Tuszewski i A. Blum Fabryka maszyn, Poznań, ul. Grunwaldzka 21. **zdw 83 801**

Wroniecka 24
w Hurtowni Porcelany murowane

ze tam najtaniej sprzedaje się ca kowite wyprawy najlepszą porcelane — szklanki szlifowane — kieliszki rżnięte — czysta al-pake — prezenty ślubne zupełnie tanio. **zdw 85 792**

Plaszcz
damski dobry ciepły tanio. Zajciszce 2 parter, narożnik Jasnej. **zdw 85 848/9**

Jadalnia
debowa, bogato reżowana, bardzo tanio. Stolarnia Bukowska 9. **zdw 85 850**

Piekarnię
sprzedam Poznań, obszernym mieszkaniem, cena według umowy. Oferty Kurjer Pozn. **zdw 85 853**

Najszybsze
losy Loterii Państwowej poleca Kędziara, Poznań Sieroca 56. **zdw 73 754**

Zimowe
plaszcz damskie tanio sprzedam. Słowackiego 41, l. lewo. **zdw 85 598**

Starożytny
obraz olejny Rokoko za 100 złotych. Obieżyć w „Zgodzie” ulica św. Marcina. **zdw 85 757**

Piłę
taśmowa transmisyje sprzedam. Stolarnia „Kanałowa” 13. **zdw 85 759**

Meble
jadalni nowoczesne sprzedaje tanio stolarnia „Kanałowa” 13. **zdw 85 760**

Skład cukierków
dobre położenie, urządzenie, towar, tanio sprzedam. — Adres wskaże Kurjer Pozn. **zdw 85 761**

Leżanki
dobrze wykonane 45 zł — 49 zł sprzedam. Grzybowska Kopernika 2. **zdw 85 766**

Składnicę
węzła w śródmieściu, istniejąca kilkanaście lat, dobrze zaprowadzona z koniem i wozami tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. **zdw 85 770**

Glinę
garniarska odda bezpłatnie także ziemię ogrodową plac narożnik Jasnej Słowackiego **Pw 8884-46.84**

Planino
okazyjne tanio A Drygas Kantaka 5 **Pw 8 885-46.85**

Samochód Fiat 503
6 osobowy nadający się na dorozki w najlepszym stanie, bardzo tanio na sprzedaż lub zamianę na domek, parcele w Poznaniu Puszczykowie Puszczykówku Fiat 503 sportowy gotowy do jazdy za 950 zł. Wojciechowski, Stawna 13, telefon 28-08. **Pw 8 883-53.49**

Skład
kapeluszy z towarem w Ostrowie 3 pokoje z wygodami i meblami za 2 000 odstąpię Kozin, Półwiejska 5 **zdw 84 590**

Samochód
Fiat typ 503 sprzedam za gotówkę za bezcen Zgłoszenia Wierzbicie 31, l. lewo **zdw 85 865**

Planino
krzyżowe tanio sprzedam. Prusa 20, mieszkanie 11. **zdw 85 806**

Obrazy
Pałata, Malczewskiego, Wodniowski i innych malarzy okazjnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznanski **zdw 84 490**

Dom
piętrowy w Poznaniu, czynsz 3 700, cena 22 000, wpłaty 14 000, dom piętrowy przy Poznaniu 6, trasy, zł sprzedaż Pawilon Poznań, Marszałka Pocha 15. **zdw 85 191**

Sprzedam
licencję na fabrykację artykułów codziennej potrzeby dotychczas w kraju nie fabrykowany i dający nieograniczone możliwości zarobkowania Oferty Kurjer Poznanski **zdw 85 826**

5 KUPNA

Dywan
pluszowy 2x3 kupię, Zgłoszenia Kurjer Poznanski **zdw 85 324**

Klubowy
garnitur skórzany mniejszy, dobrze utrzymany kupię okazjnie. Zgłoszenia skrytka poczt. 1048. **Pw 8 551-46.12**

Gabinet
męski, mniejszy kupię okazjnie. Zgłoszenia skrytka pocztowa 1048. **Pw 8 850-46.13**

Kupię
100—150 mtr szyn kolejkii polnej oraz 2—3 wózki (wywrotki) w okolicy Poznania Oferty wraz ceną do Kurjera Poznanski **zdw 85 577**

Kupię
kota angore. Zgłoszenia Kurjer Poznanski **zdw 85 589**

Kupię
wagę decymalna 100—150 kg. — Oferty Kurjer Poznanski **zdw 85 611**

Kupię salon
mało używany, dobrej roboty. — Oferty z opisem, cena składnie Kurjerze Poznanski **zdw 85 630**

Segregatory
używane kupię. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznanski **zdw 85 646**

Szyny
waskotorowe, 80 m/m wysokie używane, w dobrym stanie o normalnych długościach 12 kg wag. kupi Spiller, Kraków Podgórny, Hetmańska 6. **nw 1 047**

Kupię samochód
dobrym stanie dam hipoteke na wpłaty 2 500, reszta gotówka. — Skalecki Poznań Św. Marcin 22, mieszkanie 35, telef. 18-97. **zdw 85 717**

Dom
składem i ogrodem kupię w dzielnicach Poznania Oferty Kurjer Poznanski **rw 3 525**

Świerki
zakupuję większą ilość zaraz. Oferty Kurjer Poznanski **zdw 85 763**

Dzierżawę
około 100 mórg dobrej ziemi z inwentarzem i dobrem zalowaniem na 12 lat poszukuje. Wzajemność: Poznańska 46 8 m. w. domość: Poznańska 46 8 m. w. kanie 8. **zdw 85 333**

Kupię
używane, w dobrym stanie bajonetki. Oferty Kurjer Poznanski **zdw 85 762**

Magiel
elektrycznym zape-
dzony z Oferty Kurjer Pozn.
zdw 55 900

Dobry
kierownik k.pie. Oferty
Kurjera Pozn. zdw 55 686

Pianino
Oferty z ceną Kurjer Po-
znański zdw 55 313

6 KAMIENICE
Kamienice
średniemiejscie, wolny skład, mie-
szkanie kuche. Dochód obiektu
wprata 30 000, Kurjer Pozn.
zdw 54 992

Kamienicę
Idealna połowa centrum Poznania
dość całość 45 tys. sprzedam
wprata 40-50 tys. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 53 965

Fabrykę
produktów codziennej potrzeby.
duże zyski z powodu sta-
łości zamiennej, na większą kamie-
nicę w Poznaniu. Oferty do Ku-
rjera Poznańskiego zdw 55 581

Dom
z składem, parcela, dochód 5 000.
wprata 30 000. Dom składem (cen-
trum) dochód 3 700, cena 35 000.
wprata 15 000, sprzedam. Pociel-
ski, Piekary 18, I. telefon 37-23.
zdw 55 556

Kamienicę
przy ruchliwej ulicy Poznania
dobrze zaprowadzony skład kolo-
nialny wolny cena 38 000, wprata
30 000, sprzedam. Pociel-
ski, Piekary 18, I. telefon 37-23.
zdw 55 556

Kamienicę
średniemiejscie, dochód 12 000, za
10 000, wprata 70 000, sprzedam
Pociel-ski, Piekary 18, m. 5, tele-
fon 37-23 zdw 55 829

Dom
kuchnia od właściciela, rentujący do
10 000, wprata 25 000, Oferty Ku-
rjera Poznański zdw 55 844

Kupię
kamienicę wprost od właściciela,
rentująca do 120 000, wprata 60
tysięcy Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 846

Kamienicę
średniemiejscie komfortowa, śred-
niemiejscie 450 000, wprata 200 000
sprzedam Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 860

Kamienicę
komfortowa przy Mickiewicza
100 000, wprata 70 000, sprzedam,
Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 859

PIENIADZ

Wspólnika
potrzebuję dobrze zaprowadzona
kuchnia i kawiarnia w Pozna-
niu. Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 375

1 000 zł
potrzebuję dam zastaw, dobry procent
ewentualnie ładny pokój z
utrzymaniem w cenie jak najniż-
szej Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 55 294

Pożyczki
250 zł potrzebuję wdowa utrzy-
mująca 3 zupełnie sieroty na za-
łożenie świątla elektrycznego w
mieszkanie 4 pokojowe, które
dla braku światła odnajmuję nie
możę jako gwarancję za pożycz-
kę i procent da w zastaw całe
umeblowanie oprócz tego wierzy-
ciel może dostać pokój bezpłatnie
aż do wyrównania pożyczki. Mie-
szkanie jest w centrum miasta.
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zdw 55 561

100 tysięcy
poszukuję na I. hipoteke poza
Ziemstwem na majątek ca 800
hekt w wysokijszej kulturze. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 55 575

Kto
otrzymuje 50 000 zł zupełnie
pewnych weksli także w mniej-
szych partiach na jeden rok. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 55 578

20 000 zł
na I. hipoteke wili położonej przy
Zamku, dochód roczny 25 tys.
poszukuję. Murawski Półwiejska
31, m. 5, telefon 39-03
zdw 55 624

2 000
zł pożyczki poszukuję zaraz na
gospodarstwo ze składem. Agen-
cja, wykluczenie Oferty Kurjer Po-
znański rw 3 514

16 — 20 000
poszukuję na I. hipoteke 100 morgo-
wego gospodarstwa. Wysoki
procent. Oferty Kurjer Poznań-
ski rw 3 536

Przyjmę
wspólnika czynnego do wodnego
zakładu gotówka 12 tysięcy. Zgło-
szenia Kurjer Pozn. zdw 55 805

1 500 zł
potrzebuję, dobry zastaw, procent.
poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 55 810

Rządka okazja
Do masowej fabrykacji lukra-
cyjnego trykolu bez konkuren-
cji, poszukuję wspólnika z kilku
tysiącami gotówki. Ekspozytura
dokonała, zapewniona. Ryzyko
wykluczone. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 55 825

10 — 15 000
potrzebuję I. hipoteke wartość
nieruchomości 30 000 Oferty Ku-
rjer Poznański rw 3 327

10 000 zł
potrzebuję na I. hipoteke nowego
III-piętrowego domu pod Gdynią
poszukuję. Zabezpieczenie i procent
według umowy. Oferty pod
575 do Ekspozytury Kurjera Po-
znańskiego w Gdyni. nw 7 055

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
4 pokojowe kompletne umeblo-
wane w górnej części miasta —
sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 55 325

W Swarzędzu
mieszkanie 6 pokoi, łazienka, na-
dające się dla lekarza, do wynaj-
ęcia od zaraz. Zgłoszenia: Po-
znań, Marczyńska, ul. 27. Grud-
nia 7. zdw 55 252

6 komfortowe
z ogródkiem Matejki zdane na
biuro i mieszkanie zaraz do wy-
najęcia. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 55 506

Natychmiast
do oddania za zgodą gospodarza
na dogodnych warunkach 7 po-
kajowe komfortowe odnowione
mieszkanie z werandą ogródkiem
i 2 piwnicami. Można oglądać co-
dzienne między 4 i 6 po poł lub
po porozumieniu telefonicznym
55-85. Adres: Matejki 6, m. 1.
zdw 55 573

4 pokojowe
mieszkanie II ptr. centrum w no-
wo odnowionym domu od 1. I.
32 za 2 lata zgóry do wynajęcia
wolne od podatku i opłat. Woj-
ciechowski Stawna 13
Pw 8873 58.44

4 pokoje
IV ptr rok zgóry i zwrot ko-
sztytów za elektr. Wielkie Gar-
bary 5, m. 6 telefon 35-18.
Pw 8876-58.45

3 pokoje
kuchnia z łazienką do wynajęcia
zaraz Ul. Pałacza 22, I.
zdw 55 601

Pokój
kuchnia (Ławica) Adres Kurjer
Poznański zdw 55 599

5 pokojowe
centrum wygodny wysoki parter,
także na biura, objęcie 2 500, —
Podgórna 2 mieszkanie 4.
zdw 55 664

Dwupokojowe
centrum, 1.600, dzierżawa mie-
szciana 50. Mroczkowski, Żydow-
ska 1. rw 3 529

Centrum
pokój z kuchnią, gaz, elektryka,
zgodą gospodarza wynajm. —
Adres Kurjer Pozn. zdw 55 745

Warsztaty
wydzierżawie, mieszkanie, waru-
nek dzierżawa zgóry i remont.
Pocztowa 20. zdw 55 843

Sołacz
4 pokojowe mieszkanie w willi
taras, ogród, czynsz 170 zł mie-
siecznie rok zgóry Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 55 767

5
pokojowe ul. Krasieńskiego rok
zgóry. Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 836

Czteropokojowe
i trzypokojowe z komfortem (Ła-
zarz) czynsz miesięczny wynaj-
m. Pawłon, Marsz. Focha 15.
zdw 55 833

Dwa lub trzy
pokoje ewentl. z kuchnią, gaz,
elektryczność, centralne ogrzewa-
nie zaraz do wynajęcia za czyn-
szem miesięcznym. Wyspańskie-
go 12 mieszkanie 4. zdw 55 816

9 SZUKA MIEZK

Mieszkania
4-5 pokojowe I lub II, pietro
poszukuję wyższy urzędnik od 1.
I 32 Czynsz normalny bez zapła-
ty zgóry Oferty „Par” Aleje
Marcinkowskiego 11 pod 44.44.
zdw 55 204

Szukam
2-4 pokoi, kuchnia, słonecznych,
średniemiejscie, zaplace czynsz zgó-
ry dwa lata lub dam odstępnę. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 126

Mieszkania
2 pokojowego wygodami poszu-
kuję urzędnik państwowy, stałej
posadzie bezdzietny, czynsz roczny
zgóry. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 55 570

2
pokoi kuchnia poszukuję, czynsz
zgóry. Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 595

Mieszkania
2-3 pokojowe z kuchnią za
czynszem miesięcznym poszukuję
Jerzy Bóbr, radca wojewódzki,
Gołębia 1 zdw 55 619

Urzędnik
bezdzietny poszukuję 2-3 pokoi
kuchnia ewentl. zwrot renowacji
lub zapłaci czynsz zgóry Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdw 55 654

Poszukuję
trzy do czterypokojowego lub
składu z mieszkaniami. Oferty
Kurjer Poznański zdw 55 793

Urzędnik państwowy
punktualny płatnik poszukuje
2-4 pokojowego mieszkania
wprost od gospodarza. Oferty
Kurjer Poznański zdw 55 674

Mieszkania
2 lub 3 pokojowe kuchnia bli-
ski średniemiejscie poszukuję. —
Czynsz zgóry. Oferty Kurjer
Pozn. zdw 55 675

Mieszkania
4 pokoi kuchnia, światło elektr.,
łazienka, jezycie lub Łazarz za
przystępnym czynszem miesięcz-
nym ewtl. rok zgóry poszukuję
reflektant bezdzietny na stałej
posadzie wprost od gospodarza.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 712

Poszukuje
mieszkania jednopokojowego z
kuchnią wprost od gospodarza
Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 731

Mieszkania
centrum dwóch pokoi kuchnia
wprost od gospodarza poszukuję
młode małżeństwo. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 55 742

10 ZAMIANA MIESZKANIA

2 pokoje
z kuchnią w średniemiejsciu zamie-
nie na pokój z kuchnią. Adres
wskaże Kurjer Poznański
zdw 55 563

Główna
3 pokoje, kuchnia na pokój kuch-
ni Poznaniu. Oferty Kurjer Po-
znański, zdw 55 631

4 pokojowe
komfort, w centrum zamienie na
2-3 z łazienką. Oferty Kurjer
Poznański zdw 55 682

Stróżostwa
pokój i kuchnie zamienie na 2
pokoje i kuchnie bez Oferty do
Kurjera Poznańskiego zdw 55 668

11 POKOJE UMEBL

Frontowy
zaraz Działych 8, 3 mieszka. 4.
zdw 55 729

Pokój
wszelkie wygody, telefon, Matej-
ki 60 m. 8 zdw 55 259

Pokój
duży frontowy do wynajęcia. Nie-
golewskich 7 mieszkanie 1
zdw 55 498

Czysty
ładny pokój, lepszemu panu. —
Pościel pożądana. Szamarzew-
skiego 8, m. 7. zdw 55 015

Pokój
panu, Matejki 65 I. lewo.
zdw 55 574

Pokoik
panience Waly Jagielly 3, m. 5.
zdw 55 592

Dwucobowy
frontowy umeblowany zaraz. Bu-
kowska 33 mieszkanie 2.
zdw 55 633

Pokój
2 osobom zaraz. Poznańska 53 a,
m. 1. zdw 55 050

Centrum
panom pokój frontowy, komforto-
wy balkonem najchętniej z u-
trzymaniem pierwszorzędem. —
Plac Wolności 10, m. 18.
zdw 55 657

Frontowy
niekrepujący, elektryczność zaraz
lub 1 grudnia, Łazarz, Spokojna
25 a, I. ptr. mieszkanie 3,
zdw 55 669

Śródniemiejscie
frontowy wolny. Aleje Marcin-
kowskiego 16, II. prawo.
zdw 55 696

Pokój
elektryka, łazienka, centralne
ogrzewanie, Parkowa 32 a, m. 8
(Park Wilsona). zdw 55 681

Pokój
inteligentnej osobie. Żupańskie
go 5, I. prawo. zdw 55 692

Używane
kuchni dwa pokoje Nowakow-
ski Ogrodowa 19. zdw 55 873

Dwucobowy
zaraz. Fr. Ratajczaka 17, m. 13.
zdw 55 748

Wytwornie
umeblowany pokój wynajm. —
Podgórna 13, m. 10 zdw 55 727

Wspólny
panu, Półwiejska 33, II. lewo.
zdw 55 732

Próżny
lub skromnie umeblowany dla
2 panienek. Wierzbicice 31 a,
m. 8 zdw 55 683

Pokój
próżny bez kuchni inteligentnym
wynajm. Wskaże dozorcz.
Garncarska 2 zdw 55 724

Pokoik
niekrepujący elektryczność. Ró-
żana 12, Sobkowiak. zdw 55 729

Frontowy
ciepły, tani. Wierzbicice 31 a,
m. 6. zdw 55 741

Pokoik
mały zaraz. Słowackiego 43, mie-
szkanie 6 jw 1 994

Panom
Strzelecka 11 III. prawo.
zdw 55 811

Pokój
2-3 osobowy, słoneczny, ciepły,
ewentualnie inteligentnemu mał-
żeństwu. Grunwaldzka 17, I.
zdw 55 821

Panienkom
inteligentnym skromny wynajm.
elegancki płaszcz tani sprzedam.
Pocztowa 21, mieszkanie 4.
zdw 55 460

Frontowy
zaraz lub 1. 12. Maleckiego 26,
m. 4. zdw 55 756

Pokój
Grobla 19, mieszkanie 8.
zdw 55 747

Pokój
dwuosobowy Półwiejska 3, mie-
szkanie 25. zdw 55 760

2 pokoje
umeblowane z używaniem kuchni
na Łazarzu do oddania. Niego-
lewskich 2, m. 9. zdw 55 768

Pokój
dwa jednoosobowy niekrepujący
tani. Kanałowa 7, II. prawo.
zdw 55 838

Dwa
eleganckie pokoje ewentualnie
kuchnia fortepian, korzystnie,
Niegolewskich 1 mieszkanie 8,
zdw 55 842

Dąbrowskiego
23 mieszkanie 7, centralne utrzy-
manie zdw 55 856

Pokój
elegancki dla pana, Półwiejska 1,
II. lewo, mieszkanie 12, wchód z
ul. Strzeleckiej. zdw 55 864

Panu
na stanowisku elegancki, utrzy-
maniem, bez Jasna 13, I. lewo.
zdw 55 812

12 SZUKA POKOJU

Szukam
dużego pokoju słonecznego, śród-
miejsciu dla pani z dziewczynką,
umeblowany lub bez zaraz. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 55 125

Dwóch
pokoi ciepłych tani, używanie
kuchni, Wilda — Wierzbicice
poszukujemy Oferty Kurjer Po-
znański zdw 55 588

Niekrepującego
pokoju niedrogiego z fortepianem
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 55 610

2
pokoi umeblowanych, przyległych
w dzielnicy Łazarza poszukuję.
Oferty, podanie ceny Kurjer Po-
znański zdw 55 632

Pokój
skromny potrzebny dla 1 pana
od 1. 12. Oferty wraz z podan-
iem warunków Kurjer Pozn.
zdw 55 708

Panienska
szuka skromnego pokoiku, może
być wspólny Oferty ceną Kurjer
Poznański zdw 55 787

Skromnego
centrum zaraz Oferty Kurjer
Poznański zdw 55 814

Pokoju
dużego mało umeblowanego lub
próżnego, używaniem kuchni po-
szukują dwie inteligentne panie.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 746

13 LOKALE

5 pokoi
lub więcej, śródniemiejscie, nie wy-
żej 2 piętra, oraz składu poszu-
kuje od stycznia Kurjer Pozn.
zdw 54 995

Pięć
ubikacji biurowych, jasnych,
centr. ogrzewanie Mickiewicza
28 do wynajęcia. Wiadomość
portier zdw 55 735

Lokal biurowy
średniemiejscie 3 pokoje, parter, 5
okien frontu przystępnie do wy-
najęcia Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 52 924

Skład
oraz przyległe dwie ubikacje na
cele handlowe do wynajęcia przy
ul. Przemysłowej 3 tuż przy Ry-
nku Wildeckim, obok łazienek,
zdw 55 612

Ubikacji
na pracownię 50 m kw. woda,
elektryczność poszukuję. Oferty
warunki do Kurjera Poznańskiego
zdw 55 603

Poszukuje
mniejszej jasnej ubikacji na war-
sztat. Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 662

Ubikacji
pokoju na izbe harcerską poszu-
kuje, tylko jezycie Oferty Kurjer
Poznański zdw 55 672

Odpowiednie ubikacje
suterene, centrum, nadające
się na każde przedsiębiorstwo 600
Wielkie Garbary 18. „Wypoży-
czalnia” zdw 53 671

2 pokoje
próżne na biuro blisko Starego
Rynku od zaraz do wynajęcia.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 772

Lokal
handlowy względnie biurowy,
obeznany jasny suchy przeszło
300 m na I. piętrze pierwszo-
rzędne położenie w śródniemiej-
sciu do objęcia za cenę przystępną
od 1. I. 32 lub wcześniej — Może
być również dzielony Oferty
Kurjera Poznańskiego zdw 55 800

Składnicę
w suterenie Za Branka 13 wy-
najmę. Zgłoszenia na stróża.
zdw 55 539

Lokal
60 zł, studentkom-harcerciom, bli-
sko Uniwersytetu, natychmiast
potrzebny. Zgłoszenia Kurjer
Pozn. zdw 55 743

Ubikacje
150 m na hurt lub przemysł. —
Działych 3. zdw 55 653

Ubikacje
trzy biurowe lub handlowe I.
piętro Wodna 2 do wynajęcia.
Wiadomość Jaroszewski, Maszta-
larska 6. zdw 55 736

Dużego
składu, parter lub I. piętro, posu-
zuki Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 55 815

14 DZIERŻAWY

Pokoje
na biura w nieruchomości Aleje
Marcinkowskiego 13 dawniejszy
Hotel Francuski są do wydzier-
żawienia od zaraz. Blizszych in-
formacji udzieli Poznański Bank
Ziemian S. A. Aleje Marcin-
kowskiego 13, pokój 11.
Pw 8 871-46.75

Śpichrz
na Łazarzu z bocznica do wy-
dzierżawienia zaraz. Blizszych
informacji udzieli Poznański
Bank Ziemian S. A. Aleje Mar-
cinkowskiego 13, pokój 11.
Pw 8 872-46.74

Szukam
dzierżawy piekarni w mieście —
gdzie gimnazjum Oferty Kurjer
Poznański zdw 55 269

Skład rzeźnicki
wolny z mieszkaniami warszta-
tem i stajnią zaraz do wydzier-
żawienia. Adres wskaże Kurjer
Poznański zdw 55 543

Gościniec wolny
z mieszkaniem gruntownie odno-
wionem i warsztatem rzeźnickim
do wydzierżawienia. Adres wska-
że Kurjer Poznański zdw 55 542

Wydzierżawie
szatnie kaucja 2 tysiące zł. Oferty
Kurjer Poznański zdw 55 645

Oddam
w dzierżawę 20 morgowe ogrod-
nictwo. Kossakowska, Kiekrz
rw 3 518/19

Stajnię
wozownie wynajmę. Mylna 18.
jw 1 992

Piekarni
celem dzierżawy poszukuję. —
Oferty Agencja Kurjera Poznań-
skiego. Gniezno 295. nw 7 051

Młyn
parowy blisko Poznania przemia-
lu 140 centnarów na dogodnych
warunkach do wydzierżawienia.
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego jw 1 991

15 UZDROWISKA

Bystra
w Beskidach śląskich cały rok
czynne „Uzdrowisko Dra Sza-
reńskiego” dla osób wymagają-
cych odpoczynku względnie le-
czenia z wykluczeniem czynnej
gruźlicy plus Ceny bardzo przy-
stępne. Prospekty na żądanie.
nw 6062

16 OSOBISTE

Panów Szantażystów
proszę o skomunikowanie się w
sprawie wiadomych listów w

Dla
mojego krewnego inżyniera porucznika rez. współwłaściciela większego przedsiębiorstwa poszukuję znajomości pań z posagiem 60-70 tysięcy w celu matrymonialnym. Pośredniczne rodziców lub krewnych pożądanę. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 84 944

Wdowa
lat 46 nie brzydka większym elegancją mieszkaniem 30 tys. z braku znajomości szuka solidnego inteligentnego pana celem zamążpójścia. Zgłoszenia wyczerpujące z fotografią, która zwróci, do Kurjera Poznańskiego zdw 85 667

24 NAUKA

Kurs tańców rozpoczynamy
Mikołajczak, Kledecka
Pocztowa 29. Pw 9490 39,216

Francuskiej
konwersacji poszukuje wzajemnie niemieckiej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 336

Lekcje
na pokój udzieli student Specjalności matematyka. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 302

Szkoła tańców
Baletmistra Szczurka
Dom Rzemieślniczy, ulica Ratajczaka. zdw 85 532

Niemieckiego
w młodej inteligentnej, sympatycznej Niemki poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 500

Pomoc dzieciom
w lekcjach szkolnych udzielam. Zgłoszenia pomiędzy 4-6, Fr. Ratajczaka 14, m. 21. zdw 85 635

Kto
udzieli paniace języka francuskiego w godzinach wieczornych? Oferty Kurjer Poznański zdw 85 684

Studentka
udzieli tania korepetycji. Po znańska 46, miesz. 9. zdw 85 802

Kursy Tańców Szczurkówny
Lekcje zbiorowe, osobiste każdego czasu. Rzeszypospolitej 9, I. piętro. zdw 85 734

Korepetycyj
tanie udzieli student. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 871

25 MUZYKA

Pianino
do ćwiczeń lekcje muzyki. Mińska 3, miesz. 8. zdw 83 594

Potrzebny
duet damski lub miesza. Marszałka Focha 23 telefon 75-72 zdw 85 788

26 ROZRYWKA

Przyjemny
pobyt w Morskiem Oku. Mińska 3, koncert. separatk. zdw 85 478

Kino Wilsona, Łazarz
Zona Faraona Emil Janinż - Harry Liedtke. zdw 85 579

Miły
pobyt Paryżanka. Półwiejska 30, koncert - separatk. zdw 85 722

Kino „Harja“
Focha 23: Tajny Kurjer z Mozżuchinem. zdw 85 855

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Szary Dom”.
Aurora: „W godzinie zyciostwa” i „Pat Patachon jako rycerze”.
Colosseum: „Ludzie na posterunku”.
Corso: „W piaskach Sahary”.
Edison: „Noce bezsenne, noce szalone”.
Harja: „Tajny Kurjer”.
Kapitol: „Gniazdo miłostek”.
Metropolis: „Hara Kiri” oraz Rewja p. t. „Rumba”.
Nowości: Na scenie rewja: „Prosto z mostu”.
Odeon: „Przedziwne kłmstwo Niny Pietrówny”.
Orzeł: „Indyjski grobowiec”.
Renaissance: „Okręt straceńców”.
Roxy: „Pan X w zaułkach Londynu”.
Słońce: „Sekretarka osobista”.
Tęcza: „Noc w Joschiwarze”.
Wilsona: „Zona Faraona”.

27 SZUKA PRAC

Ugłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce bliczamy do jednej trzeciej cen drobnych

Piekarz
który samodzielnie pracował, szuka posady. Zgłoszenia: St. Jarmań Jancewo poczta Damasławek, powiat Znin. zdw 85 171

Maszynistka
polsko-niemiecka znająca wszelkie prace biurowe, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 203

Poszukuje
pracy w dom poza dom na placzce, suknie. Półwiejska 3, mieszkanie 12 zdw 84 996

Magister
farmacji katolik, Pomorzanie, z praktyką 1 1/2 roczną poszukuje posady od 1.1.32 roku. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 85 179

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrym gotowaniem poszukuje posady zaraz 1.12.1931 miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 206

Dzielny
nadmiernarz średnim wieku długoletnią praktyką, chlubnymi świadectwami referencjami obeznany z nowoczesną techniką, pracował w młynach handlowych gospodarzych zna przemysł pszenicy i żytni, poszukuje posady nadmiernarza lub samodzielniego od 15.12 lub 1.1. Złoty odpowiednia kaucja miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 84 967

Książkowy
bilansista samodzielny korespondent w polskim, niemieckim i w pisanium maszyną. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 85 499

Nadmiernarz
specjalista motorów poszukuje w większym młynie posady, może złożyć kaucje. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 477

Nauczycielka
młoda, energiczna (lubiąca dzieci, umiejająca kierować trudnymi, klasy niższe, wyższe, kilkoletnia praktyka, świadectwa pierwszorzędne poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 491

Nauczycielka
wychowawczyni rutynowana z prawem nauczania, poszukuje posady do dzieci od 6-10 lat. Muzyka, dobre początki, francuski, niemiecki bez konwersacji. Referencje bardzo dobre. Zgłoszenia: St. Okuljar, Żywiec (Małopolska) zdw 85 493

Księgarz
lat 26 uczyliw pracowity, obznajmiony też z papieterią i wypożyczalnią książek, prosi usilnie o jakiegokolwiek zajęcie. Oferty pod zdw 85 170 do Kurjera Poznański

Gospodarz
żonaty w młodszym wieku obecnie na 600 morg. majątku z dobrymi świadectwami, poszukuje posady od 1.1.32. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 85 255

Młody
detektyw stenograf wojażer - znający prace biurowe, książkowość etc. zaufany, z gwarancją, poszukuje pracy. Oferty kierować Wł. Kasprzak, Gawrony poczta Srem. zdw 85 587

25 000 zł gwarancji
szukam posady kasjera - książkowego. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 596

Młoda
inteligentna kucharka z ukończoną szkołą gosp. poszukuje posady najchętniej na wsi. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 564

Dyktandem
biegle pisząca maszynistka również niemieckim przyjmie posadę. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 871

Dziewczyna
szuka posady lub posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 534

Służąca
poszukuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 594

Poszukuje
posady do wszelkich prac domowych zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 591

Bielizniarka
pierwszorzędna poszukuje pracy do składu lub fabryki w dom. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 85 627

Początkujący
biuralista z dobrej rodziny poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 626

Dziewczyna
uczyliwa, skromna z samodzielnym gotowaniem z dobrymi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 749

Poszukuje
posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 622

Dziewczyna
wiejska starsza, kucharka samodzielnie pieczywo, zaprawianie, hodowla drobiu, prasowanie sztywnej bielizny, poszukuje posady od 1.12. lub 1.1.32 r. Kwiatkowska, Wybickiego 15, m. 8 zdw 85 620

Fryzjerka
Warszawianka ukończyła kurs w Warszawie: ondulacji, manicure, farbowanie brwi i regulowanie. Przy otrzymaniu stałej posady będzie pracowała 2 tygodnie bezpłatnie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 85 616

Panienska
lat 20 lubiąca dzieci, znająca robotki, akuratace cerowanie bielizny itd. cokolwiek szycia, znająca fryzjerstwo poszukuje posady do dzieci najchętniej w majątku zaraz lub później. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 84 613

Pracznka
zawodowa, czysta, uczyliwa szuka prania. Zgłoszenia zaraz Skład towarów krótkich, kapeluszy, ul. Wielkie Garbary 34 zdw 85 609

Młodszy
czeladnik piekarski poszukuje posady zaraz. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 85 608

Młodszy
czeladnik piekarski poszukuje posady gdzieby się mógł wyuczyć cukiernictwa wzmianka za pracę. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 607

Dziewczyna
skromna z dobrej rodziny wychowana fryzjerstwa poszukuje posady do dzieci i lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 643

Dzielną ekspedjentką
kilkuletnia praktyka z branży cukierniczej, restauracyjnej, może zastąpić gospośkę w gotowaniu, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 642

Młodzieniec
z lepszym wykształceniem, zna język niemiecki, szuka początkującej posady w biurze. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 640

Piekarz
na praktykę cukierniczą szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 635

Pracownica
i uczyliwa dziewczyna ze wsi poszukuje miejsca. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 634

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 629

Pracznka
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 638

Dziewczyna
uczyliwa, pracowita chętna poszukuje posady zaraz do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 521

Magistra farmacji
z kilkoletnią praktyką poszukuje posady. Referencje dobre. Wymagania skromne. Łaskawe oferty do Kurjera Poznański zdw 1 628

Pracznka
uczyliwa i sumienna poszukuje prania. Za Bramką 11, J. Rogalska. zdw 85 635

Pracznka
młoda, uczyliwa, szuka prania, prasowania. Adres: Garnarska 5, m. 13. zdw 85 693

Pracznka
szuka prania w lepszych domach. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 694

Pokojuowa
poszukuje posady z pracowaniem sztywnej bielizny od 1.12. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 784

Dziewczyna
poszukuje pracy przed południem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 789

Panna
inteligentna, zna dobre szycie, kochająca dzieci, przyjmie posadę. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 705

Krawcowa
rutynowana szuka posady poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 707

Poszukuje
posady zaraz lub od 1.1.1932. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 710

Dziewczyna
ze wsi poszukuje początkującej posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 714

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 723

Kucharka
poszukuje posady od 1. w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 728

Pracznka
szuka prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 730

Kuchmistrz
poszukuje posady, okolica obojętna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 85 733

Poszukuje
posady szycia najchętniej u krawca. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 831

Dzielną
ekspedjentką kolonialną, szuka posady do kolonialki, piekarni lub cukierni utrzymane. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 85 676

Dziewczyna wiejska
uczyliwa z własną posadą zna wszelkie prace domowe poszukuje posady z gotowaniem od 1.12. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 85 679

Młody
czeladnik piekarski, który pracuje dalszej praktyki w swoim w rodzic. zna również cukiernictwo szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 689

Fryzjer
młodszy poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 720

Poszukuje
posady na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 726

Posługi
przed południem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 777

Krawiecczynę
i kuźnierstwo znam dobrze. Polecam się w dom, także na wsi. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 824

Posługaczka
szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 803

Rządca
gospodarzy oszczędny rolnik, 12 lat praktyki - pierwszorzędne kwalifikacje, lat 36, poznańczyk narodowiec, poszukuje zaufanej posady. Referencje, polecenia. Agencja Kurjera Poznańskiego, Wagrowiec. nw 7 053

Panna
sierota, wymowna - szybko się orientująca, obeznana z książkowictwem i pisaniem na maszyni. polski niemiecki język poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 296 nw 7 050

Pielęgniarka
była siostra Magistrowa, poleca także nocą. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 85 758

Fryzjerka
kursistka poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 771

Posługaczka
szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 739

Dziewczyna
lat 20 szuka posady z gotowaniem do małej rodziny. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 764

Niania
z dobrymi świadectwami poszukuje posady do dzieci lub do niemowlęcia, Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 853

Elewka
z dobrym gotowaniem, zna hodowlę drobiu lat 24, poszukuje posady gospodyni od 1.1.1932. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 854

Panienska
4 letnia praktyka kupiecka, szkoła handlowa poszukuje posady jako biuralistka lub ekspedjentka. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 828

Poszukuje
posady woźnicy do przewożenia mleka, pieczywa lub tem podobne. Złote kaucje. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 482

Panna
umiejająca szyc, haftować i prasować poszukuje odpowiedniej posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 500

Służąca
uczyliwa z dobrym 8-letnim świadectwem poszukuje posady może objąć zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 407

Drogerzysta
młodszy dyplomowany biegly w swym zawodzie poszukuje posady zaraz. Wymagana skromne Kazimierz Werwiński Binin powiat Srem zdw 84 643

Dziewczyna
młoda, pilna i sumienna, córka gospodarza z pod Grodziska szuka miejsca w Poznaniu w zycznym domu od 1 stycznia. Świadectwa bardzo dobre była pokojową, zna skromną kuchnię. Oferty Kurjer Poznański zdw 85 809

26 WOLNE MIEJSCA

7 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo przemysłu krajowego poszukuje panów do lekkiej pisemnej pracy w domowej Gdynia Port skrytka pocztowa 4 dw 1593

Służącej
młodszej do wszystkiego z gotowaniem poszukuje zaraz samotną. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 533

Posługaczki
młodszej z bratem prasowaniem poszukuje samotny. Może zamieścić. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 85 534

Kursy szoferskie
dla pań i panów na dogodnych warunkach. Auto-Lot - Kursy Kierowców Samochodów ul. Dąbrowskiego 83 85 tel 77 67 zdw 77 488

Wymownych
pań i pań poszukuje „Emalit” korzystne warunki. Generalny przedstawiciel przyjmuje codziennie pomiędzy godz 5-7 wiecz. ul. Ratajczaka 9, m. 8. zdw 85 621

Freblanka
skromna i religijna do dwojga dzieci potrzebna. Zgłoszenia z podaniem pensji do Kurjera Poznańskiego zdw 85 563

Posada
książkowego (ej) natychmiast wolna za pożyczkę 2 000 złotych. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 85 597

Dziewczyna
do wszystkiego z własną posadą. Focha 179 mieszkanie 2. zdw 85 593

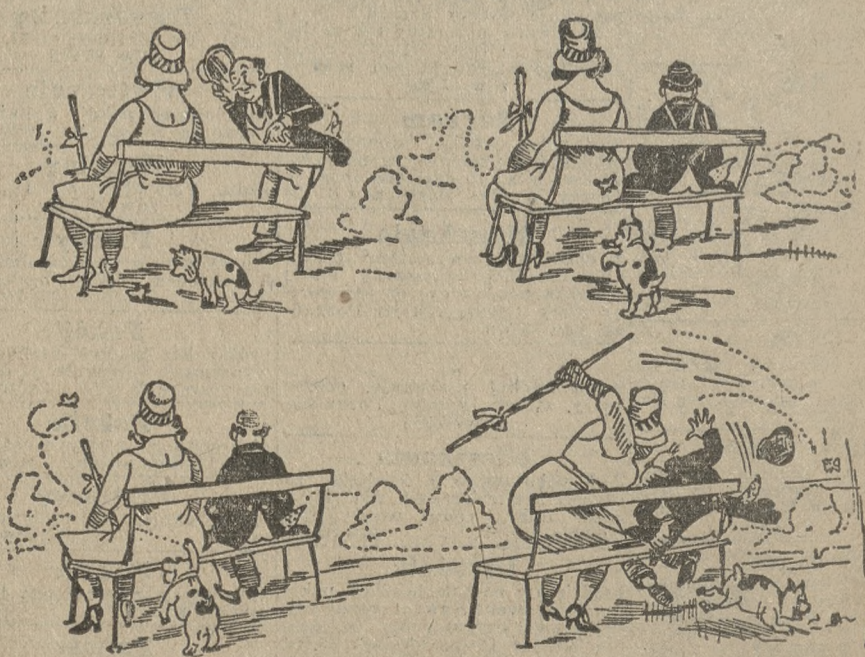
Akwizytor
ogłoszeniowego, wymownego 2-4. Focha 38 - 7. zdw 85 628

Biegła
i rzetelna ekspedjentka z zawodu rzeźniczego może się zgłosić. A. Knast Szamarzewskiego 87 zdw 83 618

Egzystencje
zapewnia sprzedaż artykułu niezbędnego w ciężkich czasach. Zgłoszenia sprzedawców sprzedawczy Kurjer Poznański zdw 85 630

Domokrączy
również panie do sprzedaży taniego kupnego artykułu potrzebni. Łukaszczyca 1, m. 5. zdw 85 661

Humor zagraniczny

Pleszek i motyl. (Flieg. Bl.). S. F.

Przedpłata
na grudzień 1931. za dwa wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w kwiecień, 4.00, w agencjach w mieście 4.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu 4.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 5.00 kwartalnie 15.00, pod opaską miesięcznie w Polsce 4.00, w innych krajach 4.50. W razie wypadków spowodowanych silną wyższą, przeszkod w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonego numeru lub odeszkodowania.
W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami. materiał poświęcony danej uroczystości
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072. w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filija Stary Rynek 2305. - P K O. Poznań nr 200 149

Ogłoszenia
na stronie 6 (amowej) 25 gr. na stronie 4 (amowej) przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznymi 200 gr. od 1-amowego milim. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 w stróża; do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11. większe muszą być według możliwości. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada